

DEMOKRACIJA

NAGRADNA AKCIJA

Z Demokracijo do
novega telefona

BALKANSKA SIMULTANKA

V prestolnici je veliki zmagovalec
lokalnih volitev Zoran Janković,
na državni ravni pa SDS.

INTERVJU

Drago Jančar

Premišljuje o fenomenih sveta, v katerem živim

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

enkratno naložbeno
življenjsko zavarovanje
s kapitalsko garancijo
Prednost več

GARANTIRAMO

**Hedge
Valutni**

**Glavnico
in že
dosežen
donos**

Omejena emisija!
samo do
20. 11. 2006 pri
ZAVAROVALNICI MARIBOR

080 19 20

www.ZMprizma.si

SREČNO IN BOGATO NOVO LETO 2016!

Turborevolucija pri Mačku

Metod Berlec

V nedeljo zvečer je bilo v volilnem štabu Zorana Jankovića, pri gostilni Maček v Stari Ljubljani, veselo. Igrala je skupina Šukar, tam so bili Peter Grašo, Magnifico, nekatere slovenske športne zvezde, varnostniki, ljudje z Jankovićeve liste, pristni Ljubljancani pa tudi številni priseljenci ... Kot da bi šlo za balkanski žur, na kakršne radi hodijo ljubitelji t. i. turbo folk glasbe. Prav nič v slogu srednjeevropskega mesta, med katera naj bi se Ljubljana prištevala. Janković je v skladu z javnomnenjskimi anketami prepričljivo zmagal že v prvem krogu. Prvovrstno presenečenje je uspeh njegove liste, ki bo imela v mestnem svetu večino. Zaradi tega je večina strank v Ljubljani osvojila manj svetniških mest kot pred štirimi leti. Izjema je SDS, ki je v prestolnici rahlo napredovala in je druga. Med strankami je velika poraženka LDS, ki je imela v zadnjem sklicu mestnega sveta petnajst svetniških mest, po novem pa kar deset manj. To, da je na Jankovićevi listi izvoljenih nekaj nekdanjih svetnikov LDS, je kaj slaba tolažba za stranko, saj so nekateri med seboj skoraj na smrt sprti. Štiri svetnike manj ima tudi SD, ki je poleg tega v Ljubljani in Mariboru izgubila še svoja župana. Druge stranke so v Ljubljani nazadovale. SLS in SNS tako ni uspelo osvojiti niti enega svetniškega mesta. Glavni Jankovićeve protikandidat France Arhar je dobil dobrih dvajset odstotkov glasov podpore, kar je izrazito premalo, da bi bil v Ljubljani mogoč drugi krog županskih volitev. Znova se je pokazalo, da kandidat, ki stopi prepozno v volilno tekmo, težko nadomesti zamujeno. Poleg tega je bil Arhar s svojo govorico za ljubljansko volilno telo očitno preveč konservativen kandidat. Njegovo finančno znanje in moralne kvalitete tega pri volivcih očitno niso odtehtale, saj ti, kot kaže, prisegajo na ljudi, ki so za svoj uspeh pripravljeni hoditi tudi po robu. Zdi se, da bodo morale pomladne stranke na prihodnjih

lokalnih volitvah v Ljubljani ponuditi mlajšega, sodobnejšega in prodornejšega človeka, če bodo želele ustaviti balkansko turborevolucijo v mestu. Nedvomno so izidi županskih volitev v Ljubljani skrb zbujajoči ...

Drugače je v Mariboru. Tam sta se v drugi krog uvrstila Gregor Pivec in Franc Kangler. Glavna kandidata levice Boris Sovič (SD) in Milan Petek (LDS) sta letošnja poraženca, medtem ko sta se pred štirimi leti pomerila v drugem krogu. V boju za svetniška mesta sta poraženki LDS in SD. Med strankami je največ sedežev v mestni svet osvojila Slovenska demokratska stranka. Če bo v drugem krogu zmagal Gregor Pivec, bo to velik dosežek tako za SDS kot NSi, ki ga podpirata.

Na državni ravni je glede na osvojevano število glasov za občinske svete SDS zmagovalka lokalnih volitev. Leta 2002 je na državni ravni dobila 12,63 odstotka glasov, v nedeljo skoraj 17 odstotkov. Druga je LDS, ki je največja poraženka letošnjih lokalnih volitev. Leta 2002 je osvojila skoraj 24 odstotkov glasov, štiri leta kasneje pa slabih 15 odstotkov. Tretja stranka po številu glasov je SD, ki pa ji preboj ni uspel. Pred štirimi leti je prejela slabih 11 odstotkov glasov, v nedeljo 1 odstotek več. Četrta je SLS. Leta 2002 je osvojila skoraj deset odstotkov glasov, tokrat pol odstotka manj. Še vedno pa SLS ostaja stranka z največ župani. Med drugimi parlamentarnimi strankami je NSi nekoliko nazadovala. Leta 2002 je na lokalnih volitvah osvojila 8,31 odstotka glasov, sedaj 6,31 odstotka. Rahlo je napredovala pri županih. Sledi DeSUS, ki je dobil okoli 5 odstotkov glasov, to je približno toliko kot pred štirimi leti. Rahlo je napredovala SNS, a še vedno je dobila samo 2,5 odstotka glasov.

Velik preboj je uspel t. i. neodvisnim listam, tako da bodo močno mešale štrene strankam v občinskih svetih. Kako bo to vplivalo na razvoj posameznih občin, pa bo pokazal čas. ■

Nesporni
zmagovalec v
Ljubljani je Zoran
Janković in njegova
lista v ljubljanski
mestni svet.
Na državni ravni
je zmagovalka
Slovenska
demokratska
stranka, velika
poraženka
pa Liberalna
demokracija
Slovenije.

UVODNE STRANI

- 9 Davki se prvič znižujejo
- 10 **Pogledi:** Zdravstvo in koncesije
- 11 Konfliktne vrednote

POLITIKA

- 12 Prva SDS in Jankovič
- 16 Pogovor z dr. Milanom Zverom

GOSPODARSTVO

- 18 Razvojna resolucija 2007–2023
- 22 Spopad za Deželno banko

SLOVENIJA

- 24 Bližajoča se regionalizacija
- 26 Ujetega ptiča tožba

TUJINA

- 30 Vpliv krščanstva na ZDA
- 32 **Globus:** Eskimska vas izginja
- 33 **Tuji tisk:** Krvoločni zmaji

INTERVJU

- 34 Drago Jančar

NEKOČ IN DANES

- 38 Slovenještajerski gradovi
- 41 Okrog edinega sveta
- 42 Slovenska turistična borza

KULTURA

- 46 Podelili Aškerčeve nagrade
- 47 Arheološka odkritja

OGLEDALO

- 48 **Film:** Življenje za druge
- 50 **Avtomobilizem:** Hyundai sonata
- 52 **Zdravje:** Spremljevalec prehladov
- 54 **Šport:** Iz viharja v orkan
- 56 **Črna kronika:** Jelinčič oproščen
- 58 **Rumeno:** Angie ne bo več naga!
- 60 **TV Kuloar:** Brez konkurence
- 62 **Kronika časa:** Izpod partijskega klobuka
- 66 Rokomavhi razburjajo

34 Intervju: Drago Jančar

Nova vlada je prinesla svežino, gospodarski kazalci so odlični, namesto vesoljnega potopa, ki so ga krokarsko napovedovali instrumentalizirani žurnalisti, imamo gospodarski razcvet ...

12 Prva SDS in Jankovič

Nedeljske lokalne volitve niso prinesle velikih presenečenj. Še največje je bil visok volilni izid liste Zorana Jankoviča za ljubljanski mestni svet in slab izid LDS tako v Ljubljani kot na državni ravni.

18 Razvojna resolucija

Vlada je pretekli teden potrdila resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023. Dokument zajema ključne razvojno-investicijske projekte, pri uresnitvi katerih bo sodelovala država. Gre za tiste projekte, katerih izvedba bo na državni pa tudi regionalni ravni osredinila razvojne pobude in sredstva.

22 Spopad za Deželno banko

Kapitalska zadruga in KD Holding sta objavila vsak svojo prevzemno ponudbo za odkup delnic Deželne banke Slovenije. S tem se je spor med nekdanjimi zavezniki zaostрил do vrelišča.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315, Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
 Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
 Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor
Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

V. d. direktorja: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

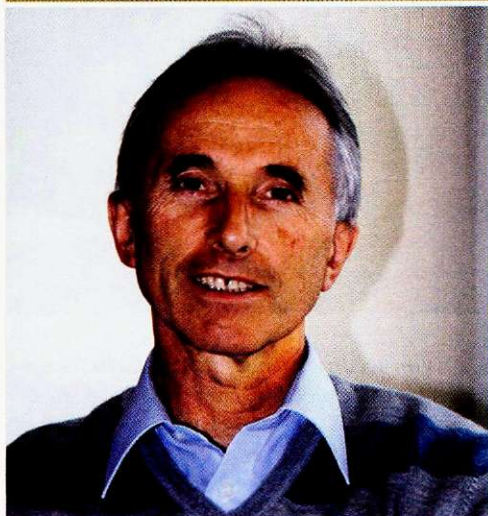
TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
 Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Objave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Bor Slana

Uspelo nam bo zmanjšati emisije

Ana Müllner

O zmanjševanju emisij toplogrednih plinov smo se pogovarjali z mag. Andrejem Kranjcem, nacionalnim koordinatorjem za slovenski komite za vprašanja podnebnih sprememb.

Evropska komisija je pred kratkim slovensko vlado opozorila, da bo morala v prihodnje zmanjševati izpuste ogljikovega dioksida v zrak. S katerimi ukrepi nameravate pospešiti zmanjševanje?

Ukrepi za zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida in drugih toplogrednih plinov v Sloveniji so opisani ter učinkovno in finančno ovrednoteni v operativnem programu zmanjševanja emisij toplogrednih plinov. Ukrepi posegajo na vsa področja, od energetike preko prometa, industrije, kmetijstva do gospodinjstev in ravnanja z odpadki, npr. spodbujanje energetske učinkovitosti, prehod termoelektrarne Trbovlje s premoga na plin, novi blok 6 Termoelektrarne Šoštanj na lignit z visokim izkoristkom, prilagajanje industrije okoljskim standardom (IPPC), izboljšanje energetskih lastnosti stavb, ukrepi iz strategije EU za zmanjšanje emisij iz motornih vozil, zmanjševanje biorazgradljivega deleža v odpadkih, trajnostno gospodarjenje z gozdovi.

V skladu s Kjotskim protokolom je že sprejet program dela za prvo ciljno obdobje, t. j. od 2008 do 2012. Menite, da bo v tem času tako Sloveniji kot EU uspelo zmanjšati izpuste toplogrednih plinov za 8 odstotkov glede na raven iz leta 1990, kot predvideva Kjotski protokol?

Izpolnitev obveznosti zmanjšanja emisij, kot določa Kjotski protokol, je za Slovenijo in EU-15 težka naloga, vendar pa sta tako Slovenija kot EU-15 trdno odločeni, da jo bosta izpolnili. V ta namen izvajamo obstoječe ukrepe in uvaja-

mo nove, poleg tega pa vrsta držav predvideva tudi uporabo projektnih kjotskih mehanizmov, ki omogočajo, da države del svojih obveznosti izpolnijo z zmanjšanjem emisij na tujem. Slovenska podjetja se v tovrstne projekte še niso vključila, so pa nekatera pokazala zanimanje zanje. Ministrstvo za okolje in prostor je doslej na Gospodarski zbornici Slovenije pripravilo dve delavnici, katerih namen je bil seznaniti vodstva slovenskih podjetij s temi možnostmi.

Ministrstvo za okolje in prostor je pred kratkim končalo dopolnjevanje operativnega programa zmanjševanja emisij toplogrednih plinov. Katere spremembe bo omenjeni program prinesel slovenski okoljski politiki?

Pri reviziji operativnega programa zmanjševanja emisij toplogrednih plinov smo predvsem prilagodili intenziteto izvajanja nekaterih obstoječih ukrepov glede na nove okoliščine. V dokumentu pa so tudi nekateri novi ukrepi, npr. zelena javna naročila, obdavčenje vozil v odvisnosti od specifičnih emisij CO₂, uporaba fleksibilnih kjotskih mehanizmov itd. Z državnim načrtom razdelitve emisijskih kuponov za obdobje 2008–2012 smo zajeli in omejili 40 odstotkov celotnih emisij toplogrednih plinov v Sloveniji. Tako kot v večini držav članic EU bo tudi v Sloveniji najtežavnejše zmanjševanje emisij iz prometa. To je povezano predvsem s potrebnimi sistemskimi in strukturnimi spremembami v javnem potniškem prometu. Poleg tega ima Slovenija zaradi svoje geostrateške lege izrazit problem z naraščanjem emisij iz tranzita

težkih tovornih vozil. Tu bo treba predvsem izvajati ukrepe iz resolucije o prometni politiki, ki predvideva prehod tovora s cest na železnice.

V Ljubljani je pred kratkim potekala mednarodna delavnica na temo podnebnih sprememb. Tam smo slišali, da je energetska učinkovitost v novih državah članicah EU velikokrat učinkovitejša kot v starih članicah. Menite, da je krivda za počasno zmanjševanje emisij celotne EU bolj na strani starih kot novih članic EU?

Na omenjeni delavnici je bilo večkrat slišati, da je energetska intenzivnost (količina emisij toplogrednih plinov, predvsem ogljikovega dioksida) na enoto proizvoda ali enoto BDP v novih državah članicah večja kot v starih, in sicer v povprečju 2- do 3-krat. To seveda pomeni, da je energetska učinkovitost ustrezno slabša. Zato je bilo tudi rečeno, da so v novih članicah velike možnosti za zmanjšanje emisij, ker lahko svojo energetska učinkovitost še zelo izboljšajo. Po drugi strani je energetska učinkovitost v EU-15 bistveno bolj in jo teže še izboljšajo, zato je zmanjševanje emisij težavnejše in dražje. V novih članicah so emisije toplogrednih plinov s propadom komunističnih sistemov bolj ali manj močno upadle, ker so razpadli celi industrijski sistemi, predvsem težka industrija. V Sloveniji je bil ta upad bistveno manjši, le okoli 15-odstoten, in emisije so kmalu spet dosegle prejšnjo raven. Zato smo iz tega zornega kota na slabšem kot druge nove članice, čeprav smo sicer uspešnejši.

Vse za Zokija!

Grego Repovža na Mladini čaka težko delo, saj je časopis že nekaj časa brez kompasa. Na slednje kaže tudi zadnja številka te revije, ki je namesto v soboto izšla en dan prej. Pri Mladini niso pojasnili, zakaj takšna sprememba urnika, kakršno si resni časopisi privoščijo le v primeru praznikov, je pa vsekakor razumljiva. V reviji je bil namreč poleg hvalospeva Zoranu Jankoviću v obliki članka objavljen tudi obsežen intervju z njim, ki ga v Mladini ne bi mogli objaviti, če bi izšla v soboto, saj je takrat že veljal predvolilni molk.

ISKRICA

Prijatelj

Aleksander Škorc

„Iz tega mesta bomo naredili ogromen trgovski center ...“ je podložnikom razlagal novi župan med sedanjem v udoben županski naslanjač.

„Krimovke bodo postale evropske prvakinja, naši rokometiški bodo osvojili olimpijsko medaljo in naš trener je najboljši trener na svetu,“ je pred nedavnim izjavljal isti župan. Nič od tega se ni zgodilo, celo resnično dober trener se je izgubil nekje v povprečju.

„Z mesta predsednika uprave bom odšel le, ko bom in če bom to sam hotel,“ je pred kratkim izjavil že omenjeni župan, a zgodilo se je drugače. Fantje so se zmenili, ga zgrabili in ročno odnesli na svež zrak, kjer je vsem navzočim vneto razlagal, kako mu zrak dobro dene.

Eden največjih modrecev vseh časov (ni Janez Drnovšek) je v zvezi z zamotano politično situacijo izjavil: „Tele na predolgem štriku“ se samo obesijo.“ To je bilo v času pred drugo svetovno vojno in res so se vsa teleta poobesila, res pa je tudi, da je trajalo dokaj dolgo in so premnogi zabingljali pred njimi.

Iz vsega navedenega se da sklepati, da bo sprva novi župan skrajno uspešen. Podjetje Ljubljana bo zaživelo v polnem sijaju, klošarji bodo dnevno dobivali sveže žemljice, staro in mlado si bo lomilo noge na novozgrajenih športnih objektih, upokojenci se bodo ob prometnih konicah z lastnimi avtomobili vozili po ljubljanskih obročih, ki jih bo približno toliko, kot ima Saturn prstanov, mladina si bo v objemu Metelkove pod vodstvom nezmotljivih mentorjev uspešno oblikovala svetovni nazor, ne da bi sploh kdaj pogledala čez planke v širni svet. Da bo vse potekalo, kot se spodobi, bodo skrbeli mrki možje v črnih oblekah, s temnimi očali in izboklinami pod pazduhami. Vsi 'naši' bodo postali skrajno vplivni in bogati in ne bo sile, ki bi jim bila kos.

Se vse skupaj sliši kot tragedija za tisto večino Ljubljančanov, ki ne bo zmogla ali hotela biti zraven? Niti ne, kajti iz vsega skupaj se da sklepati še nekaj. Namreč to, da se bo kot vedno na vrhuncu županove slave pojavil njegov prijatelj. Tisti, ki skrbi, da se županove napovedi ne uresničujejo. Tisti, ki je poskrbel, da slovenski rokomet le ni segel tako visoko, kot bi lahko, tisti, ki je vzpodbudil 'fante', da so ga odnesli iz uprave, in tisti, ki bo združil in vzpodbudil neke druge 'fante', da ga bodo odnesli iz mestne hiše. Naj bom takoj udomačen krokodil, če temu prijatelju ni ime "Napuh", in to tisti skrajni, z veliko začetnico.

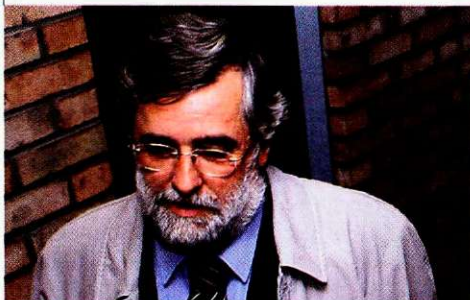
H-umor

»Raje si zvrtam luknjo v koleno, kot da bi bil minister v Janševi vladi.«

(Poslanec LDS Matej Lahovnik, ki ima samo teoretična ekonomska znanja, ne pa praktičnih izkušenj v gospodarstvu, si domišlja, da bi ga predsednik vlade Janez Janša povabil v vlado.)

»Tudi Silvo Plut se je včasih prav prijetno nasmejal.«

(Pisec komentarjev na spletnem portalu 24ur.com je prepričan, da nasmehe enega od kandidatov za ljubljanskega župana še ni porok za pošteno vodenje glavnega mesta.)

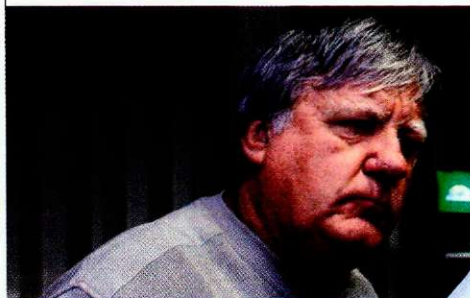

»Morda bo Janez Janša tedaj izpolnil pogoje za upokojitev.«

(Poslanec SD Dušan Kumer se sprašuje, zakaj je vlada pripravila strategijo razvoja do leta 2023. Le kakšne pogoje bo takrat izpolnil Kumer?)

»Bručan ne razume, da se njegovo ministrstvo imenuje ministrstvo za zdravje in ne ministrstvo za zdravnike.«

(Predsednik LDS Jelko Kacin se je zaradi domnevno prevelike ministrove skrbi za zdravnike zbal za svoje zdravje.)

»Zdi se mi, da sem bil 'fotr' bolj za šalo kot zares.«

(Pisatelj in nekdanji poslanec Tone Partljič se ne strinja z mnenjem svoje hčere, da je bil strog in avtoritativen oče.)

»Tako zanič zdravstva, kot ga imamo sedaj, nismo imeli še nikoli v povojnem času.«

(Tone Kristan se zgraža nad revščino demokracije in si želi nazaj v bogastvo komunizma.)

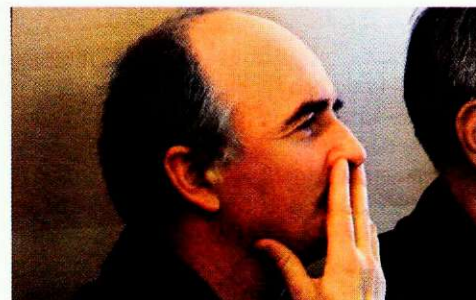

»Mislim pa, da je k temu pripomogla tudi sprememba v vladajoči strukturi Republike Slovenije, kajti če bi v rokah še vedno vse niti držal bivši režimski aparat, se ne bi tako končalo.«

(Poslanec in predsednik SNS Zmagor pl. Jelinčič se lahko samo srečnemu naključju, da na oblasti ni več LDS, zahvali, da je bil na sodišču oproščen obtožbe, da je pomagal nastaviti bombo.)

»Deloitte & Touche ima očitno slabe revizorje.«

(Zoran Janković je v soočenju na POP TV v slogu Josipa Broza Tita in svojega pokojnega sonarodnjaka Slobodana Miloševića pokazal, da »ne priznava tega sodišča.«)

»V nedeljo bomo Ljubljančani izbirali med tem, ali želimo, da se z gradu vijejo domače viže ali blagovna renesančna glasba, iz Križank jazz ali depresivni molk; da se v športnih dvoranah odvijajo vrhunske športne predstave ali religiozno obredje tistih ponižanih meščanov in državljanov, ki jim ozkosrčno mesto ne dovoli graditi verskih objektov.«

(Kolumnist Vlado Miheljak je lahko zadovoljen, saj je zmagal njegov turbokandidat Zoran Janković.)

»In predvsem zato, ker se nam zdi verodostojen.«

(Novinar Nedeljskega dnevnika Ciril Brajer razlaga, zakaj je za sogovornika v intervjuju povabil poslanca LDS Mateja Lahovnika.)

»Meni je veliko ljubše, kot da bi bil moj vzdevek Killing mašina ali kakšen živalski vzdevek.«

(Boksar Dejan Zavec je zadovoljen, ker ga nekateri kličejo »Mr. Simpathicus.«)

»Če pove vse o Zavrlu, to še pogoltnem. Toda ko ji zmanjka samocenzure v zvezi z njo, to postane degutantno.«

(Marko Crnkovič je do grla sit samorazkrievanja novinarke Ane Jud.)

Na silo bi bila rada direktorica

Potem ko vlada ni potrdila predloga za imenovanje Anke Rode za generalno direktorico Zavoda RS za zaposlovanje (doslej je bila vršilka dolžnosti), je ta skupaj s svojimi somišljeniki dvignila precej prahu. Izkazalo se je, da je njenemu imenovanju nasprotovala vladna kadrovska komisija, veliko pripomb na njeno delo pa je javnosti predstavil Gregor Virant, minister za javno upravo, saj so na ministrstvu prejeli zelo veliko pritožb. Največ jih je bilo na izdajanje odločb o štipendiranju, kjer je zavod kot po tekočem traku zavračal vse tiste prošnje, ki jim niso bile predložene dohodninske odločbe. Teh mladi niso mogli priložiti, ker jih s strani davčnega organa še niso prejeli. Rodetova se je pri tem sklicevala na pravilnik o štipendiranju, saj naj bi v nasprotnem na zavodu ravnali nezakonito, podobno pa naj bi na zavodu ravnali tudi v preteklih letih. Virant je bil nad takšnim ravnanjem in razmišljanjem Rodetove zgrožen, saj že nekaj časa velja zakon o splošnem upravnem postopku,

Zavod RS za zaposlovanje potrebuje novo vodstvo.

k določa, da si morajo državni organi pri odločanju v upravnih zadevah podatke iz uradnih evidenc pridobiti sami po uradni dolžnosti. Rodetova je pozneje svoje stališče spremenila, pred tem pa dejala, da je poskušal zavod pri vodstvu DURS te odločbe večkrat pridobiti, vendar neuspešno, kar je Ivan Simič, generalni direktor DURS, nemudoma zanikal. Zavod je nato odločbe zahteval skladno z zakonom in jih tudi prejel. Rodetova je tako pokazala, da ne obvladuje sicer zelo okorne in okostenele ustanove, kot je zavod za zaposlovanje. Predvsem pa bi lahko ugotovila, da svojega imenovanja za vodenje ustanove s strani vlade ne more izsiliti. V. K.

Modrosti tedna

»V LDS so uresničili napoved, da bodo sami pripravili nekakšen intervju s svojim kandidatom za ljubljanskega župana Jožefom Kuničem in od Dela zahtevali, da ga objavi po čudaškem zakonu o medijih. Po zakonu bi ta njihov intervju morali objaviti. A bomo zakon kršili. Gobjufali bi bralce, če bi ga objavili. Lahko nas tožijo, prepovejo ali kar koli.«

(Urednik Dela Peter Jančič)

»Mnogo teh kandidatov je nekoč že kandidiralo na listah, ki so jih vložile politične stranke, tako da a priori sploh ne moremo govoriti o neodvisnih kandidatih. Če bi naredili analizo, koliko teh kandidatov ni še nikoli sodelovalo na volitvah na strankarskih listah oziroma niso bili nikoli člani nobene stranke, bi se število neodvisnih močno zmanjšalo. /.../ Volilci bodo tako in tako ugotovili, da ne gre za nikakršne neodvisne kandidate, da ti tako imenovani strokovnjaki niso nič bolj sposobni kot tisti, ki so jih prej volili na strankarskih listah.«

(Politolog dr. Miro Haček)

Pobuda z napako

»Večni« predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije (OKS) Janez Kocijančič (v začetku meseca ga je izvršni odbor Smučarske zveze Slovenije znova predlagal za to funkcijo) kar ne more pozabiti svoje politične preteklosti prvega moža ZLSD. Svoj civilnodružbeni položaj je tako prejšnji četrtek izkoristil za podporo kandidatu za koprškega župana iz stranke naslednice SD Jadranu Bajcu.

Na tiskovni konferenci sta Bajec in Kocijančič predstavila pobudo o kandidaturi Kopra kot organizatorja sredozemskih iger. Načeloma sicer pohvalna pobuda, ki bi gotovo pripomogla k prepoznavnosti Obale in države kot celote, Kopru pa zagotovila prvovrstne športne objekte, ima napako. Za razvoj športa v Kopru je do zdaj največ storil župan Boris Popovič, ki je dobil tudi

drugi mandat. Da predsednik OKS razgrne načrt o kandidaturi, k temu pa pritegne županskega kandidata stranke, ki ji je sam pripadal, ne pa mestnih oblasti, in da se to zgodi tik pred prvim krogom volitev, je prozorna predvolilna poteza. M. V.

Janez Kocijančič, predsednik OKS

Zloraba položaja

Sindikalistka Nevenka Lekše

Gibanje za ohranitev javnega zdravstva se izdaja za neodvisno in nestransko civilno družbo, čeprav to še zdaleč ni, saj so njegovi člani med drugim Dušan Keber, Nevenka Lekše, Dušan Semolič, Branimir Štrukelj, Andreja Črnak Meglič, Vinko Gobec, Mateja Kožuh Novak, Sonja Lokar, Vlado Mihelj, Dunja Obersnel Kveder, Vika Potočnik, Anka Tomišek, Niko Toš, če naštejemo le nekatere. Večina navedenih je politično opredeljena, njihova imena pa pogosto najdemo na listah SD (ZLSD) in LDS. V zadnjem času to gibanje opravlja dokaj umazano delo in postaja

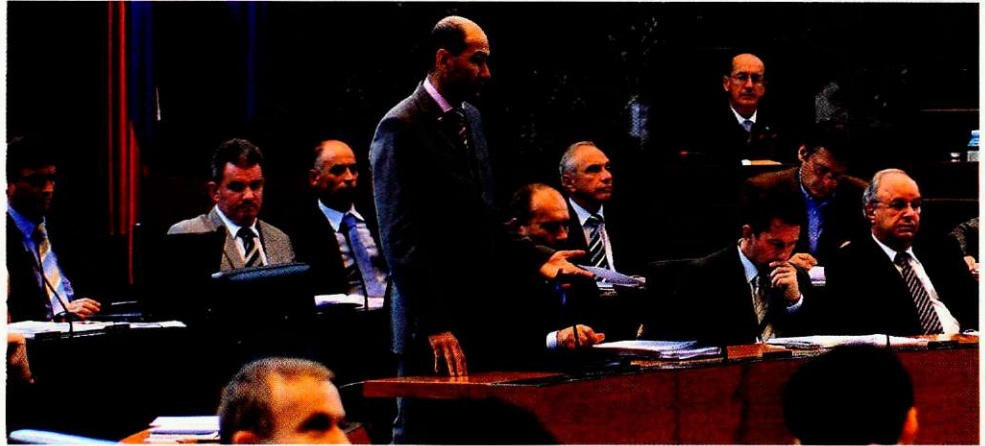
podaljšana roka opozicijske politike, posebno aktivni so postali zdaj, ko je LDS zoper ministra za zdravje Andreja Bručana vložila interpelacijo. Dodajmo, da tudi Bručan opozarja, da gibanje zavaja in bega ljudi. Med člani omenjenega gibanja izstopa 60-letna Nevenka Lekše, laboratorijska tehničarka in predsednica Sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije, ki je aktivna članica SD (ZLSD) in tudi nekdanja svetnica SD v mestni občini Ljubljana. Kot zanimivost povejmo, da pri svojem političnem delovanju zlorablja svoj službeni položaj. Na spletnih straneh poleg svojih političnih funkcij dodaja elektronski naslov sindikata, ki ga vodi. V. K.

Brezposelnost nižja kot kadar koli

Redno oktobrsko zasedanje državnega zbora se je minuli ponedeljek začelo z vprašanji predsedniku vlade Janezu Janši. Postavili so mu jih trije opozicijski in en koalicijski poslanec.

Milana Cvikla iz LDS je kot prvega zanimala Janševa ocena dela ministrov, zlasti ministra za javno upravo Gregorja Viranta, finančnega ministra Andreja Bajuka in ministra za zdravje Andreja Bručana. Cvikl je podvomil o zakonitosti njihovega delovanja in o uresničevanju prioritete koalicije. Predsednik vlade je te trditve odločno zavrnil: "Govoriti kar tako na pamet, da ministri kršijo zakon, je sicer normalno za določen del opozicije, ne pomeni pa, da je to res."

Vodja poslanske skupine SD Milan Potrč je na premierja naslovil vprašanje v zvezi z uresničevanjem vladnih napovedi o povečanju blaginje v Sloveniji, saj je minilo že skoraj leto dni, odkar je vlada sprejela okvir gospodarskih in socialnih reform. Janša je pojasnil, da je zelo težko zahtevati podatke o rezultatih za tista področja, kjer so spremembe še v teku, denimo pri davčni zakonodaji. Dodal pa je, da so ukrepi, ki so bili sprejeti lani, že obrodili sadove. Tako se je začel zmanjševati oziroma odpravljati davek na izplačane plače, zaradi česar se je povečala zaposlenost v gospodarstvu in gospodarska rast. Znova je spomnil, da je vlada izpolnila konvergenčne kriterije za vstop v evroobmočje, število brezposelnih pa je po njegovih besedah najnižje v zgodovini države. "Eno leto po tem, ko so bili sprejeti ukrepi, torej lahko govorimo o tem, da

Premier Janez Janša je odgovarjal na poslanska vprašanja.

ukrepi, ki so bili tudi uzakonjeni, v praksi dajejo pozitivne učinke," je dejal premier, pri čemer je omenil tudi povečano možnost črpanja evropskih sredstev.

Saša Pečeta iz SNS je zanimalo, ali namerava vlada zvišati davek na dodano vrednost, saj naj bi se glede na proračun za prihodnje leto v letu 2008 prihodki iz tega naslova povečali. Janša je bil kratek: "Naj samo še stotič na kratko ponovim, da ta vlada ne načrtuje dviga davka na dodano vrednost." Razbremenitve naj bi vlada dosegla z zmanjševanjem javne porabe, varčevanjem in gospodarsko rastjo.

Ob koncu tega dela zasedanja je nastopil še vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko in premierja vprašal, ali

je iz vrst opozicije (s strani Antona Ropa, Mateja Lahovnika in Milana Cvikla – vsi LDS) prejel kakšno opravičilo zaradi diskreditacij države in vlade v zvezi s prodajo Mercatorja (za slednjega se je izkazalo, da je bil prodan zakonito). Premier je dejal, da je vlada z odločitvijo Evropske komisije sicer zadovoljna, da pa opravičila opozicijskih poslancev še ni dočakal. P. A.

Preseganje stereotipov

Med 19. in 21. oktobrom je Kranj gostil 33. zborovanje Zveze zgodovinskih društev Slovenije, na katerem so razpravljali o zgodovinskih mitih in stereotipih.

Slednji pomenijo poenostavljeno razlago preteklosti, ki jo širša javnost sicer sprejema, vendar nima prave znanstvene podlage. Zgodovinarjeva naloga je, kot so nakazali na zborovanju, angažiranje proti tovrstnemu enostranskemu ocenjevanju preteklosti, ki ga nekateri v drugačni obliki znova oživljajo.

Predsednik zveze in raziskovalec povojnih grobišč dr. Mitja Ferenc je med lažnimi miti izpostavil tistega o starodavnem obstoju Slovencev, predstave o »večnem« izkoriščanju Slovencev in prenehanem stremeljenju

Zgodovinar dr. Mitja Ferenc

k samostojni državi. V zvezi s področjem svojega strokovnega delovanja je Ferenc dejal, da »mite ustvarjajo tudi novodobni politični interpreti naše polpretekle zgodovine«. Posveta so se med drugim udeležili in s svojimi izvajanci dopolnili šolski minister Milan Zver, Alojz Pavel Florijančič, dr. Vida Deželak Barič in dr. Božo Repe. M. V.

Nov strateški svet

Vladni predsednik Janez Janša je imenoval nov 13-članski strateški svet za gospodarski razvoj in s tem seznanil tudi vlado. Imenovanje novih članov pomeni vnovični zagon omenjenega organa (najprej ga je vodil Mičo Mrkaič, nato Jože P. Damijan), ki je svoje delo pred časom končal, njegovo delo pa je prevzel odbor za reforme. Predsednik sveta je postal Marjan Senjur, profesor na ljubljanski ekonomski fakulteti, njegov namestnik pa Peter Groznik iz KD Group. Člani sveta so: Franci Križanič z Ekonomskega inštituta Pravne fakultete (EIPF), Marko Kranjec s Fakultete za upravo, Ljubo Sirc s Fakultete za podiplomske državne in evropske študije, Anton Jurgetz, strokovnjak v nemškem BMW in član nadzornega sveta NKBM, Matjaž Gantar, predsednik uprave KD Group, Ivo Boscarol, lastnik družbe Pipistrel,

Marjan Senjur, predsednik

Keith C. Miles, finančni svetovalec iz Velike Britanije, Boris Pleskovič, eden od direktorjev Svetovne banke, Žan Oplotnik iz EIPF, Timotej Jagrič z Ekonomsko-poslovne fakultete Maribor, in Peter Ješovnik, namestnik direktorja vladne službe za evropske zadeve. V. K.

Davki se prvič znižujejo

Vida Kocjan

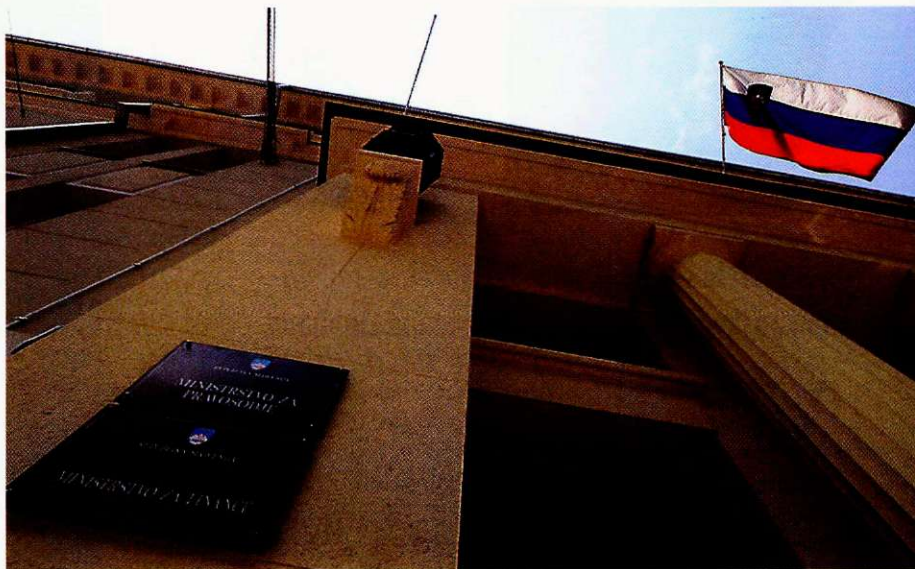
V zadnjem hipu Poslanci državnega zbora se že nekaj časa ukvarjajo s predlagano davčno reformo, ki jo je sprejela vlada. Novosti naj bi začele veljati 1. januarja 2007, pomenijo pa, da se bodo davki prvič po petnajstih letih življenja v samostojni državi zares znižali. Ob tem vladni strokovnjaki napovedujejo, da se bo proces v prihodnjih letih še nadaljeval, saj sta najmanj dva zakona pripravljena tako, da se bodo davčne stopnje v prihodnje zniževale. Spomnimo, da so se doslej vse davčne obremenitve le povečevale, to pa je veljalo tako na področju obdavčitve fizičnih kot pravnih oseb, povečevali so se tudi prispevki za socialno zavarovanje zaposlenih, samozaposlenih, kmetov in drugih.

Nižji davki Med davki, katerih stopnje se bodo v prihodnjih letih zniževale, lahko izpostavimo davek na izplačane plače in davek od prihodkov pravnih oseb. Prvi je nižji že letos, saj je bil zakon sprejet lani, drugi pa bo nižji od 1. januarja 2007 dalje. Poleg tega v vladi napovedujejo, da bo do sprememb kmalu prišlo tudi pri plačevanju prispevkov za socialno zavarovanje. Njegovo plačilo namerava vlada urediti podobno, kot je to urejeno v drugih članicah Evropske unije, in sicer tako, da bo določen najvišji prag, do katerega se bodo plačevali prispevki, zakon pa naj bi začel veljati že v prihodnjem letu.

Drugi zakoni in napovedi Poleg tega poslanci sprejemajo še šest drugih zakonov s področja davčne zakonodaje, ki sodijo v sklop davčne reforme. Gre za zakone o dohodnini, o davčnem postopku, o davku na dodano vrednost (DDV), o davku na promet z nepremičninami, o davku na dediščino in darila in o davku na vodna plovila. Napovedane so še spremembe pri zakonu o davčni službi in trošarinah, vse pa bo začelo veljati z novim letom.

V skladu z direktivo EU bo Slovenija prihodnje leto uvedla trošarino na električno energijo, čeprav še ni odločeno, ali se bo ta v celoti prenesla v ceno porabljene kilovatne ure. Če se bo, so vladni strokovnjaki izračunali, da se bo elektrika zaradi tega podražila za 1,54 odstotka. Spremembe se obetajo tudi pri obdavčitvi cigaret.

Kako bo v praksi? Od 1. januarja 2007 bomo še vedno plačevali akontacijo dohodnine kot doslej, le da bodo zneski usklajeni z novimi stopnjami, na novo pa se bodo prilagajali standardom tudi pri pravnih osebah. Pri obdavčitvi podjetij se bo učinkovita davčna stopnja začela zniževati, kot kažejo podatki, pa naj bi fizične osebe večinoma plačevale manj davkov. Postopki za pravne osebe bodo poenostavljeni, za fizične osebe pa je poenostavitev napovedana šele za leto 2008, ko nam po napovedih ne bo več treba oddajati obrazca napovedi za odmero dohodnine, ampak bodo na davčnih uradih na podlagi pridobljenih podatkov o vseh dohodkih izdelali dohodninsko napoved za vsakega posameznika in jo nato fizičnim osebam poslali v preglod. Če bodo slednje imele pripombe,

Na ministrstvu za finance so pripravili davčno reformo.

Večina gospodarstvenikov je s predlaganimi spremembami na davčnem področju zadovoljna, kar so potrdili tudi v okviru finančno-davčne konference, ki je potekala v Portorožu. O davčni reformi je razpravljalo približno 200 gospodarstvenikov in jo ocenilo kot pozitivno.

bodo to lahko uredile na davčnih uradih. Za večino se torej v letu 2008 napovedujejo spremembe tudi na tem področju.

Opozicija kritična Opozicija je seveda kritična do predlogov davčnih sprememb, skrbi jo menda državni proračun oziroma njegovo »polnjenje«, saj se bo v državno blagajno nateklo manj davkov. Ob tem državljane strašijo z napovedjo, da se bo moral davek na dodano vrednost (ki je zdaj 8,5- in 20-odstoten) povečati. To ponavljajo že ves čas, čeprav vladni strokovnjaki zatrjujejo, da bo sta davčni stopnji ostali nespremenjeni 2006 in 2007, najverjetneje pa bo tako tudi v letu 2008. Vlada načrtuje, da se bo t. i. primanjkljaj zaradi zmanjšanja davkov v državnem proračunu izravnal s prihodki, ki bodo nastali z višjo gospodarsko rastjo. ■

Razlogi s poreklom

Pavel Ferluga

Nekateri bi se čudili, da je bil slovenski tajkun balkanskega rodu izvoljen za župana Ljubljane.

Večina teh ljudi pa pozablja, da je današnja Ljubljana nekaj čisto drugega, kot je bila pred vojno. Takrat se je merila in tekmovala z Dunajem, s Prago in Trstom na kulturni osi Srednje Evrope, kar je pomenilo višjo stopnjo razvoja v družbi evropskih mest prestolniškega značaja. Po vojni je bilo to mesto tipološko degradirano iz srednjeevropske prestolnice s ponosno meščansko družbo političnih heterogenih struj, demokratičnega medsebojnega soočanja v mesto podivjane proletarizacije in še danes ni doseglo ravni povprečnega evropskega mesta, čeprav je v funkciji prestolnice.

Bodimo realni in pogledjmo resnici v oči. To mesto, ki pri nekaterih še vedno predstavlja nostalgično »belo Ljubljano«, je že zdavnaj zgubilo lesk in bistvo srednjeevropske civilizacije kljub njegovim vrhunskim kulturnim ustanovam, ki še vedno slonijo na nekdanji, čeprav tuji imperialni slavi. Res imamo veliko osebnosti, ki poskušajo in jim večkrat tudi uspe predstaviti našo prestolnico kot epicenter dosežkov, primerljivih z mesti naših evrososedov. Je pa velika razlika in celo prepad med kulturno Ljubljano, ki zmore posameznike evropskega formata (v kulturno-civilizacijskem smislu) in tisto Ljubljano, ki je bila umetno ustvarjena v dobi proletarizacije s prilivom primitivne sestavine njenega prebivalstva, ki je sicer demografsko naraslo, a kakovostno padlo na raven balkanskih trendov načina življenja in danes zaradi imigracije predstavlja nezanimljivo število volilnega telesa. Današnji »srednji sloj meščanstva«, če ga lahko tako imenujemo, je le blede prikazen predvojnega, ki je slonelo na dolgoletnem družbenem razvoju in je imelo tudi dostojanstvo prosvetljene družbe. S povojno materialistično miselnostjo in predvsem z izobraževanjem, usmerjenim v »vrednote« čisto drugačnega izvora, se je ustvarila pridobitniška miselnost večine teh prebivalcev, kjer je prevladovala uvožena balkanska sestavina, tako da je v polstoletnem trendu izoblikovala miselnost »meščanstva« na podlagi južne »cose nostre«, ki se lepo izraža v vsakdanjiku s prav nič zavidljivimi dogodivščinami, ki nimajo več nič s poštenostjo in pokončnostjo slovenskega avtohtonega meščanstva.

Ljubljana na žalost dobiva značilnosti povprečnega balkanskega mesta z manjšinskim »gospokim« intelektualnim nabojem in večinsko uvoženim »proletarskim«, četudi bogatim primitivizmom. Zato se ne smemo čuditi: raztrgani pravoverni plebejci so postavili prestol svojemu zlatemu maliku.

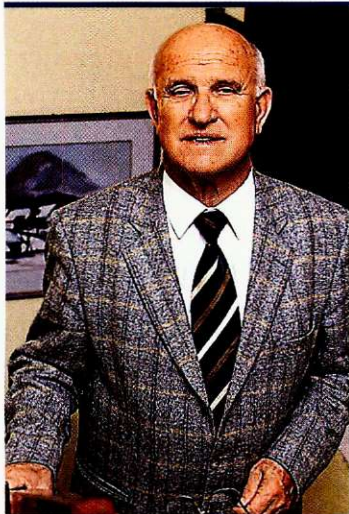
Zdravstvo in koncesije

Vida Kocjan

S podeljenimi koncesijami lahko bolniki pričakujejo predvsem boljše storitve in manjše vrste.

Kdo ve, kolikokrat bo moral minister za zdravje Andrej Bručan še pojasniti, da zasebnitvo v javnem zdravstvu ne pomeni nič slabega in da zdravniki s pridobljenimi koncesijami za opravljanje svojega dela še naprej ostajajo v javnem zdravstvu, za bolnike pa se nič ne spreminja na področju plačevanja zdravstvenih uslug. Tako kot v javnem sektorju (zdravnikom pod okriljem zdravstvenih domov) bo storitve še naprej plačevala zdravstvena zavarovalnica. Bručan je to že nešteto krat pojasnil, vendar del opozicije za pojasnila ostaja gluha. Še več, v tem so se opoziciji pridružili nekateri posamezniki, med njimi tisti, ki pripadajo t. i. neodvisni in nestranski civilni družbi z imenom Gibanje za ohranitev javnega zdravstva. Posebno poglavje je tudi ustrahovanje upokojencev, ki so zdaj prepričani, da podelitev koncesij pomeni zasebnitvo zdravnikov v dobesednem pomenu, posledično torej plačevanje storitev. V resnici zdravniki s koncesijo ostajajo v javnem zdravstvu, zanje bodo veljala enaka pravila s področja zdravstvenega zavarovanja kot za druge, s tem da ne bodo imeli več vodij in odvečne administracije, ampak bodo svoje delo organizirali sami, zanj odgovarjali, njihove storitve pa bo plačevala zdravstvena zavarovalnica. Za bolnike to pomeni, da bodo zdravniki kvalitetno opravljali svoje delo, da bo manj čakalnih vrst pred ordinacijami in podobno; skratka, da ne bodo na slabšem. Doslej namreč še ni bilo slišati, da bi bile zdravstvene storitve zaradi tega slabše. Prej obratno: organizacija je bistveno boljše, čakalnih vrst ni. Še več, dejstvo, da lahko za osebne zdravnike izbereš koncesionarja, postaja privilegij. Ne drži niti trditev nekaterih, da zdravniki s koncesijo ne bi opravljali dežurstva. Na tem področju torej ne gre za zasebnitvo v dobesednem pomenu, ki ima običajno slabšalni prizvok, kar se vleče iz socialističnih časov. Ni naključje torej, da so si tisti, ki danes pačijo resnico, kot ciljno skupino izbrali upokojence.

Zasebno zdravstvo v javnem sektorju je danes nujno potrebno, če želimo področje urediti tako, kot je urejeno v razvitem svetu. Čas okostenelih zdravstvenih ustanov in javnih zavodov, kjer so direktorji pogosto nepravilno prejeli visoke plače, zaradi katerih so bili prikrajšani bolniki (in tudi dobri zdravniki znotraj ustanove), so minili. Tudi v tej luči lahko danes gledamo vse, ki s prstom kažejo na ministra Bručana, razširjajo neresnico in povzročajo zmedo.

Dr. Janez Jerovšek

Konfliktne vrednote

Vrednote so tista duhovna matrica, ki legitimira vsak politični sistem. Če vrednote določajo politični sistem in njegovo delovanje, določajo tudi delovanje in obnašanje posameznika, ki je od otroštva dalje podvržen dojemanju in sprejemanju različnih vrednot in različnih vrednostnih sistemov. Tiste vrednote, ki jih sprejema iz šolskega sistema, iz medijev in iz delovanja državnih institucij, so v nekem smislu politične vrednote.

Posameznik se ne more obnašati povsem svobodno, kajti vezan je na tiste vrednote, ki so institucionalno bolj ali manj obvezne. V sistemu se mora posameznik do določene mere obnašati konformno. Če pri tem pretirano izstopa, ga sistem začne izločati ali mu povzroča eksistenčne in karijerne težave.

Tako je bila uradno prepisana vrednota, da so bili domobranci in škof Rožman izdajalci. To vrednoto so prek šolskega, državnega in medijskega sistema vsiljevali od otroštva do zrelih let vsem državljanom skoraj pol stoletja. In če je neka vrednota, ki je državno institucionalizirana – za njo stoji tudi prisila, če je treba – toliko časa navzoča v življenju posameznika, postane del njegovega vrednostnega sistema. Vrednota je zanj tudi znak resničnosti.

Vrednote, ki postanejo del posameznikove duhovne matrice, se težko spremenijo, tudi če se pogoj njihovega nastanka spremenijo.

Ker je po končani vojni in vse obdobje socializma po tej vrednoti kar znaten odstotek Slovencev spadal med izdajalce – to so bili domobranci, njihove družine in drugi nasprotniki komunizma –, smo Slovenci narod izdajalcev, kar je ugotavljal že Edward Kocbek. Vendar te logične konsekvence uradna socialistična ideologija ni nikoli potegnila. Čeprav danes nobena politična elita ne govori več o izdajalcih, je vrednota izdajstva še vedno navzoča. Prejšnjemu režimu naklonjene elite so pojem izdaje zamenjale s pojmom kolaboracije.

Primerov, kako stare socialistične vrednote še vedno živijo v zavesti ljudi, je veliko. Vzemimo samo po sebi lepo idejo, naj bodo otroški vrtci brezplačni. Ta socialistična ideja izhaja iz prepričanja o vsemogočni socialistični državi, ki po čudni in manj znani poti prihaja do velikih finančnih sredstev in jih potem po svoji presoji podeljuje. Kolikor ima oporo v zavesti ljudi, je to zato, ker še ne vedo, da bodo brezplačne vrtce financirali sami z davki. Znano je reklo, da v tržnem gospodarstvu nobeno kosilo ni zastoj. Vrednostni sistem v socializmu je ljudem dolo-

vedoval, da so kosila tudi zastoj. Oblastniki pa določajo, kdo vse bo dobil zastoj kosilo.

S propadom socializma je nastal parlamentarni politični sistem, ki je nasproten socialističnemu totalitarnemu vrednostnemu sistemu. Pokazalo se je, da je politični prehod iz socialističnega v kapitalistični sistem mogoč in razmeroma hiter, ni pa mogoč hiter prehod iz socialističnega vrednostnega sistema v pluralno tržni vrednostni sistem. Matrice mišljenja, ki se je oblikovala pol stoletja, na individualni ravni ni mogoče hitro spremeniti in zamenjati. Vrednote o enakosti na primer, ki v socializmu ni bila samo deklarirana, temveč tudi v veliki meri uveljavljena – saj so razlike v plačah v delovnih organizacijah lahko znašale samo 1 : 4 –, ni mogoče odpraviti ali hitro zamenjati z vrednoto o legitimni neenakosti. V različnih javnomnenjskih anketah vidimo, da je vrednota o enakosti še vedno navzoča. Po drugi strani pa obstajajo nasprotno vrednote, ki nenavadno bogatenje in celo po kapitalističnih načelih velike razlike v dohodkih sprejemajo ali celo odobravajo. Opažamo torej sobivanje medsebojno nekonsistentnih vrednot. Iz tega sobivanja nastaja določena matrica mišljenja in političnega obnašanja, ki jo je težko razumeti ali predvideti.

Skoraj polstoletna doktrinacija socialističnega sistema, ki je bila del strukture družbe, ne pa samo njegova ideološka nadgradnja, je še vedno navzoča v vrednostnem sistemu številnih državljanov. Socialne razlike med

ljudmi v socializmu niso bile posebno velike, socialna varnost je bila dana, povojni teror je bil pozabljen, za pobijanje nasprotnikov se ni vedelo.

Za sedanjí čas je značilno, da se socialistične vrednote mešajo z vrednotami kapitalizma. Selektivno ohranjanje preživelih vrednot s selektivnim sprejemanjem novih ustvarja v posamezniku nekonsistentno matrico mišljenja in delovanja. Da bo ta zmeda odpravljena, bo moralo preteči verjetno še najmanj deset let. Struktura družbe sicer spontano deluje v smeri krepitve kapitalističnih in civilizacijskih vrednot, stara ideologija pa jih ohranja. ■

Za sedanjí čas je značilno, da se socialistične vrednote mešajo z vrednotami kapitalizma.

Prva SDS in „neodvisni“

Aleš Kocjan, Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, miamedia, Tomaž Primožič/FPA

Nedeljske lokalne volitve niso prinesle velikih presenečenj. Še največje je bil visok volilni izid liste Zorana Jankovića za ljubljanski mestni svet in slab izid LDS tako v Ljubljani kot na državni ravni.

Po neuradnih podatkih Državne volilne komisije se je nedeljskih volitev udeležilo 58,2 odstotka volivcev, kar je le malo manj kot pred štirimi leti, ko so skupaj z lokalnimi volitvami potekale tudi predsedniške in se jih je udeležilo 58,3 odstotka volivcev. Čeprav so izidi volitev neuradni, lahko že zdaj ugotovimo, da je na volitvah svetnikov v občinske svete zmagala največja vladna stranka SDS, ki ji je uspelo zbrati skoraj 17 odstotkov glasov. Čeprav so nekateri v stranki glede na izid na zadnjih državnoborskih volitvah, ko je stranka dobila nekaj več kot 29 odstotkov glasov, morda prič-

kovali več, so v stranki z izidom vendarle zadovoljni, saj je SDS za več kot štiri odstotke izboljšala izid prejšnjih volitev, poleg tega še naprej ostaja najmočnejša stranka v državi. Naj ob tem spomnimo, da je predsednik stranke Janez Janša napovedal, da bo uspeh stranke vsak izid, ki bo višji od izida pred štirimi leti.

Veliko manj razlogov za zadovoljstvo imajo v največji opozicijski stranki LDS, saj je za občinske svete dobila nekaj manj kot 15 odstotkov glasov, kar je skoraj 10 odstotkov manj kot na prejšnjih volitvah. Čeprav je Jelko Kacin volitve označil za uspešne, saj naj bi bilo stranki,

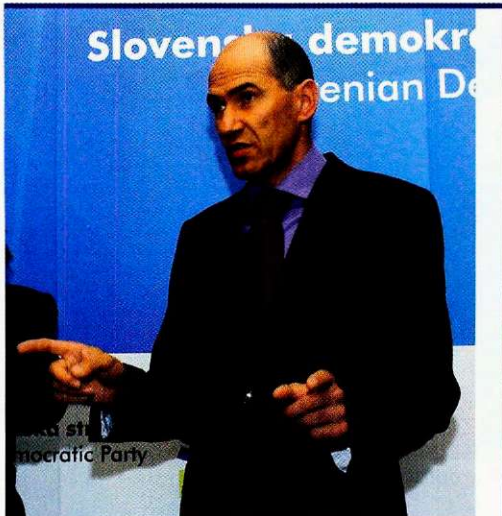
kot je dejal, uspelo obdržati mesto največje opozicijske stranke, pa nekateri potihoma že napovedujejo razpravo o zamenjavi v vodstva stranke. Dejstvo je namreč, da je stranka povsem pogorela v Ljubljani in da je njen izid na državni ravni precej daleč od izida izpred štirih let.

Nekoliko mirneje od Kacina bo spal predsednik SD Borut Pahor, ki mu je uspelo ustaviti trend padanja podpore, stranka je namreč dosegla za nekaj več kot odstotek boljši izid kot na volitvah leta 2002, vendar z izkupičkom vseeno ne more biti pretirano zadovoljen. Stranka je namreč izgubila svojega žu-

pana v Mariboru in županjo v Ljubljani, poleg tega je precej podpore izgubila v okoljih, kjer je bila prej tradicionalno zelo močna.

Podobno kot v LDS in SD z rezultatom na volitvah ne morejo biti zadovoljni niti v drugi največji vladni stranki NSi. Stranka je na volitvah v občinske svete zbrala le 6,3 odstotka glasov, kar je dva odstotka manj kot na prejšnjih volitvah. Čeprav njen predsednik Andrej Bajuk ne pričakuje, da bodo v stranki zahtevali njegovo zamenjavo, je že zdaj jasno, da bo izid, če ne drugega, verjetno precej okrepil njegove nasprotnike v stranki.

SDS je zmagovalka volitev na državni ravni.

France Arhar se je z 21 odstotki odrezal solidno.

Balkansko obarvana zabava za Jankovićevo zmago

No, v vseh preostalih strankah nimajo razlogov ne za zadovoljstvo ne za nezadovoljstvo, saj jim izida s prejšnjih lokalnih volitev ni uspelo niti bistveno popraviti niti bistveno pokvariti. SLS je tako zbrala 9,5 odstotka glasov, kar je pol odstotka manj kot na prejšnjih volitvah. DeSUS je dobil nekaj več 5,2 odstotka glasov, to je približno toliko kot leta 2002, kar je razveseljivo zlasti za njenega predsednika Karla Erjavca, listam Jelinčičeve SNS pa so volivci dodelili nekaj manj kot 2,5 odstotka glasov, kar je malo bolje kot leta 2002.

Sicer pa so podobno kot na prejšnjih volitvah tudi tokrat zablesteli tako imenovane neodvisne liste, ki jim je skupaj z manjšimi strankami uspelo zbrati skoraj 30 odstotkov vseh glasov (sedem odstotkov več kot na volitvah leta 2002).

Janković pričljivo Če pogledamo posamezne občine, je seveda največ zanimanja v nedeljo veljalo Ljubljani, kako se bo razpletel dvoboj med neodvisnim kandidatom z močnim političnim zaledjem Zoranom Jankovićem in neodvisnim kandidatom z uradno podporo pomladnih strank Francetom Arharjem. Čeprav je večina javnomnenjskih anket napovedovala, da se bosta kandidata najverjetneje pomerila v drugem krogu, se to na presečenju vseh ni zgodilo. Nasprotno, Janković (ki se je v volilnem štabu presenetljivo takoj obdal z varnostniki) je dobil nekaj več kot 63 odstotkov glasov in tako zmagal že v prvem krogu. Še veliko bolj kot Jankovićevo hi-

tra zmaga je presenetila njegova lista za mestni svet, ki je dobila nekaj več kot 41 odstotkov glasov, čeprav so ji vse javnomnenjske ankete še teden dni pred volitvami napovedovale, da ne bo dobila več kot deset odstotkov. Javnomenjski strokovnjaki tak nenavadni preobrat pojasnjujejo s tem, da so v anketah večinoma spraševali, katero stranko bodo volili na volitvah v mestni svet, medtem ko so Jankovićevo listo kot mogočo izbiro anketiranega zapisali le, če jo je ta izrecno navedel. Tako je večina očitno avtomatično navedla stranko, ki ji je tudi sicer blizu, na Jankovićevo listo pa se je spomnila šele na volišču, ko jo je zagledala na glasovnici, in jo obkrožila.

Razen Jankovićeve liste so se vse druge liste v Ljubljani odrezale povprečno. Še najbolj so lahko zadovoljni v SDS, ki so najuspešnejša stranka v Ljubljani in so s 14,3 odstotka svoj izid s prejšnjih volitev v slovenskem glavnem mestu izboljšali za slab odstotek.

Veliko manj so lahko zadovoljni v SD in LDS. Prva je poleg tega, da ji svoje kandidatke Danice Simšič ni uspelo vnovič zavihteti na župansko funkcijo, prepolovila (s 15 odstotkov je padla na 8,5 odstotka), druga pa je dosegla le tretjino glasov izpred štirih let. Takšen izid stranki in njenemu predsedniku Jelku Kacinu, ki je še pred volitvami posredno napovedoval zmago v Ljubljani, nikakor ne more biti v ponos.

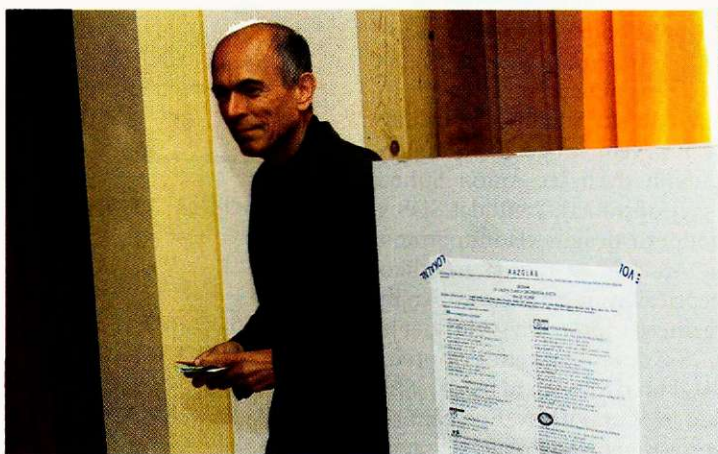
Čeprav so v preostalih strankah večinoma razočarani nad Jankovićevega uspehom (največ razlogov za razočaranje imajo vsekakor v LDS, ki je v Ljubljani z 28 odstotkov, kolikor jih je dobila na prejšnjih volitvah, padla na osem odstotkov, njen kandidat Jožef Kunič pa je dobil komaj 1,7-odstotno podporo), pa njegov uspeh za stranke ni nujno slab. Takšen izid namreč Jankoviću v ljubljanskem mestnem svetu prinaša 23 svetnikov, s tem pa tudi relativno večino, kar pomeni, da čez štiri leta ne

bo mogel imeti izgovora, če kaj od tistega, kar je obljubil, ne bo narejeno – obljubil pa je veliko.

V Mariboru drugi krog Kot je razvidno iz izidov volitev na državni ravni, predvsem po glasovih v mestne in občinske svete, je Ljubljana nekakšna anomalija. Kar se tiče drugih večjih občin, je prišlo tako do potrditve kot do (bolj ali manj napovedanih) preobratov.

V Mariboru se bosta v drugem krogu spopadla neodvisni kandidat s podporo SDS in NSi Gregor Pivec ter kandidat SLS Franc Kangler. Prvi je dosegel relativno večino glasov (28,72 odstotka), čeprav je to nekoliko manj, kot so sprva kazale ankete. Kangler je prejel 22,58 odstotka glasov. S tretjim izidom pa se poslavlja dosedanji župan Boris Sovič (SD), ki je prejel 17,17 odstotka glasov. Za petami mu je Stojan Auer (16,67 odstotka), medtem ko je kandidat LDS Milan Petek prejel manj kot deset odstotkov podpore. Da je premik v Mariboru občuten, dokazujejo nova razmerja v mestnem svetu. Če je bila do zdaj prva LDS z enajstimi svetniki, sledili pa sta ji SD s šestimi in SDS s petimi sedeži, je slednja zdaj z osmimi svetniki postala najmočnejša stranka. Napredovali so v SD (7 svetnikov). Preseneča pa izid Auerjeve Liste za pravičnost in razvoj, ki je s petimi mandati prehitela tudi SLS (4).

Morda je na izid volitev županskih kandidatov v Mariboru vplival premislek, da Pivec vendarle nima toliko izkušenj ▶

Janez Drnovšek je na volišče prišel kljub poginu svojega Brodija.

V Mariboru se bosta soočila Gregor Pivec in Franc Kangler.

V Celju so volivci prepričljivo potrdili Bojana Šrota.

▶ kot Kangler, ki že deset let soblikuje politiko tako na državni kot na lokalni ravni. Glede na to, da med kandidata ni prevelike razlike, je izredno tvegano napovedati izid drugega kroga. Ob povedanem velja omeniti nizko volilno udeležbo, saj je komaj preseгла polovico vseh volilnih upravičencev.

Gladke zmage ... Med drugimi mestnimi občinami je prišlo tudi do nekaj »plebiscitarnih« odločitev. Največ med vsemi kandidati v mestnih ob-

činah je dobil aktualni župan Slovenj Gradca Matjaž Zanoškar, in sicer dobrih 80 odstotkov pri 57,79-odstotni volilni udeležbi. V Celju in Kopru bosta mandata obdržala Bojan Šrot (SLS, 78,43 odstotka) oziroma prvak liste Koper je naš Boris Popovič (dobrih 70 odstotkov). Podobno sta se odrezali tudi listi obeh kandidatov. Če je Popovičeva lista pobrala kar 21 svetniških mest oziroma približno dve tretjini vseh, je v Celju SLS prva stranka z osmimi svetniki, sledijo pa ji SDS in LDS s po šestimi mandati, štiri svetnike bodo imeli v SD, v DeSUS pa tri. V Celju je bila volilna udeležba izredno nizka, saj ni dosegla niti 45 odstotkov.

Popovičev listič lahko pogojno označimo za zmagovalko volitev na Obali, vsaj glede na dolgoletna razmerja, ki so bila nekdanj popolnoma na strani levice. Tako sta Popovičeva kandidata Tomislav Klokočovnik v Izoli in Tomaž Gantar v Piranu prišla v drugi krog proti županjama iz vrst SD. Pri tem je Gantar dosegel celo boljši izid (30,58 odstotka) od Vojke Štular, Klokočovnikov zaostanek za Bredo Pečan pa ni nepremostljiv.

V Murski Soboti je potrditev že v prvem krogu dobil župan zadnjih dveh let Anton Štihec (53,3 odstotka), kandidat SDS s podporo drugih vladnih strank in AS. Izid je morda nekoliko nepričakovan spričo siceršnjih razmerij v mestnem svetu, kjer je LDS z devetimi svetniki v prednosti pred SDS (8) in SD (4). Štihec je očitno deloval precej povezovalno in je na občinski ravni presegel strankarske delitve. Vo-

lilna udeležba v Murski Soboti je bila 60-odstotna.

... in preložene odločitve Levice ohranja nekatere fevde, pri čemer pa se kažejo zametki preobratov v prihodnosti. Tako prese- neča, da je v Velenju nesporni favorit Srečko Meh (SD) dobil »le« dobrih 46 odstotkov glasov in bo moral v drugi krog, kjer ga čaka Franc Sever iz SDS (25,59 odstotka). SD je še zmeraj najmočnejša v mestnem svetu z 12 sedeži, sledita pa SDS (8 svetnikov) in LDS (7). Volilna udeležba je bila v povprečju mestnih občin, saj je dosegla 53,41 odstotka.

V Novi Gorici se bosta v skladu z napovedmi v drugem krogu volitev pomerila sedanji in prejšnji župan Mirko Brulc (SD) in Črtomir Špacapan (LDS). Brulc je z dobrimi 36 odstotki prehitel Špacapana, ki je prejel le za odstotek manj glasov. Razlika je seveda minimalna in obeta napet boj. V mestnem svetu je slika nekoliko jasnejša, saj z devetimi predstavniki zanesljivo vodi SD, sledijo LDS, liberalni demokra-

ciji bližnja Lista Roberta Goloba in SDS s po petimi, vsi drugi pa so daleč zadaj. Volitev v mestni občini se je udeležilo 58 odstotkov upravičencev.

V Kranju bo župan bržkone isti, to je Mohor Bogataj, čeprav je pred časom izstopil iz LDS, s podporo katere je kandidiral pred štirimi leti. Tokrat kot neodvisni kandidat uživa podporo SD, DeSUS, SLS, SMS in stranke Glas žensk Slovenije, dobil pa je 47,65 odstotka glasov. Njegov protikandidat bo nestranski Damijan Perne, ki je imel podporo liste Mladi za Kranj (24,14 odstotka). V mestnem svetu z osmimi svetniki vodi SD, sledijo SDS (7), LDS (6), lista Mladi za Kranj (5), NSi in SMS pa sta dobili po dva mandata. Udeležba je bila dokaj nizka, 51-odstotna.

Presenečenja in potrditve

V Novem mestu bo v skladu z napovedmi drugi krog volitev, v njem pa se bosta pomerila oba kandidata leve sredine. Dosedanji podžupan Alojz Muhič (Zveza za Dolenjsko in SD) je

ANKETA

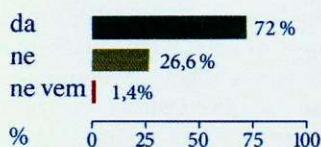
Ali ste zadovoljni z izidi lokalnih volitev?

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ste zadovoljni s splošnim položajem v Sloveniji?

Glavalo: 218

spletna DEMOKRACIJA

ma-tisk, d. o. o.

p.p. 313
špelina ul. 2
2102 maribor
slovenija

telefon
+386 (02) 330 16 30

fax
+386 (02) 330 16 65

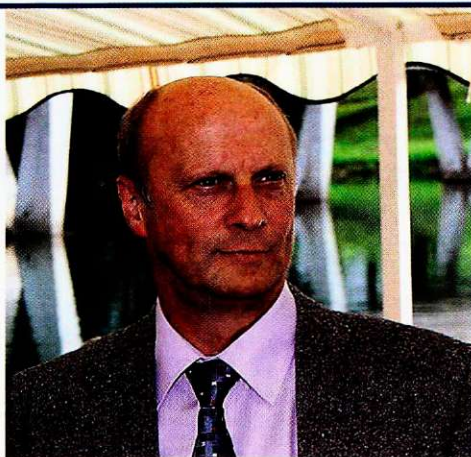
e-mail
info@ma-tisk.si

web
www.ma-tisk.si

črna na belem u barvah

Boris Popovič vnaša nov veter na Obalo.

Franciju Koncilji v Novem mestu ni uspelo.

V Murski Soboti je spet zmagal Anton Štihec.

prejel 35,85 odstotka glasov, sledi mu kandidat LDS Janez Pezelj (27,84 odstotka), ki mu je po anketah najbolje kazalo. Presenetljivo je izpadel pomladni kandidat Franci Koncilja, ki ga je obkrožilo slabih 22 odstotkov volivcev. Udeležba je bila tik pod 60 odstotki. Razmerje sil med županskimi kandidati se odraža tudi v mestnem svetu, kjer bosta po novem vodili LDS in Zveza za Dolenjsko s po petimi svetniki. Za njima so SDS s štirimi ter SD, SLS, AS, NSi in Lista za razvoj go-

spodarstva občine Novo mesto s po dvema svetnikoma.

V Ptujcu drugega kroga ne bo, saj je kandidat LDS Štefan Čelan dosegel dobrih 56 odstotkov in potrebno večino. Še najbolj se mu približal Rajko Fajt (SDS) s 16,89 odstotka. Zadeve so bolj uravnotežene na ravni mestnega sveta. Tako bo imela LDS 9, SDS 7, SD 4 svetnike, SMS, DeSUS, NSi po 2, SLS, SNS in Zeleni Slovenije pa po enega svetnika. Volitev se je udeležilo nekaj več kot 53 odstotkov upravičencev.

Od drugih občin velja omeniti lahko zmago aktualnega župana Bovca Danijela Krivca (SDS) in potrđitev Ivana Molana (prav tako SDS) v Brežicah. Drugi krog bodo imeli v Domžalah, kjer je kandidat LDS Toni Dragan za las zgrešil 50-odstotni prag in se bo moral znova soočiti z neodvisnim Petrom Verbičem. V Grosupljem se bosta v drugo pomerila zdajšnji župan, kandidat SD in LDS Janez Lesjak in Andrej Struna (SDS in SLS). V Kamniku pred drugim krogom

le dober odstotek loči dolgotelnega župana Antona Smolnikarja od pomladnega kandidata Demetra Sadnikarja. Drugi krog bo tudi v Kočevju, kjer se bosta spopadla aktualni župan Janko Veber (SD) in Marko Vizjak (SDS in NSi). Kljub nedavni aferi in odhodu iz poslanskih klopi je v Trziču relativno večino in drugi krog dosegel aktualni župan Pavel Rupar (SDS) s slabimi 46 odstotki. Njegov nasprotnik bo Borut Sajovic (LDS), ki je prejel 40,8 odstotka glasov. ■

Ni statusa? Ni panike.

Študent ali dijak, ki izgubi status, se prijavi na zavodu za zaposlovanje ali pa se prvič zaposli, potrebuje **dopolnilno zdravstveno zavarovanje**.

ZAKAJ?

Obvezno zdravstveno zavarovanje študentu ali dijaku, ki izgubi status, stroškov zdravstvenih storitev ne krije več v celoti, zato moramo del cene kot **doplačilo plačati sami**. Ta doplačila so lahko **zelo visoka**, izogno pa se jim lahko s **sklenitvijo dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja pri Vzajemni**.

KAJ LAHKO NAREDIM?

Pri Vzajemni lahko sklenem poseben **paket VzajemnaMladi**, ki vključuje:

- dopolnilno zdravstveno zavarovanje **VzajemnaZdravje**
- **darilo:**
 - **10 % popust** na avtomobilsko kasko zavarovanje pri **Zavarovalnici Maribor**
 - **50 % popust** pri mesečni naročnini za prve štiri mesece pri sklenitvi naročniškega razmerja za **ADSL**
 - **brezplačna izdelava 40 fotografij** za prvih tisoč skleniteljev zavarovanja preko www.vzajemna.si
- **ugodnosti** za zavarovance Vzajemne

Pri sklenitvi zavarovanja preko www.vzajemna.si nudimo **najvišji zakonsko dovoljeni 3 % popust**.

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

www.vzajemna.si

080 20 60

Več informacij o darilih in ugodnostih na www.vzajemna.si ali na brezplačni telefonski številki 080 20 60.

SDS v odlični kondiciji po volitvah

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Pogovor z dr. Milanom Zverom

Dr. Milan Zver je minister za šolstvo in šport. Je podpredsednik Slovenske demokratske stranke, ki je zmagovalka lokalnih volitev na državni ravni. Po izobrazbi je doktor politoloških znanosti zato smo se tokrat z njim pogovarjali o izidih lokalnih volitev.

Za nami so lokalne volitve 2006, ki so kot vsake prinesle nekaj presenečenj, hkrati pa tudi vrsto stalnic. Začniva najprej pri izvolitvi Zorana Jankovića za ljubljanskega župana. Je njegova dokaj visoka zmaga v prvem krogu za vas presenečenje?

Če bi me vprašali pred letom dni, bi vam verjetno odgovoril, da Zoran Janković nima veliko možnosti v boju za županski stolček. Vendar se je javno mnenje začelo hitro spreminjati. Mediji so začeli predpisovati novo podobo ljubljanskega župana. Ta naj bi pretrgal neučinkovito, naj rečem tako, žensko vodenje mesta. Poudarjali so Jankovićeve menedžerske

zasluge in sposobnosti, ki bodo stvari postavile na svoje mesto, in ga predstavljali kot morebitnega ljubljanskega župana. Četudi je najprej sramežljivo odklanjal te možnosti, je čedalje bolj postajalo jasno, da je izbran prav on. Ni ga izbrala civilna družba, ne neformalne skupine prijateljev, ne feni Rokometnega kluba Krim. Izbrala ga je politika, tako kot ga je npr. nekoč nastavila za direktorja Mercatorja. Tisti trenutek sem vedel, da bo postal župan. Zato to zame ni bilo presenečenje.

Janković torej še zdaleč ni brez političnega ozadja. Čvrsto spada v krog politike, ki ga je tudi ustvarila. Njegova lista torej ni nepolitična. Ima povsem jasno ozadje. Mislim na Kučanov krog. Morda je le – če malo predvidevamo – izvidnica pred Kučanovo politično vrtnitvijo. Bomo videli.

Je večje presenečenje uspeh njegove liste?

Morda tudi, a to gre skupaj, tu so korelacije velike. Janković

je bil magnet in drugi na listi so to izkoristili. Ljudje, naveličani strankarske politike, so podprli tudi politiko, v tem primeru privatno politiko, v ozadju katere stoji še ena, o kateri sem že govoril.

Kaj je bilo po vašem tisto, zaradi česar je Jankoviću tako uspelo?

Politično-kulturni milje Ljubljane je vsaj 130 let drugačen od štajerskega, npr. mariborskega. Kandidat Jankovićevega profila ne bi mogel zmagati v Mariboru. Vsaj tako se mi zdi. Zanimiv pojav, ki ga velja temeljiteje preučiti. Ljudi niso zanimale njegove moralne kreposti, ni jih zanimalo, kje in kako je prišel do tako velikega bogastva v tako kratkem času. Ko sem enkrat na poti poslušal Radio ga-ga, so poslušalci udrihali čez politike, češ da samo kradejo. Ko jih je voditelj vprašal, koga bodo volili v Ljubljani za župana, so izbirali Jankovića, čeprav se je voditelj, ki je Jankovića posnemal, nenehno šalil, da bo vse 'pobasal' v svoj žep. Janko-

vič tako v glavah večine ljudi še vedno deluje kot sposoben gospodarstvenik, ki zna upravljati. Kriza upravljanja pa je bila v Ljubljani navzoča vsaj dva mandata, če ne več.

Kako komentirate trditve nekaterih, da je Jankovića naredila vladna koalicija, s tem ko ga je odstavila z mesta predsednika uprave Mercatorja? Ali pa to, da se je negativna kampanja Jankovićevega nasprotnikom maščevala?

Vlada ga ni odstavila; sam dobro ve, kdo ga je. Jankovića za župana ni napravila niti negativna kampanja zadnji teden. Fenomen Janković je rezultat dobro zasnovane in izpeljane kampanje.

Po zmagi je bil Janković v nedeljo zvečer obdan z varnostniki, proslavljanje pa so začinile različne turbo folk melodije. Smo morda priče nekakšni balkanski turbo folk revoluciji v Ljubljani? Je kaj, česar bi se lahko bali z njegovo izvolitvijo?

No, najprej mislim, da preveč govorimo o njem. Ljubljana ni Slovenija, Jankovič ne Ljubljana. Ne vem, zakaj je bil obdan z varnostniki v mestu, ki ga ima tako rado ... Balkanizirati, žigosati in kriminalizirati Jankoviča, še preden je pokazal svoje namene, tudi ni pošteno. To ni potrebno.

Edino, kar mene osebno skrbi, so njegove izjave takoj po zmagi, ko je dejal, da bodo poslej morali vsi svetniki (torej ne glede na to, iz katere politične opcije so) izvrševati njegov program. To pa je nevarno, take vsevede smo v 20. stoletju že imeli. Delovati v slogu *L'état c'est moi*, preneseno v realno situacijo *Mesto, to sem jaz*, je skregano z demokratično logiko. Na prvi pogled je totalitarni sistem res bolj preprost in na kratki rok učinkovit, na dolgi rok pa vodi v kolaps. Upam, da Jankoviču ni treba šele razložiti, kaj moderna demokracija pomeni.

Pomladne stranke so v prestolnici podprle Franceta Arharja, ki je zbral dobrih dvajset odstotkov glasov. Kje so vzroki njegovega neuspeha oziroma neuspeha pomladne opcije pri kandidaturi za župana v prestolnici? Je krivo dejstvo, da so se SDS, NSi in SLS o Arharju kot skupnem kandidatu za župana dogovorile zadnji hip?

Da, prepozna kandidatura je eden od razlogov. Drugi pa je ta, naj to posebej poudarim, da se je gospod dr. Arhar z vso svojo plemenito odličnostjo za povprečnega ljubljanskega volivca predstavil kot premalo liberalen tip politika. V Ljubljani, za katero je pač značilna levo-liberalna politično-kulturna klima, težko zmagala nekdo, ki je izrazil konservativce; doslej se je to zgodilo le enkrat, pa še to pred 2. svetovno vojno.

No, drugače je v Mariboru, kjer se bosta v drugem krogu soočila dva desna kandidata. Samo spomnimo se, da sta bila pred štirimi leti v drugem krogu dva leva kandidata. Kje vidite vzroke za tak premik v štajerski metropoli, kjer je največ svetnikov v mestnem svetu dobila SDS?

Zagotovo je razlog v tem, da je desnosredinska usmeritev v Mariboru našla prave kandidate za to okolje. Pivec deluje sveže, neo-

bremenjeno, a je odločen, da popelje Maribor v nov razvojni cikel. To so Mariborčani spoznali in ga nagradili. Pred nami pa je seveda še drugi krog volitev in o županu bodo odločali tudi levo usmerjeni volivci. O vplivu leve ali desne vrednotne usmeritve sicer lahko govorimo, a bistveno manj zanesljivo kot na parlamentarnih ali predsedniških volitvah.

Kako pa vidite izide v drugih mestnih občinah?

Vesel sem za Mursko Soboto pa tudi za Koper. Zmaga se nasmiha tudi v nekaterih drugih večjih občinah. Mislim, da smo lahko zadovoljni. Zanimivo je, da mesta izgubljajo tipično rdečo oznako. LDS in SD sta v predvolilnem času veliko delali na podeželju, v tradicionalno desnem volilnem okolju. Ne brez uspeha. Po teh volitvah se zdi, da ni več tiste klasične delitve na tipične urbane in tipične podeželske stranke. Zanima me, kako se bo pri tem znašla SLS.

Velika značilnost letošnjih lokalnih volitev je poplava različnih „neodvisnih“ list. Kje so vzroki za to?

Res jih je veliko, skupaj z zunajparlamentarnimi strankami so dobile okoli 250.000 glasov, kar je po mojih podatkih 15.000 več kot na zadnjih volitvah. Menim, da so ti igralci postali stalnica na slovenskih lokalnih volitvah. Vendar to ni slovenska posebnost.

Je to nezaupnica parlamentarnim strankam?

Ne, ne bi rekel. Identifikacija na lokalni ravni s klasičnimi političnimi strankami je manjša kot na državni, čeprav še vedno zelo

dobra. Na lokalni včasih kakšni kandidati dobro zapolnijo nastale niše, ki jih politične stranke ne. To ni nič slabega in to ne pomeni zaton političnih strank, ki so eden glavnih stebrov parlamentarne demokracije. V zgodovini demokracije so obdobja, ko vloga političnih strank nekoliko upade, a se kmalu spet dvignejo in demokracija zaduha s polnimi pljuči.

Na državni ravni je zmagovalka lokalnih volitev Slovenska demokratska stranka. Se vam zdi, da bi lahko dosegla še boljši izid?

Ja, seveda, vedno bi lahko bilo bolje. Vendar je treba reči, da smo edina stranka, ki je bistveno izboljšala volilni izid tako v odstotkih kot po številu glasov. Vse druge so nabrale manj glasov kot pred štirimi leti. Največji padec je doživela LDS.

Zmagovalka teh volitev je tudi vladna koalicija. Razmerje v številu prejetih glasov med vladno koalicijo in parlamentarno opozicijo pa je adekvatno nogometnemu izidu 3:2. To pa je velika razlika.

Pri SDS je bilo že v 1. krogu izvoljenih 20 njenih kandidatov, z našo podporo še dodatnih 17. V 2. krog se je uvrstilo še nadaljnjih 38 kandidatov. Torej smo tudi na ravni županske tekme lahko zadovoljni. SDS še nikoli ni tako dobro nastopila, čeprav je prehitro za končno oceno, saj manjkajo rezultati 2. kroga in je učinek oziroma uspeh na lokalni ravni težko natančno določiti.

Mnogi so pričakovali kolaps SDS. To se običajno dogaja na evropskih volitvah, ko stranke, ki so prišle na oblast in so začele izvajati reforme, hitro, običajno že na prvih, tj. lokalnih volitvah, izgubijo podporo oziroma prilju-

bljenost. SDS ostaja po teh volitvah v odlični kondiciji.

Glede na izide prejšnjih in sedanjih lokalnih volitev je letos največja poraženka Liberalna demokracija Slovenije. Kako komentirate Kacinovo trditve, da je stranka dno že dosegla in da so z izidi kar zadovoljni?

Kacin je precej dela in energije vložil v lokalne volitve. Tudi sam sem menil, da bodo dosegli boljši izid. Vendar blagovna znamka LDS ne glede na upe predsednika LDS – ali so prazni ali ne, bomo videli v prihodnje – očitno ne vleče več. Kako se bo končal boj za prestol na levi sredini, bodo razsodili volivci. Na žalost so manj dobili tudi v Novi Sloveniji, a prepričan sem, da se bodo pobrali že na naslednjih volitvah.

Govori se o tem, da bo v LDS še vroče. Mnogi so prepričani, da sedanjemu predsedniku v naslednjih mesecih ne bo lahko.

Verjetno mu res ne bo. Napoveduje kongres, in to volilnega. Na teh lokalnih volitvah so skoraj prepolovili svoje glasove s prejšnjih lokalnih volitev. Izgubili so 115.000 glasov. Nisem pa prepričan, da jim bo za to uspešno krivdo naprtiti le Kacinu.

Druge stranke ostajajo približno na istem. SD ni uspel kakšen preboj. Kako komentirate njihove izide in kaj to pomeni za delovanje teh strank na državni ravni?

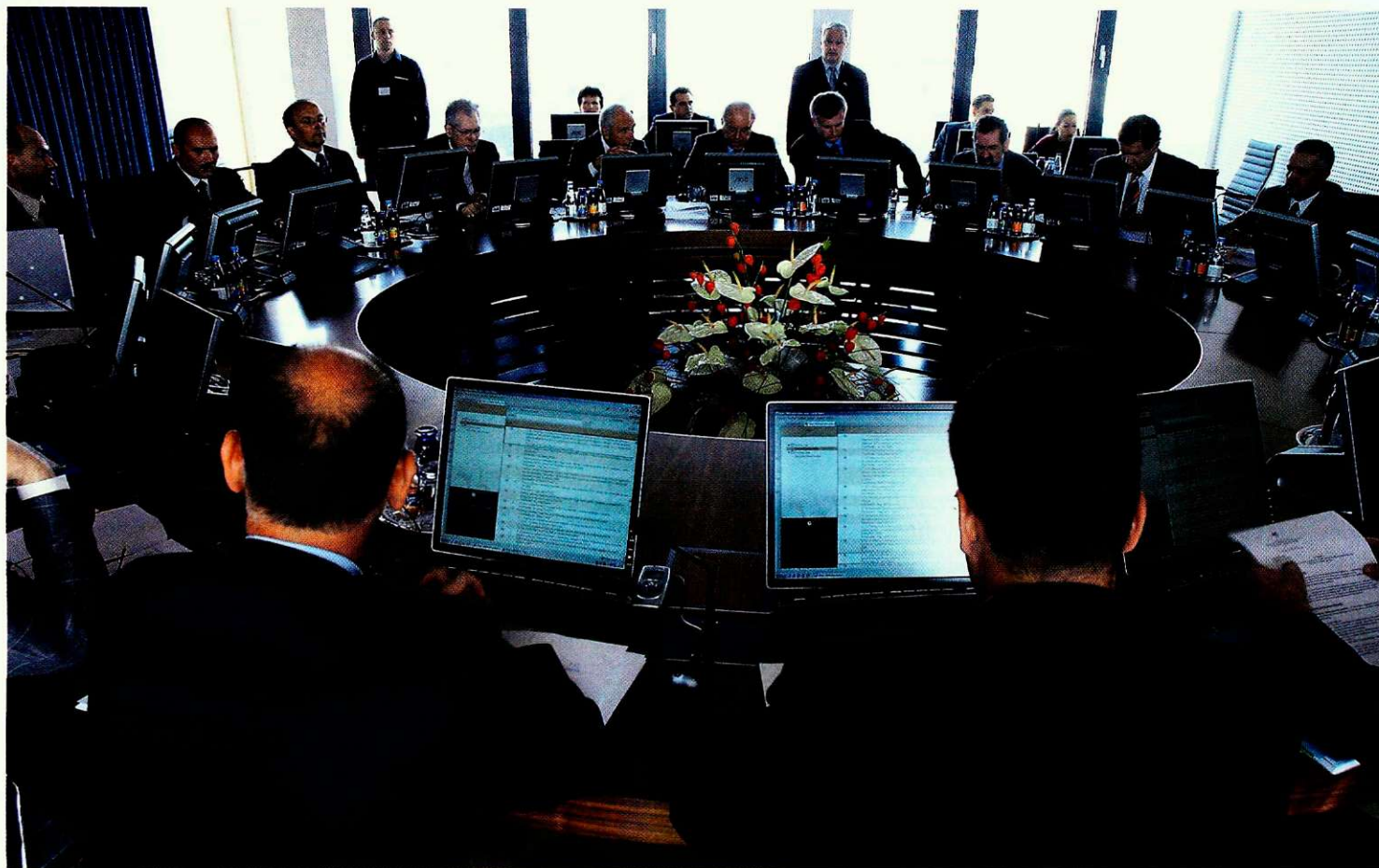
Vse druge stranke so zmanjšale volilno telo, vključno s SD. Ta stranka je pridelala največjo izgubo s porazom županskih kandidatov v Ljubljani in Mariboru. Izgubljanje pozicij, ki so jih imeli v mestnih občinah v prejšnjih letih (Koper, Ptuj), se nadaljuje. Lokalne elite se počasi prenavljajo in to je dobro. Zmeraj bolj velja pravilo, da glasove prinaša predvsem živi stik z ljudmi. Delanje kampanj iz fotelja, če lahko uporabim ta izraz, je zlasti pri lokalnih volitvah lahko pogubno. Tega se moramo zavedati zlasti v SDS, ki postaja kot vladna stranka stranka visoke politike. Nič ne štejejo odlični makroekonomski in socialni trendi niti vodenje Evropske unije, če izgubiš stik z ljudmi, ki pretirane visokosti ne marajo. Tak primer lahko najdemo v naši severni sosesčini. ■

Ambiciozen in nujen načrt

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Za sveženj 35 projektov, ki jih sedanja slovenska vlada načrtuje do leta 2023, je predvidenih 23.920 milijonov evrov, ustanovili naj bi 2.000 novih podjetij in ustvarili vsaj 17.000 novih delovnih mest.

Vlada je pretekli teden potrdila resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023. Dokument zajema ključne razvojno-investicijske projekte, pri uresničitvi katerih bo sodelovala

država. Gre za tiste projekte, katerih izvedba bo na državni pa tudi regionalni ravni osredinila razvojne pobude in sredstva ter z njimi dosegla razvojni preboj države kot celote. Večina projektov se bo začela v začetku fi-

nančne perspektive 2007–2013, vendar so predvidena sredstva v višini 23.920 milijonov evrov za celoten sveženj projektov precej enakomerno porazdeljena v celotnem časovnem obdobju do leta 2023, kar je pomembno za zago-

tavljanje vzdržnosti javnofinančnih tokov. Pri tem je pomembno, da se bo delež zasebnih vlaganj v drugem časovnem obdobju izvajanja projektov sorazmerno povečal in bo ob koncu celotnega obdobja znašal 14.724 mili-

Načrtovani projekti in izboljšave do leta 2023

1. Gospodarsko središče jugovzhodne Slovenije
2. Gospodarsko središče PHOENIX v Posavju
3. Gospodarsko središče Gorenjske z mrežnimi podpornimi institucijami
4. Gospodarsko središče PERSPEKTIVA na Notranjskem
5. Gospodarsko središče OKO v Pomurju
6. Razvoj gospodarskega razvojnega projekta IN PRIME na Goriškem
7. Gospodarsko središče OREH v Podravju
8. Gospodarsko središče NOORDUNG na Koroškem
9. Gospodarsko središče TEHNOPOLIS+ v Savinjski regiji
10. Nacionalna širokopasovna mreža
11. Slovenski jadranski otok
12. Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov Krasi
13. Zabavišni park MEGALAXIA, Hajdina pri Ptujju
14. Športno-poslovni park Leona Štuklja v Ljubljani
15. Nordijski center Planica
16. Goriški turistični center: graitev igralniškega središča Goriški turistični center
17. Narodna in univerzitetna knjižnica Jožeta Plečnika

jard evrov, kar predstavlja 61,6 odstotka zasebnih sredstev v celotnem predvidenem financiranju. Povečanje zasebnih vlaganj načrtujejo zlasti pri prometni infrastrukturi, postopno pa se bodo po sprejetju in uveljavljanju zakona o javno-zasebnih partnerstvih skupna vlaganja v velike projekte javnega in zasebnega sektorja povečevala na vseh področjih. Ob tem v vladi zatrjujejo, da je glede na sočasnost in koherentnost priprave državnega razvojnega programa, nacionalnega strateškega referenčnega okvira in pripadajočih operativnih programov za črpanje sredstev iz kohezijske ovojnice EZ za Slovenijo predvideno črpanje sredstev EZ v višini 1.799 milijonov evrov usklajeno in predvidljivo. Dodatne predvidljive vire financiranja razvojnih projektov resolucije pa predstavljajo finančna sredstva kupnin iz privatizacije, ki je v teku.

Gospodarski zagon in razvoj

Resolucija predstavlja izvedbo ekonomskih in socialnih reform, in sicer na področju ukrepov za učinkovitejše črpanje sredstev EZ za hitrejši razvoj. Z jasno postavitevjo prednostnih državnih razvojnih projektov od leta 2007 do leta 2023 pa je njen namen zagotoviti hitrejšo doseganje ciljev strategije razvoja Slovenije in državnega razvojnega programa, ki predstavljata pot, po kateri bo Slovenija svoje nacionalne cilje dosegala trajnostno ter v okviru skupnih evropskih pravil, politik in strategij, zlasti prenovljene lizbonske strategije. Ker podaja ambiciozno in koncentrirano načrtovanje investicij z več sektorskimi učinki in daje posebno težo t. i. velikim osrednjim projektom, je ključnega

Predvidena tretja avtocestna razvojna os

ZAČETEK ODSEKA

KONEC ODSEKA

RAZVOJNE OSI

3. razvojna os	Dravograd in/ali Holmec* (meja z Avstrijo)	Metlika in/ali Vinica* (meja s Hrvaško)
3. A razvojna os	Škofljica	Petrina (meja s Hrvaško)
4. razvojna os	Robič (meja z Italijo)	Jeprca

*Začetek in konec osi bo določen s sprejetjem DLN na podlagi študije variant.

Dodatni avtocestni program

DODATNI AVTOCESTNI PROGRAM	ZAČETEK	KONEC
Hitra cesta: Jadransko-jonska povezava	Divača/Postojna*	Jelšane (meja s Hrvaško)
Hitra cesta: Koper–Dragonja	Koper	Dragonja
Avtocesta – razširitev v 6-pasovnico	Kozeze	Kozarje
Phyrnska avtocesta	Draženci	Gruškovje (meja s Hrvaško)
Avtocesta (dograditev ali rekonstrukcija)	Šmarje-Sap	Višnja Gora
Zahodna obvoznica Maribor	Streliška cesta	DBC (blagovno-distribucijski center)
Navezovalna cesta	Dramlje	Šentjur
Navezovalna cesta	Povodje	Stanežiče
Navezovalna cesta	Južna obvoznica Ljubljana	Škofljica

Vir: Ministrstvo za promet

18. Politehnika Ljubljana
19. Univerzitetni klinični center Maribor
20. Modernizacija sistema zdravstva e-zdravje
21. Modernizacija pravosodnega sistema e-pravosodje
22. Sklad za razvoj kadrov in štipendijska shema
23. Nov klinični center v Ljubljani
24. Mreža centrov za urgentno medicino po Sloveniji
25. Trajnostna mobilnost
26. Modernizacija železniškega omrežja
27. Modernizacija državnega cestnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh

28. Dodatni avtocestni program (graditev in dokončanje posameznih odsekov avtocestnega križa)
29. Trajnostna energija in ekonomija vodika
30. Modernizacija električnega omrežja
31. Nov proizvodni objekt Hidroelektrarna Spodnja Sava
32. Projekt ČHE Kozjak
33. Graditev 6. bloka Termoelektrarne Šoštanj
34. Graditev 2. bloka Jedrske elektrarne Krško
35. Graditev skladišča plina

Opomba: Vsak program posebej je obširno razložen in dostopen na spletni strani vlade.

Vrednost nacionalnih razvojnih projektov v milijonih evrov

	Naziv projekta	Skupaj Vrednost projekta (2007-2023) v milijonih evrov	Čas		Proračun		Evropski viri(3)	JZP - zasebni viri
			Začetek	Zaključek	Proračun RS	Proračun občin in pokrajin		
1	Gospodarsko središče jugovzhodne Slovenije	100	2007	2015	5	15	25	55
2	Gospodarsko središče PHOENIX v Posavju	160	2007	2020	8	20	40	92
3	Gospodarsko središče Gorenjske z mrežnimi podpornimi institucijami	160	2007	2023	7	21	39	93
4	Gospodarsko središče PERSPEKTIVA na Notranjskem	100	2007	2020	5	15	24	56
5	Gospodarsko središče OKO v Pomurju	100	2007	2015	5	15	26	54
6	Razvoj gospodarskega razvojnega projekta IN-PRIME na Goriškem	160	2007	2020	8	25	46	81
7	Gospodarsko središče OREH v Podravju	160	2007	2015	8	25	41	86
8	Gospodarsko središče NOORDUNG na Koroškem	100	2007	2023	5	15	25	55
9	Gospodarsko središče TEHNOPOLIS+ v Savinjski regiji	160	2007	2015	8	25	40	87
10	Nacionalna širokopasovna mreža	385	2007	2023	15		70	300
11	Slovenski jadranski otok	100	2009	2020	20	10	0	70
12	Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov Krasa	50	2011	2016	15		25	10
13	Zabavišni park Megalaxia	150	2008	2011	6		19	125
14	Športno-poslovni park Leona Štuklja	340	2008	2014	20		29	291
15	Nordijski center Planica	94	2007	2013	15		40	39
16	Goriški turistični center	800	2008	2009	5		15	780
17	Narodna in univerzitetna knjižnica Jožeta Plečnika	90	2008	2023	45	5	35	5
18	Politehnika Ljubljana	72	2007	2013	16		50	6
19	Univerzitetni klinični center Maribor	51	2008	2017	20	0	31	0
20	Modernizacija sistema zdravstva e-zdravje	66	2007	2013	18	11	27	10
21	Modernizacija pravosodnega sistema e-pravosodje	65	2007	2010	41		19	5
22	Nov klinični center v Ljubljani	269	2011	2015	269			
23	Mreža centrov za urgentno medicino	78	2008	2012	25	22	31	
24	Sklad za razvoj kadrov in štipendijska shema	694	2010	2023	208		139	347
25	Trajnostna mobilnost	526	2007	2023	53		112	361
26	Modernizacija železniškega omrežja	8,884	2008	2020	4044		398	4442
27	Modernizacija državnega cestnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh	1,446	2007	2020	963		283	200
28	Dodatni avtocestni program	1,362	2009	2020	890			472
29	Trajnostna energija in ekonomija vodika (1)	3,908	2007	2023	306		170	3432
30	Modernizacija električnega omrežja	103	2008	2012				103
31	Graditev novega proizvodnega objekta Hidroelektrarna Spodnja Sava (2)	350	2007	2018	87			263
32	Projekt ČHE Kozjak	168	2006	2012				168
33	Graditev 6. bloka Termoelektrarne Šoštanj	602	2008	2011				602
34	Graditev 2. bloka Jedrske elektrarne Krško	2,000	2015	2017				2000
35	Graditev skladišča plina	67	2009	2013	33			34
	SKUPAJ	23,920			7,173	224	1,799	14,724
	SKUPAJ - v %	100			30.0	0.9	7.5	61.6

► pomena za hitrejši gospodarski zagon in uresničenje gospodarskih razvojnih ciljev.

Ključna področja Ključna področja, na katera se nanašajo osrednji razvojno-investicijski projekti resolucije, so: razvojna mreža Slovenije, v katero so vključeni projekti graditve gospodarskih središč, povezovanje naravnih in kulturnih potencialov, kjer je predvidena graditev športne in turistične infra-

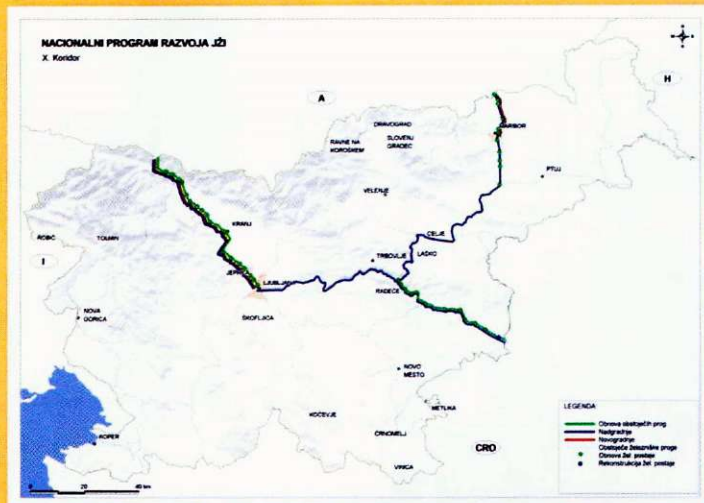
strukture, učinkovito upravljanje okolja in trajnostna energetika, mobilnost za podporo gospodarskemu razvoju, kjer je predvidena graditev cestne in železniške prometne infrastrukture ter področje institucionalne in administrativne usposobljenosti, ki predvideva posodobitev pravosodja in zdravstva. S projekti graditve gospodarskih središč v vseh slovenskih regijah se bodo povečale možnosti za razvoj malih in srednjih podjetij.

Znanje in inovativnost V vladi poudarjajo, da mora Slovenija nameniti sredstva za tiste razvojne projekte, ki bodo na dolgi rok prinesli hitrejšo gospodarsko rast, zagotovili konkurenčnost gospodarstva in družbenega okolja, z razvojem pa prinesli nova in kakovostna delovna mesta ter blaginjo. Nabor projektov, zajetih v resoluciji, pa bo omogočil bolj velikopotezno in koncentrirano načrtovanje naložb z večsektorskimi učinki. S

predlaganimi projekti želijo spodbuditi konkurenčnost gospodarstva in doseči višje stopnje rasti. Namen je tudi spodbuditi hitrejši razvoj podjetništva ter malih in srednjih podjetij, oblikovati prijaznejše poslovno okolje ter okrepiti prilive razvojno spodbudnih domačih in tujih naložb. Glavne vsebine projektov so zato usmerjene v razvoj podjetništva (poslovne, industrijske in obrtne cone, podjetniški inkubatorji), tehnološki

Modernizacija železniškega omrežja, V. koridor

Modernizacija železniškega omrežja, X. koridor

Vir: Ministrstvo za promet

razvoj gospodarstva (tehnološki parki, z gospodarstvom povezana izobraževalna središča), razvoj informacijske tehnologije in njene dostopnosti ljudem, logistična središča, turistična infrastruktura. Projekti so decentralizirani in horizontalni. To pomeni, da so prostorsko razporejeni v regionalna središča ali večje kraje v vseh slovenskih regijah in da vsak projekt povezuje več naštetih vsebin s ciljem izkoriščanja možnosti za usklajeno sodelovanje. Mreža razvojnih središč omogoča visoko usposobljeno delovno silo, intenzivnejša vlaganja v raziskave in razvoj, tesnejšo povezavo z

javnim raziskovalnim in izobraževalnim sektorjem, učinkovito delovanje podpornih institucij in posrednikov, ustrezno infrastrukturo IKT in povečanje inovativnosti. Le z vzpostavitvijo vseh naštetih delov bo Slovenija lahko postala država, ki bo temeljila na znanju in inovativnosti.

Za konec Takšni so na kratko predstavljeni cilji sprejete resolucije, ki je dober temelj razvoja in preboja slovenske države med najuspešnejše zahodne države EU. Posebej objavljamo tudi posamezne projekte, ki so načrtani do leta 2023. Kdor bo to natanč-

no prebral, bo ugotovil, da so bile kritike predvsem iz vrst opozicije na to, da so dolgoročni načrti nepotrebni, da je resolucija le zbir želja in podobno, neupravičene. Tudi nekdanji predsednik države je resolucijo do leta 2023 označil

kot nepotrebno in zbirko želja. Večina občil je poročala le o t. i. jadranskem otoku, vse drugo so večinoma zanemarili. Resolucija pa je dejansko podlaga za to, da vidimo, v katero smer se bo razvijala država. **D**

Potek in nadzor

- Za koordinacijo, spremljanje in vrednotenje izvajanja celotne resolucije je zadolžena vladna služba za razvoj.
- Za vsak posamezni projekt vlada določi nosilno ministrstvo. Nosilno ministrstvo za vsak projekt ustanovi projektno skupino za izvajanje projekta.
- Nosilno ministrstvo za vsak posamezni projekt predlaga sestavo projektne skupine v potrditev vladi v 30 dneh po sprejetju resolucije.
- Projektne skupine se redno srečujejo, vendar najmanj vsake tri mesece.
- Kadar študije izvedljivosti pokažejo, da je zaradi spremenjenih okoliščin kateri od projektov neizvedljiv v takšni obliki, kot je bil predviden, se lahko spremeni vsebina in lokacija projekta.
- Pri projektih, ki jih lahko razumemo kot državne pomoči, jih bo treba ne glede na vključenost na listo resolucije izvajati v skladu s predpisi, ki urejajo področje državnih pomoči, in jih izpeljati na podlagi ustreznih drugih postopkov, ki urejajo tovrstne projekte.
- Nosilna ministrstva redno spremljajo delo projektne skupine in izvajanje posameznega projekta.
- Vladna služba za razvoj enkrat letno pripravi poročilo resolucije za vlado.

Premišljeno z zdravili.
Za vaše zdravje gre.

Vsako leto zaradi nepravilno uporabljenih in zavrženih zdravil nastaja velika zdravstvena in ekonomska škoda.

S pravilno in varno rabo zdravil bi lahko preprečili mnoge zdravstvene težave povezane z zdravili in zmanjšali obseg neuporabljenih in zavrženih zdravil. Tako bi lahko težkim bolnikom hitreje zagotovili dostop do najsodobnejših bioloških zdravil, skrajšali številne čakalne dobe v zdravstvu in bolnikom omogočili bolj kakovostno zdravljenje.

Zato premišljeno z zdravili: zmanjšajmo obseg nepravilno uporabljenih in zavrženih zdravil.

Več informacij dobite na spletni strani www.zzzs.si in pri svojem zdravniku ali farmacevtu.

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE

Pobudnik akcije je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije v sodelovanju s partnerji za varno in pravilno rabo zdravil: Ministrstvo za zdravje RS, Zdravniška zbornica Slovenije, Lekarniška zbornica Slovenije, Inštitut za varovanje zdravja RS in Slovensko zdravniško društvo. Pokrovitelji akcije iz zdravstvenega zavarovalništva so: Adriatic Slovenica Zavarovalna družba d.d., TRIGLAV, Zdravstvena zavarovalnica, d.d., Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z. Medijski pokrovitelji akcije: POP TV / Kanal A, RTV Slovenija.

Spopad za Deželno banko

Denis Vengust, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Kapitalska zadruga in KD Holding sta objavila prevzemni ponudbi za odkup delnic Deželne banke Slovenije. S tem se je spor med nekdanjimi zavezniki zaostril do vrelišča.

Deželna banka Slovenije (DBS) je že ob polletju presešla svoj načrtovani dobiček za letos – 815 milijonov tolarjev je za 151 odstotkov več od načrtovanega. Povprečna bilančna vsota v osmih mesecih letos je dosegla 131,1 milijarde tolarjev. Kot je nedavno izjavil predsednik uprave banke Draško Veselinovič, si v banki želijo, da bi se v razmeroma kratkem času uvrstila med deset največjih, medtem ko ta čas zaseda 12. mesto po velikosti v državi. Kapitalska zadruga, ki združuje kapital in interese zadružnikov, ima v lasti 45 odstotkov delnic banke, KD Holding Matjaža Gantarja pa slabih 30 odstotkov delnic banke.

Gantar in zadružniki Prvo prevzemno ponudbo je 21. septembra

napovedala Kapitalska zadruga. Le-ta naj bi poleg že omenjenih 45 odstotkov delnic skupaj z nekaterimi drugimi zadrugami dejansko obvladovala že več kot 51 odstotkov banke. To nam je zatrdil tudi

Matjaž Gantar, KD Group

direktor Kapitalske zadruge Jožef Berdnik. Kapitalska zadruga je sicer pravna naslednica Zveze hranilno-kreditnih služb Slovenije, kamor so kmetijske zadruge nekoč nalagale svoj denar. Zadru-

Draško Veselinovič, Deželna banka

žniki nikakor niso pripravljeni prodati delnic KD Holdingu oziroma izgubiti večinskega lastništva v banki. Kapitalska zadruga je za prevzemno ceno ponudila 4.000 tolarjev za delnico. Vendar gre glede na odstotek lastništva, ki naj bi ga že obvladovali zadružniki, verjetno bolj za legalizacijo sedanjega stanja kot za očitno željo po povečanju deleža.

Kot odgovor na prevzemno ponudbo s strani Kapitalske zadruge je prevzem DBS napovedal tudi KD Holding. Slednji ponuja 4.500 tolarjev za delnico banke. Ponudba je začela veljati 16. oktobra in bo trajala do 14. novembra, za uspešno pa bo veljala ne glede na odstotek pridobljenih delnic. Morebitni prevzem bi KD Holding stal tja do 7,02 milijarde tolarjev (29,3 milijona evrov). KD Holdingu je Banka Slovenije 13. septembra že izdala dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža, ki posredno ali neposredno dosega ali presega

50-odstotni delež kapitala ali glasovalnih pravic v DBS. Kapitalska zadruga tega soglasja še nima.

Ob tem se je treba zavedati, da zadružniki sicer imajo večinski lastniški delež v banki, toda v realnosti ima v banki že nekaj časa glavno besedo KD Group. Slednja banko obvladuje prek večinskega vpliva v nadzornem svetu in prek uprave. Predsednik uprave DBS Draško Veselinovič je namreč poročen s sestro Sergeja Racmana, Natalijo Racman Veselinovič. Sergej Racman je poleg Matjaža Gantarja ter Aleksandra Sekavčnika in Tomaža Butine eden od štirih pglavitnih lastniških partnerjev, ki so sistem KD skupaj ustvarjali že od začetka, s tem da Gantar v imenu celotnega sistema nastopa v javnosti, drugi trije pa delujejo precej bolj neopazno in zunaj dosega medijskih luči.

Stopnjevanje napetosti Spor med Kapitalsko zadrugo in KD Holdingom je izbruhnil avgusta zaradi nesoglasij v zvezi z dokapitalizacijo banke in imenovanjem novega predsednika nadzornega sveta Aljoše Tomaža (nekdanjega predsednika uprave Abanke). Na skupščini DBS konec avgusta so Kapitalski zadrugi odvzeli glasovalne pravice. Te naj bi bile sporne zaradi nove prevzemne zakonodaje, ki si jo je vsaka stran tolmačila po svoje. Kapitalska zadruga namreč takrat ni objavila ponudbe za prevzem DBS, čeprav je pridobila nov sveženj delnic. Odvzem glasovalnih pravic Kapitalski zadrugi s strani uprave banke pa je omogočil izglasovanje sklepov po volji KD Holdinga. Tako je KD Holding izglasoval dokapitalizacijo banke in predsednika nadzornega sveta v nasprotju z voljo zadružnikov. Želja po povrnitvi glasovalnih pravic Kapitalski zadrugi in zadržanje dokapitalizacije sta verjetno glavna razloga za napoved prevzema DBS s strani zadružnikov.

Zadružniki želijo obdržati večinski lastniški delež banke.

Kajti če so v teku prevzemne aktivnosti, mora podjetje počakati z izpeljavo dokapitalizacije. Vendar zadružniki zatrjujejo, da je njihov cilj tudi večinski delež v DBS.

Po izjavah Matjaža Gantarja za Delo FT je težava v tem, da vodstvo banke želi dokapitalizacijo, zadružnikom pa je višina dokapitalizacije, ki bi bila nujna za njen razvoj, povsem nepredstavljiva. Zadružnikom naj bi bili že ponudili, da bi jim v zameno za povečanje deleža v DBS odstopili deleža v Ljubljanskih mlekarnah in v mlekarni Celeia. Kot smo podrobneje pisali v prejšnji številki Demokracije, namreč tudi mlekarnam grozi skorajšnji prevzem. Vendar naj bi zadružniki želeli tako banko kot mlekarne. To je z njihovega vidika razumljivo, saj so po njihovem mnenju tako mlekarne kot banka sad dela in vlaganj zadružnikov, poleg tega pa so od njih tudi življenjsko odvisni.

Gantar še opozarja, da bo treba banko, če se ne bo intenzivno vlagalo vanjo, prej ali slej povezati s katero drugo, jo prodati ali pa temeljito restrukturirati. Da bi lahko rasla in učinkovito poslovala, ima po njegovem mnenju najmanj dvakrat premajhno bilančno vsoto. »Rast te pa potegne za sabo tudi potrebo po večjem kapitalu, vendar zadružniki ne kažejo resnih ambicij, da bi banko ustrezno kapitalsko spremljali. Težava pri

tem je, da je banka prevzela mrežo hranilnic, vodstvo zadružne zveze pa želi, da bi mreža ostala v funkciji slovenskega kmeta. Tako zmanjševanje hranilnične mreže ne pride v poštev.« Gantar se sicer strinja, da hranilnice ostanejo kot so, »toda potem bodo morali dati zadružniki denar in banko dokapitalizirati. Morali se bodo odločiti, kaj hočejo«.

Zadružniki vztrajajo Jožef Berndnik, prvi mož Kapitalske zadruge, velik del teh trditev zanika. Pravi, da sredstva za dokapitalizacijo Deželne banke nikoli niso bila problem in da so bili dogovorjeni celo za večji znesek dokapitalizacije, kot je bil potem izglasovan na skupščini. Poudarja sicer, da kapitalska ustreznost banke ni ogrožena, vendar so bili zadružniki vseeno za dokapitalizacijo, da bi ji s tem omogočili primerno podlago za rast in razvoj. »Doslej je ta banka pod večinskim lastništvom zadružništva vedno uspešno delala in se razvijala. Ne vidimo nobenega problema v tem, da Deželni banki Slovenije tudi v prihodnje ne bi sledili v rasti. Zadružniško hranilništvo oziroma bančništvo ima v Sloveniji najdaljšo tradicijo in vsak, kdor je imel v zadružnem bančnem sistemu denar, ga je tudi ohranil. Ne zdi se mi primerno, da zdaj

nekdo govori, da mi z bančništvom ne znamo; sam doslej še ni imel nobene banke, hkrati pa kupuje vse banke. Ne vem sicer, kaj razmišljajo, in v nasprotju z njimi tudi ne želim komentirati drugih, ampak občutek imam, da so z izglasovanjem dokapitalizacije ob zamrznitvi naših glasovalnih pravic morda hoteli poceni, brez prevzemne ponudbe prevladati v banki. V strategiji Deželne banke je zapisano, da bo DBS trajno ostala pod večinskim zadružnim vplivom. S tem se je strinjala tudi Banka Slovenije. Veliko največjih in najuspešnejših evropskih bank je v zadružni lasti.« Direktor Kapitalske zadruge je prav tako izrazil upanje, da bodo zadruge obdržale delnice in jih ne bodo prodajale: »Predvsem računamo na treznost zadružnikov. Verjetno vedo, kaj pomeni biti lastnik banke in kako lahko banka pomaga pri razvoju slovenskega podeželja, če je v zadružni lasti.« Prvi mož Kapitalske zadruge je tudi zanikal, da zadružni sistem Deželni banki Slovenije ni zmožen zagotoviti sredstev za ambiciozno rast, če hoče hkrati ohraniti nadzor tudi v Ljubljanskih mlekarnah. Zatrdil je, da so hkrati pripravljeni tudi pomagati, da mlekarne ostanejo v večinski domači zadružni lasti.

Prihodnost bo pokazala, kdo bo prevladal v Deželni banki. Ali bo slednja ostala v večinski lasti zadružnikov ali pa bo prešla pod okrilje finančnega sistema KD? Ob tem velja spomniti, da ima KD Group močan vpliv na nekatere kmetijske kroge in na pomembne del SLS. Ne nazadnje se med lastniki KD in v nadzornih svetih njegovih družb pojavljajo imena vplivnih kmetijskih in zadružnih funkcionarjev ter vidnih članov SLS. Zato obstaja precejšnja verjetnost, da bo z njihovo pomočjo Matjažu Gantarju uspelo razbiti koalicijo zadrug. Ali pa bo prišlo do kompromisa. ▣

ZMANJŠAJTE DOHODNINO

**POVEČAJTE
POKOJNINO**

IZKORISTITE NAJVIŠJO PRIZNANO
DAVČNO OLAJŠAVO

080 2345

KAPITALSKA DRUŽBA

www.kapitalska-druzba.si

Bližajoča se regionalizacija

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije

Predsedniki in vodje poslanskih skupin koalicijskih strank so minuli teden dosegli načelno soglasje o svežnju predlogov zakonov na področju ustanovitve pokrajin. Čeprav bo pot do regionalizacije še naporna, se nanjo pripravljajo tudi regije.

Pro 14 dneh, ko se bodo do teh štirih zakonov opredelili organi koalicijskih strank, bo vlada opravila pogovore tudi z opozicijo. Po besedah ministra za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivana Žagarja bo vlada sveženj zakonov o ustanovitvi pokrajin sprejela do konca leta. Gre za zakone o ustanovitvi, o financiranju, o pristojnostih in nalogah pokrajin ter zakon o pokrajinskih volitvah. Peti zakon, ki bo določal območja, sedeže in imena pokrajin, naj bi bil sprejet kasneje, in sicer v državnem zboru, potrebna pa bo dvetretjinska večina.

Trnova pot Namere za ustanovitev pokrajin v Sloveniji so se pojavile že kmalu po sprejetju nove ustave leta 1991. Mnogo je bilo teorij in poskusov, vendar brez praktičnega učinka. Leta 1998 je bil pripravljen prvi predlog zakona o pokrajinah. Temeljil je na določbi slovenske ustave, ki pokrajino definira kot tvorbo, ki jo ustanovijo občine, vendar pa je bil očitno neizvedljiv.

Podlaga tokratnih dogovarjanj je konec junija v državnem zboru sprejet odlok o razglasitvi ustavnega zakona, ko so bile sprejete spremembe 121., 140. in 143. člena ustave. Sprememba prvega od teh bo omogočila, da bodo naloge državne uprave poleg ministrstev opravljali tudi drugi upravni organi (na primer upravni okraji) in organi lokalnih skupnosti; sprememba 140. člena bo omogočila, da bo država z zakonom na lokalne skupnosti prenesla opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti brez njihovega poprejšnjega soglasja, a jim bo morala za to zagotoviti tudi sredstva. Bistvena ustavna sprememba pa se na-

Slovenija bo najverjetneje razdeljena na 14 pokrajin.

naša na 143. člen, po katerem je predvideno, da se pokrajine kot samoupravne lokalne skupnosti za opravljanje lokalnih zadev širšega pomena ustanovijo z zakonom. Doslej je bilo torej ustanavljanje pokrajin vezano le na samoociativnost občin. Z novim besedilom tega člena, ki ga je maja letos predlagala skupina 72 poslank in poslancev s prvim podpisanim predsednikom državnega zbora Francetom Cukjatiem, pa je bila definicija pokrajine spremenjena.

Koalicija usklajena Tudi predsednik vlade Janez Janša je izrazil pričakovanje, da bi bilo usklajevanje med parlamentarnimi strankami sklenjeno v doglednem času, da bi lahko vlada potrjene zakone do konca leta poslala v

parlamentarno obravnavo. "S takšno časovnico bo omogočeno relativno solidno pripravljanje tudi na konkretnije ukrepe, ki jih je treba sprejeti na upravni

ravni, da bo prehod gladko tekkel," je minuli teden na tiskovni konferenci po seji vlade dejal njen predsednik in dodal, da je cilj ustanovitve pokrajin hitrejši in

Predsednik NSi Andrej Bajuk

Minister Ivan Žagar

Nekatere upravne službe bodo prenesene na pokrajinsko raven.

Bomo dobili pokrajino SAŠA (občine Zgornje Savinjske in Šaleške doline)?

enakomernejši regionalni razvoj. "Menimo, da je zato treba Slovenijo decentralizirati, ali drugače rečeno, prenesti veliko pristojnosti, ki nekako po logiki stvari spadajo na pokrajinsko raven in se sedaj opravljajo na državni ravni, na pokrajinsko raven. Zato je treba ustrezno organizirati pokrajine in tudi zagotoviti izvirna sredstva za financiranje teh dejavnosti," je še dodal. Na pokrajine bi med drugim prenesli nekatere državne pristojnosti na področju regionalnega razvoja, srednjega

kot preprosta, saj se v nekaterih strankah glede tega pojavljajo različni pomisleki (za dokončno sprejetje bo potrebna dvetretjinska večina). Po besedah prvaka NSi in finančnega ministra Andreja Bajuka bi bilo treba čim bolj natančno določiti dejanske pristojnosti pokrajin in zanje zagotoviti primerna sredstva. Predlogi so sicer po njegovem mnenju dobri, obstaja pa nevarnost, da bi pokrajine zaradi nedorečenih pooblastil predstavljale obremenitev javnih fi-

pristojnosti. Kot je zapisano v Dokumentih in študijah o pokrajinah v Sloveniji 2000–2004, naj bi pokrajina "v medsebojni povezanosti opravljale državne naloge, ki jih je treba opravljati na ravni pokrajine, in samoupravne naloge pokrajinskega pomena".

Pokrajina naj bi torej teoretično opravljala naloge, ki jih država lahko prenese v njihovo upravljanje, in bi s tem razbremenila državo. Na drugi strani pa bi njihove naloge presegle pristojnosti ter kadrovske, organizacijske in

prenesene iz občinske pristojnosti, pa bodo stvar dogovora občin in pokrajine.

Regije se pripravljajo Za zdaj je predvideno, naj bi bila Slovenija razdeljena na 14 pokrajin, o čemer se je koalicija uskladi- la že pred letom dni. To bi bile Osrednjeslovenska, Primorska, Gorenjska, Goriška, Savinjska, Dolenjska, Pomurska, Podravska, Notranjska, Posavska, Zasavska, Koroška, Spodnje- podravska in Savinjsko-Šaleška. Mnoge se na neki način že pripravljajo na prihodnjo regionalno ureditev države. Tako si v okviru napovedane delitve za samostojno pokrajino prizadeva devet občin Zgornje Savinjske in Šaleške doline z Velenjem kot edino mestno občino. Župani so se denimo že pred časom odločili za povezovanje v tako imenovano pokrajino SAŠA, kar so letos nadgradili tudi s pogodbo o ustanovitvi območnega razvojnega partnerstva. V goriški regiji se o regionalizaciji formalno še niso pogovarjali, na Gorenjskem pa čakajo na odločitev države. Novo mesto si želi postati pokrajinsko središče Dolenjske, Zagorje ob Savi pa morebitne pokrajine Zasavje.

Zgodba o pokrajinah z načelnim soglasjem vladnih strank torej dobiva realnejše obrise prihodnje regionalne ureditve države. Vendarle so očitno nujna še nekatera natančnejša določila, na katerih bodo temeljili pristojnosti in financiranje pokrajin. ■

Zgodba o pokrajinah s načelnim soglasjem vladnih strank dobiva realnejše obrise prihodnje regionalne ureditve države.

šolstva, urejanja prostora, infrastrukture, prometa, zdravstva in socialnega varstva. "Pokrajine bodo dobile svoje organe, ki bodo neposredno voljeni, pokrajinske svete, predsednika pokrajine, verjetno tudi podpredsednika. Imele bodo tudi organ, ki bo v veliki meri varovalka, zato da šibkejši člani v pokrajinah oziroma posamične občine ne bi bile kar tako preglasovane. To bo organ, ki ga bodo sestavljali župani občin, ki bodo verjetno imeli možnosti veta na nekatere odločitve," je pojasnil premier Janša predvideno upravno ureditev pokrajin in izrazil zadovoljstvo nad prvim usklajevanjem koalicije o teh vprašanjih.

Vendar bo pot do decentralizacije države oziroma ustanovitve pokrajin kljub temu vse prej

nanc. "Z načelnega vidika je vse izvedljivo, treba pa je pogledati vse detajle, da se bo res vse izvedlo, kot je načrtovano," je dejal Bajuk. Podobnega scenarija se boji tudi vodja poslanske skupine SD Miran Potrč, v SNS pa so napovedali, da bodo razdelitvi Slovenije na pokrajine nasprotovali, saj so se tudi okrajji, ki so bili formirani v 50. letih prejšnjega stoletja, izkazali za veliko napako. "Zdaj gremo pa v še večjo napako, s tem da poskušajo gospodje iz določenih političnih struktur zagotoviti službe za svoje odslužene politične kadre na nivoju teh pokrajin," je bil pesimističen Zmago Jelinčič.

O pristojnostih pokrajin Ena bistvenih težav pri postopku regionalizacije Slovenije so torej

finančne zmogljivosti občin. To konkretnije pomeni, da bodo pokrajine na eni strani imele svoje izvirne naloge, na drugi pa prenesene bodisi s strani države, bodisi s strani občine. V okviru izvirnih nalog naj bi pokrajine opravljale predvsem naloge na področjih komunalne infrastrukture in storitev, pospeševanja gospodarstva, ekonomskega, socialnega in kulturnega razvoja svojega območja, na področju urejanja prostora in varstva okolja ter prometa in zvez, zagotavljale pa bi tudi javne gospodarske in negospodarske službe pokrajinskega pomena. V okviru nalog, prenesenih iz državne pristojnosti, gre predvsem za službe, ki jih danes opravljajo upravne enote, naloge, ki bodo

Ujetega ptiča tožba

Aleš Kocjan, foto Bor Slana, arhiv Demokracije

Neuspešni kandidat SD za župana občine Radovljica in zdaj že upokojeni direktor Policijske uprave Kranj Jakob Demšar, toži državo in svoje tri podrejene inšpektorje, ker naj bi mu bili leta 2000 preprečili, da ni postal državni sekretar.

Zgodba se je začela leta 1999, ko so trije inšpektorji za pritožbe in notranjo zaščito s Policijske uprave Kranj – Jasim Suljanović, Janez Lukančič in Egon Cokan – zoper Demšarja na Okrožno državno tožilstvo Kranj vložili kazensko ovadbo, v kateri so ga obtožili za kar 20 primerov zlorabe položaja in nevestnega dela v službi. Demšar naj bi bil med drugim zlorabil svoj položaj s tem, ko naj od načelnika operativno-komunikacijskega centra PU Kranj Bojana Belaka, ki je pod vplivom alkohola razbil službeno vozilo, ne bi zahteval povrnitve škode za poškodovano vozilo. Prav tako naj bi bil zlorabil položaj, ko naj državnemu tožilstvu ne bi bil želel sporočiti imen oseb, ki so leta 1998 vdrle v policijsko računalniško vodeno zbirko podatkov in si ogledale podatke o kranjskem

županu Mohorju Bogataju. Svoj položaj naj bi bil zlorabil tudi v nekaterih primerih, ker naj ne bi bil ukrepal zoper nekatere podrejene policiste, ki so prekršili svoja pooblastila in ker naj bi bil iz evidenc o prekrških brisal prekrške nekaterih posameznikov. 13. februarja 2000 je Okrožno državno tožilstvo v Kranju vse očitke zavrnilo, češ da pri nobenem od naznanjenih dejanj niso izpolnjeni zakonski znaki kaznivega dejanja, očitno užaljeni Demšar pa je zoper vse tri inšpektorje, ki so ga ovadili, na sodišču v Kranju nadaljeval pregon kot subsidiarni tožilec. V njem je od sodišča zahteval, da vse tri spozna za krive kaznivega dejanja lažne ovadbe, ker naj bi bili ovadbo zoper njega podali, čeprav so vedeli, da ni storil očitanih nepravilnosti. Dokaz za slednje naj bi bil namreč po njegovu internemu nadzoru na kranjski policijski upravi, v ka-

terem naj bi bili tik pred ovadbami ugotovili, da Demšar ni zlorabil svojega položaja.

V procesu, ki je trajal več kot tri leta, je sodišče zaslišalo več prič in se seznanilo z različnim dokaznim gradivom, maja leta 2003 pa je sprejelo dokončno rzsodbo. V njej je sodnica Mateja Lužovec ugotovila (ugotovitev je pozneje

po Demšarjevi pritožbi potrdilo tudi višje sodišče), da nobenemu od treh inšpektorjev ni mogoče dokazati, da so krivo ovadili Demšarja, in da je bilo pri upoštevanju argumentov vseh vpletenih mogoče celo ugotoviti, da so bile v Demšarjevem ravnanju podane nekatere nepravilnosti, nedoslednosti in kršitve (sodnica

Demšar toži državno tožilstvo, ker naj bi zavlačevalo z odločitvijo o ovadbi.

Politično kadrovanje

Na zaslišanju je Demšar dejal, da bi mesto sekretarja na notranjem ministrstvu zasedel kot član Socialnih demokratov, ker je mesto sekretarja na notranjem ministrstvu po delitvi kadrovskih mest po strankarskem ključu pripadlo njegovi stranki. Slednje je zanimivo zlasti zato, ker naj bi po ureditvi, ki je veljala takrat, položaje državnih sekretarjev zasedali strokovnjaki in ker je bila v takšno ravnanje več kot očitno vpletena stranka, ki zdajšnji vladi rada očita politično kadrovanje.

je v razsodbi poudarila, da ugotavljanje Demšarjevih nepravilnosti ni stvar sodnega postopka, da pa se sodišču temu kljub vsemu ni moglo v celoti izogniti, ki bi lahko pri toženih zbudile dvome o njegovi kazenski odgovornosti.

Zahteva 22,8 milijona Z odločitvijo sodišča pa se zadeva še ni končala. Hkrati z nadaljevanjem pregonov kot subsidiarni tožilec je namreč Demšar na Okrožno sodišče v Ljubljani vložil tudi tožbo proti Republiki Sloveniji (in posredno tudi Suljanoviću, Lukančiču in Cokanu, če bi se izkazalo, da država ni kriva), v kateri od države oziroma vseh treh omenjenih zahteva 22,8 milijona tolarjev odškodnine. Do slednje naj bi bil upravičen zato, ker je državno tožilstvo predolgo zavlačevalo z odločitvijo o ovadbi zoper njega in ker naj bi bila generalna policijska uprava obvestila javnost o ovadbi zoper njega, še preden mu je bila krivda dokazana, vse skupaj pa naj bi bil razlog za to, da ni dobil službe, ki mu je bila pred tem obljubljena. Kot je namreč v tožbi zapisal Demšar, ga je leta 2000 takratni notranji minister Rado Bohinc predlagal za državnega sekretarja na ministrstvu za notranje zadeve, ker pa je prav v tistem času v javnost prišla novica o ovadbi, ki so jo zoper Demšarja vložili njegovi podrejeni, je Bohinc predlog v zadnjem trenutku umaknil s pojasnilom, da ovadbe, ki so bile podane zoper Demšarja, še niso ovržene. Demšar tako meni, da mu je bila, s tem ko je policija javnost obvestila o ovadbi zoper njega, še preden mu je bila krivda dokazana, in ker je tožilstvo zavlačevalo z odločitvijo o ovadbi, storjena škoda, saj bi v nasprotnem primeru službo skoraj zagotovo dobil.

Na glavni obravnavi, ki jo je sodišče opravilo v začetku tega me-

seca, je sodišče najprej zaslišalo Demšarja. Na obravnavi je Demšar dejal, da mu je bila, s tem ko je novica o njegovi ovadbi prišla v medije, preden mu je bila krivda dokazana, narejena velika škoda, saj mu je bila služba že tako rekoč zagotovljena. »V času, ko je bila javnost obveščena o ovadbi zoper mene, je bila moja vloga za imenovanje za mesto državnega sekretarja v sklepni fazi. Takšne vloge morajo iti najprej skozi kadrovske komisije, kjer se razčisti, ali ima kandidat podporo političnih oziroma koalicijskih strank. Kolikor mi je znano, sem to podporo dobil, tako da bi naslednji dan moral minister na seji vlade le še podati predlog za moje imenovanje. No, naslednji dan na seji tega predloga ni bilo, saj se je minister, potem ko mu je Marko Pogorevc (to mi je povedal sam) na mizo prinesel spis z ovadbami, premislil. Še isti dan, ko je moja vlogo obravnavala kadrovska komisija, sem zvečer na POP TV zasledil tudi izjavo ministra, ki je dejal, da mojega imenovanja vladi ne bo predlagal, ker me bremeni množica neraziških kaznivih dejanj,« je dejal Demšar. Hkrati je dejal, da medijev o ovadbi ni obvestil sam (slednje so namreč v odgovoru na tožbo navedli Suljanovič, Lukančič in Cokan), ampak je novinarje obvestil tiskovni predstavnik generalne policijske uprave. Z Demšarjevimi zaslišanji se je glavna obravnavla končala, nadaljevala pa naj bi se ta teden. Nadaljevanje bo zanimivo zlasti zato, ker bo moral Demšar dokazati, da je generalna policijska uprava naredila napako, ko je o ovadbi zoper njega obvestila novinarje, in da je državno tožilstvo neupravičeno zavlačevalo z odločitvijo o ovadbi. Oboje bo vsekakor zelo težko. **D**

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kabelskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kableskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnetovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Velik del Američanov verjame v Boga; molijo pred obedom in redno hodijo v cerkev.

Vpliv krščanstva na ZDA

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

Temeljna razlika med Američani in Evropejci je – vera. Le-ta ima na ZDA izjemen vpliv; tako na vsakdanje življenje posameznika in družbe kot tudi na politiko.

Po padcu berlinskega zidu in razpadu Sovjetske zveze je na svetu ostala le še ena velesila – Združene države Amerike. Njihovo politiko zaznavamo in spremljamo iz dneva v dan; nemalokrat se z njo ne strinjamo. Prek medijev smo dnevno pod vplivom ameriške kulture, ki se nam zdi tako zelo sorodna, hkrati pa v marsičem povsem nerazumljiva in tuja.

Temeljna razlika med Američani in Evropejci je – vera. Čeprav smo na prvi pogled vsi kristjani, so med nami očitne razlike. Vsekakor pa ima vera – krščanstvo oz. protestantizem (kalvinizem) – na ZDA v primerjavi z Evropo neprijetno večji vpliv tako na vsakdanje življenje posameznika in družbe

kot tudi na politiko ter delovanje javnih funkcij in ustanov.

Kalvinizem Na razvoj ZDA je sicer najmočnejše vplival francoski reformator Jean Calvin, čigar doktrina temelji na načelu predestinacije. Trdil je, da je Bog vnaprej izbral nekatere ljudi za zveličanje, druge pa obsodil na večne muke pekla. Božja milost naj bi se kazala že na svetnem bogastvu: čim bogatejši si, bolj ti je Bog naklonjen. Calvin je od ljudi zahteval najstrožja moralna načela, na družbenem pa, da se posvetni vladarji podredijo božji volji (in ne papežu), kakor jo razlaga Cerkev (ne katoliška), ki jo sestavlja širša skupnost izbrancev. Tako je kalvinizem z zapovedjo varč-

nosti in delavnosti pripomogel k ekonomskemu razvoju, z zahtevo po delitvi oblasti s plemstvom pa odpiral možnosti za demokratično ureditev družbe. Za ZDA je bil odločilen razvoj kalvinizma v Angliji. Angleški kalvinisti se imenujejo puritanci. Anglikanska cerkev, ki temelji na Lutrovih težah, a ohranja katoliško bogoslužje in škofovsko ureditev, je bila razglašena za državno (in s tem tudi edino dovoljeno), puritance, ki so želeli Anglikansko cerkev reformirati po svojih načelih, pa je preganjala in zatirala, kar je sprožilo množično izseljevanje predvsem v Severno Ameriko, kjer so si končno lahko uredili življenje po svojih postavah. Prvi angleški naseljenci Severne Amerike so bili torej ver-

ski begunci oz. najradikalnejši kristjani, ki so od sebe in drugih strogo zahtevali življenje po božjih postavah, v takšnem duhu pa so si uredili življenje tudi v svoji novi domovini in tako globoko zaznamovali ZDA vse do danes.

Mayflower Že leta 1620 je ob rtu Code na obali Massachusettsa pristala ladja Mayflower z angleškimi puritanci, ki so prišli iz Anglije zaradi verskega preganjanja. Hkrati so se iz Nemčije v Severno Ameriko prav tako zaradi verskega preganjanja izseljevali pripadniki anabaptistične veroizpovedi, ki je popolnoma zavračala posvetno oblast in tudi krst otrok, zaradi česar je prišla v nemilost tako Katoliške cerkve kot plemstva. Tudi ta je potem močno vplivala na razvoj ZDA. Že na krovu je tedaj 41 romarskih očetov sprejelo t. i. Mayflo-

Jean Calvin: S svojo doktrino je najmočnejše vplival na ZDA.

werski dogovor, nekakšno ustavo svoje prihodnje domovine, ki temelji na enakosti pred zakonom in prostovoljni podreditvi posameznika skupnosti. Ta dogovor je kasneje postal pravni temelj prihodnje države, to pa daje ladji Mayflower oz. njenim potnikom svetovnozgodovinski pomen.

Prvo zimo je preživela komaj polovica priseljencev, in sicer po zaslugi stroge morale, delavnosti, varčnosti in skromnosti kalvinističnega človeka ter predvsem prijateljskih lokalnih Indijancev, ki so kmetovnja nevajene prišleke naučili gojiti koruzo in druge kulture. Tako so po letu dni praznovali zahvalni dan, ki je prerasel v velik državni praznik, enakovreden božiču in dnevu neodvisnosti. Biti potomec potnika na ladji Mayflower pomeni državljanom ZDA še dandanes nekaj izjemnega.

Napredni Rhode Island V Novi Angliji (SV del današnjih ZDA) je potem v 17. stoletju zavlada nekakšna puritanska teokracija, saj je bila celotna uprava kolonije pod monopolom cerkvene organizacije. Verska svoboda je bila le mrtva črka na papirju. Nasprotniki puritanizma v Massachusettsu so bili pregnani na Rhode Island, kjer so ustanovili tudi prvo Baptistično cerkev v Severni Ameriki. Na Rhode Islandu so se zbirali svobodomiselnih ljudi, tam je zavlada resnična verska svoboda, izvršena je bila sekularizacija, dopuščena je bila večja intelektualna svoboda, uprava pa se je še bolj približala demokraciji. Naprednost kaže tudi podatek, da je bil Rhode Island prva kolonija, ki je prepovedala suženjstvo, in sicer že davnega leta 1652. Puritanci iz Massachusessa so na prebivalce Rhode Islanda gledali kot na odpadnike.

Ameriška filozofija Calvinizem se je v Novi Angliji precej razlikoval od izvirnega Calvinovega nauka: manj so bila poudarjena predestinacija in mistična doživetja, v ospredje je stopila zaveza med človekom in Bogom. Človek se je zavezal, da se bo nadvse trudil živeti Bogu všečno, v zameno pa mu bo Bog naklonjen na tem

svetu in ga zveličal na onem. Tak način mišljenja je močno vplival tudi na razvoj politične teorije Amerike, gospodarstva in družbe, saj je država v očeh Američana pogodba med posameznikom in družbo, da se bo posameznik podredil skupnosti v zameno za številna ugodja. To je že zelo blizu demokracije in moderne države. Ker je božja volja zapisana v Bibliji, jo mora brati vsak. Ta zahteva je pripeljala do splošne pismenosti in ustanavljanja šolskega sistema od osnovnih šol pa do univerz, tiskarn in knjižnic, kar je dalo Ameriki velikanski razvojni potencial. Eden temeljev pogodbe med človekom in Bogom je predanost delu, poklicu, odpoved užitkarstvu, alkoholizmu. Prepričanje, da poklicu predan človek izvaja božjo voljo in da torej materialni uspeh predstavlja znak božje milosti, je ostalo vse do danes. V Svetem pismu, na koncu *Prilike o talentih*, namreč piše: »Kajti vsakemu, kdor ima, se bo dalo in bo imel obilo, kdor pa nima, se mu bo vzelo še to, kar se zdi, da ima! Neuporabnega služabnika vrzite ven, tam pa bo jok

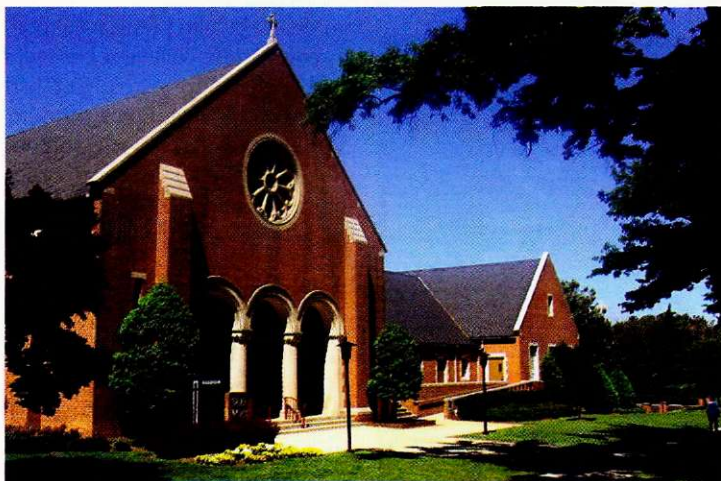
Na krovu ladje Mayflower je bila sprejeta zgodovinska ustava ZDA.

in škripanje z zobmi (pekel, op. p.)!« Tovrsten kalvinistični način razumevanja ekonomije je močno vplival na hiter gospodarski vzpon Nove Anglije in je kot del ameriške kulture živ še danes ter tak glavni razlog bogastva in blaginje.

Verska gorečnost V ZDA je versko prepričanje eden od temeljev osebne identifikacije, v vsakodnevni odločitvah pa ljudje zavestno upoštevajo krščansko moralno in v Bibliji iščejo odgovore na vsakdanja vprašanja ter napotke za prihodnost. Vera (krščanstvo) ima v življenju velikega dela Američanov velik, praktično osrednji pomen. Tradicionalne družinske vrednote, ki izhajajo neposredno iz krščanstva, so najpomembnejše. Dober ekonomsko-socialni položaj je pomemben predvsem kot temelj za srečno družinsko življenje, pri nekaterih pa tudi kot pokazatelj božje naklonjenosti (*Prilika o talentih*, Mt, 25, 14 – 30). Velik del Američanov verjame v Boga; molijo pred obedom, redno hodijo v cerkev in berejo Biblijo, na katero se v moralnih dilemah zvesto

opirajo. Cerkvene organizacije, ki so prostovoljne, skrbijo za socialno varnost, veliko dobrodelnih organizacij je organiziranih prek Cerkev, to so predvsem »misije« zunaj ZDA, ki so ponavadi tudi misijonarsko obarvane. Spomnimo se na cunami v JV Aziji, ko so nekatere dobrodelne organizacije poleg pomoči obvezno delile tudi Sveto pismo. Velika večina Američanov (86,2 odstotka) se ima za kristjane. Največ je katoličanov (26,2 odstotka), sledijo baptisti (19,4 odstotka), »protestanti« (9,7 odstotka), metodisti (8 odstotkov) itd. 2 odstotka je pripadnikov judovske vere, 0,5 odstotka je muslimanov, nekaj manj budistov in hindujcev. 7,5 odstotka je ateistov oziroma agnostikov, ki so najštevilčnejši v zahodnih zveznih državah, in sicer v Oregonu 17 odstotkov, Wyomingu in Washingtonu 14, v kaliforniji pa 13 odstotkov. Baptisti močno prevladujejo na jugu, v tako imenovanem svetopisemskem pasu (Bible belt).

Krščanstvo v državi Sledove krščanstva lahko najdemo tudi v nekaterih državnih listinah, na dolarskih bankovcih, v izobraževalnih ustanovah itd. V Deklaraciji o neodvisnosti, ki jo je kongres ZDA sprejel 4. julija 1776, se beseda Bog pojavi dvakrat (enkrat *God*, enkrat *Creator*), in sicer obakrat v začetnem nagovoru, v katerem kongres upravičuje svojo odločitev. V prvem primeru se sklicuje, da jim Bog daje pravico odločiti se za samostojnost. V drugem odstavku pa kongres trdi, da imajo vsi ljudje enake, od Stvarnika podarjene pravice, na primer življenje, svobodo in prizadevanje za srečo. V zaobljubi zvestobe, ki jo v vseh državnih šolah v ZDA učenci izgovarjajo pred začetkom pou-

Poleg protestantov ima Rimskokatoliška cerkev v ZDA čedalje večji vpliv.

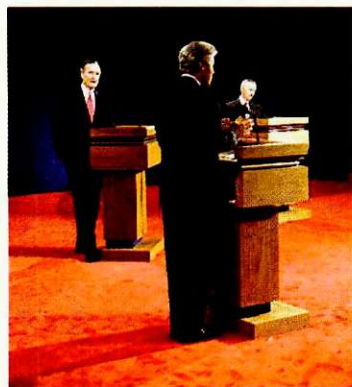

Ameriški dolar simbolizira poseben vpliv krščanstva na ZDA.

► ka, se Bog omeni enkrat, in sicer v izjavi: »...en narod pod božjim varstvom ...«

Na dolarškem bankovcu nad besedo ONE (en) piše: *VERJAMEMO V BOGA (IN GOD WE TRUST)*. Prvi amandma k ustavi sicer jasno ločuje Cerkev od države, nič pa ne govori o Bogu! Zato je (očitno) tak napis na tako pomembnem državnem dokumentu, kot je denar, dovoljen. Sam bankovec pa ima še veliko simbolov, ki jih lahko interpretiramo kot simbole iz Biblije (predvsem iz Stare zaveze, dela torej, ki je skupen kristjanom in judom). Še bolj zanimiv je pečat na bankovcu, tako imenovani Great Seal of the United States.

Na levi strani napis pod piramido »ANNUIT COEPTIS« (angleško: »Providence favors our undertakings«) pomeni: »Božja previdnost je naklonjena našim podvigom«. Napis nad piramido »NOVUS ORDO SECLORUM« (angleško, »A new order of the ages«) pa pomeni: »Novi

Religiozna volilna kampanja iz leta 1992 Bush-Clinton

red na veke. Oko z žarki na vrhu piramide je star simbol za Boga. Piramida ima 13 stopnic (13 prvih držav) in na spodnji letnico MDCCLXXVI – 1776 (leto ustanovitve ZDA). Simbolika je jasna in nedvoumna. Piramida predstavlja ZDA, nad katero bedi Bog (oko), božja previdnost jim je naklonjena (ANNUIT COEPTIS) za vzpostavitev novega svetovnega reda na vekov veke (NOVUS ORDO SECLORUM). Na desni strani: 13 zvezd nad orlom, ki simbolizirajo prvih 13 držav, sestavlja Davidovo zvezdo. Orel ima na vsaki peruti 3 vrste perja in glavo v sredini – število 7. Število in tudi oblika ustreza sedmeroramemu svečniku (skupen krščanski in judovski religiji), ki se imenuje *menora*. Mojzes ga je postavil v svetišče in je moral neprenehoma goreti, da bi tako predstavljal božjo navzočnost. V levem kremplju orel drži oljčno vejico s 13 listi (13 držav), v desni pa 13 pušic. V kljunu drži trak z napisom »E PLURIBUS UNUM«, kar pomeni: iz več eno – nanašajoč se na zvezo – iz več držav ena.

Religiozni predvolilni spopadi

Po analizi uradnih državnih dokumentov lahko z gotovostjo trdimo, da so ZDA sekularizirana država, vendar je ta sekularizacija drugačna od naše. Prepletenost politike in religije v ZDA še najbolj jasno izkazujejo predsedniške

volilne kampanje. V primerjavi s Slovenijo (in tudi z Evropo), kjer se politični kandidati ogibajo vprašanju glede vere in Cerkev, ker jim to navadno le škodi, je v ZDA praktično vsako predvolilno vprašanje tako ali drugače povezano z religijo in vsak odgovor oblikovan tako, da se sklada s krščansko moralo. Sklicevanje na Boga je zelo pogosto in verska retorika močno prevladuje. Za potrditev lahko vzamemo predsedniški kampanji Georgea Busha (starejšega) in Billa Clintona iz leta 1992, za kateri velja, da je bila beseda Bog izrečena najpogosteje doslej, ameriški ali kak drug narod pa ni bil še nikoli tako sistematično blagoslovljen kot prav v teh kampanjah. Enega od svojih predvolilnih govorov je predsednik George Bush začel takole: »Rad bi se vam zahvalil, ker pomagate od Kristusa posvečeni Ameriki, da je luč temu svetu ... Človek ne more biti predsednik ZDA brez vere v Boga, brez vere v molitev.« Bush je zahteval ustavni amandma, ki bi dovolil organiziranje molitve v državnih šolah, pri čemer je opisal molitev kot »najvišjo vrednoto Amerike«. Pri polemičnem vprašanju splava se je zavzel proti. Pri upravljanju zalivske vojne je citiral Jezusa kot moralno avtoriteto. V televizijskem nastopu je napotitev vojakov na humanitarno akcijo v lačno Somalijo opisal kot »božje poslanstvo«. ■

107,8 MHz

radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

HOKUS

zamrznjena specialiteta

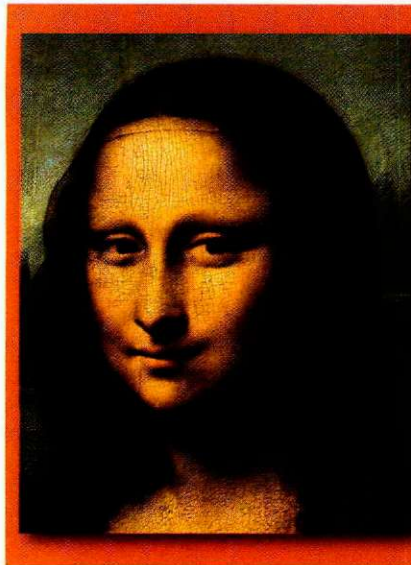
Nahranite domišljijo

NOVO

Že vzhajano!
Trije okusi,
ki vam pričarajo čas.

www.zito.si

Mona Lisa je bila bolna

Zgodnjo smrt Mone Lise je verjetno povzročila dedna bolezen metabolizma, je po dolgotrajnem preučevanju znane slike Leonarda da Vinci iz leta 1507 ugotovil profesor Jan Dequeker z medicinske fakultete iz Loewena. Mona Lisa s portreta je stara med 25 in 30 let, kar pomeni, da je bila premlada za tako visoke vrednosti holesterola v krvi, ki jih je revmatolog Dequeker diagnosticiral na podlagi nekaj simptomov. Profesor Dequeker je prepričan, da je imela Mona Lisa dedno hiperlipidemijo, ki tudi pojasnjuje njeno zgodnjo smrt pri 37 letih. »Če natančno opazuješ obraz te lepe mlade ženske, opaziš v levem kotu pri očesu rumen madež,« trdi Dequeker. »Na bolezen kaže tudi oteklina na desni roki. Tako visoke vrednosti holesterola so resen sprožitelj srčnih obolenj in zgodnje smrti,« je še dodal.

Papež v risanki V Vatikanu so pretekli teden prikazali risanko za otroke, v kateri med drugimi nastopa lik nekdanjega papeža Janeza Pavla II. Enourno risanko z naslovom »Janez Pavel II., prijatelj vsega človeštva«, ki je na voljo v več jezikih, so naredili v Barceloni v sodelovanju z vatikansko televizijo CTV. V risanki zgodbo o življenju nekdanjega

papeža pripovedujeta dve golobici, v animirani film pa je vključen tudi izvirni dnevnik Janeza Pavla II. in njegovo pisalo. Do predvajanja risanke v Vatikanu je prišlo le dan po obletnici imenovanja Karola Wojtyła za papeža. Slednji je papež Janez Pavel II. postal 16. oktobra 1978.

Abramovič se ločuje Ruski poslovnež in lastnik angleškega nogometnega kluba Chelsea, 39-letni Roman Abramovič, se ločuje, njegova ločitev pa bo, kot kaže, najdražja doslej. Njegova 39-letna soproga Irina je namreč, potem ko je v javnost prišla Abramovičeva afera s 23-letno Rusinjo,

že navezala stike z najdražjimi britanskimi odvetniki, ki naj bi njenega soproga dodobra oželi. Po napovedih bi lahko Abramovičeva soproga dobila polovico njegovega premoženja, ki ga ocenjujejo na 14 milijard evrov.

Dinozaver na begu Newyorška policija se je pognala na lov za

pogrešanim dinozavrom, ki so ga konec tedna opazili v premožnem newyorškem predmestju Long Island. Model dinozavra iz steklenih vlaken v naravni velikosti je izginil v soboto z neke festivalske prireditve, je pisal New York Post. »To je zelo nenavadna tatvina in zaradi tega upamo, da bo dinozavra javnost kmalu kje opazila,« je dejal detektiv John May.

Eskimska vas izginja Majhna eskimska vas Shishmaref na otočku na meji med Aljasko in Rusijo zaradi segrevanja ozračja počasi izginja v morju, 600 prebivalcev, ki tam živijo že več kot 4000 let, pa se bo moralo v naslednjih letih preseliti na kopno. Valovi, ki postajajo čedalje višji, so v vasi uničili že številna skladišča, ladje, sušilnice mesa in rib ter zaloge hrane v ledu.

Otočani so leta 2002 izglasovali kolektivno preselitev na celino, kam natančno bodo odšli, pa za zdaj še ni znano, saj se še odločajo med devetimi kraji. Območje večnega ledu je zaradi segreva-

TUJI TISK

La Repubblica

Ne vojni

Orhan Pamuk je končno postal Nobelov nagrajenec in je bil ob razglasitvi pretresen. Ta čas je v New Yorku, v Turčijo pa se bo vrnil šele decembra. Kultura je zanj zmes in zveza različnih vplivov, zato meni, da je mit o trku zahod-

dne in vzhodne kulture ena najbolj nevarnih idej v zadnjih dvajsetih letih, ki je povzročila smrt mnogih ljudi. Vse njegovo delo je posvečeno prav medkulturnemu povezovanju. Njegovi odnosi z mediji so bili z izjemo nekaterih primerov vedno zapleteni. Morda zato, ker ima zapleten značaj. Pri 54 letih analitično gleda na to, kako je živel med svojim dvaindvajsetim in tridesetim letom: »To je bilo sivo obstajanje. Najprej sem hotel postati slikar, potem sem se začel ukvarjati z arhitekturo, potem sem končal novinarstvo in po deset ur na dan pisal romane, ki jih ni nihče hotel izdati,« pravi o sebi Orhan Pamuk.

The Independent

Hujšanje s pijačo

Reklamno geslo, kot je »Pijte kokakolo in hujšajte!«, bi bilo vseh vsakemu trgovcu. Na prvi pogled je to nemogoče, toda Coca Cola bo zares začela proizvajati napitek enviga, ki naj bi povzročil večjo porabo kalorij, kot pa bi jih v

organizem vnesel. Enviga vsebuje zmes kofeina, kalcija in izvlečkov zelenega čaja ter bo pospeševala presnovo. Po podatkih raziskave naj bi zdrav človek, star med 18 in 35 let, če bi na dan popil okoli 350 gramov te pijače, z njeno pomočjo izgubil do sto kalorij. Sama pijača vsebuje pet kalorij. Med pijačami z negativnimi kalorijami je znan še napitek celsius, ki naj bi pospeševal metabolizem do dvanajstodstotno. Treba pa se je zavedati, da takšne pijače niso rešitev za težave, ki nastanejo zaradi debelosti, in so namenjene predvsem tistim, ki imajo že tako zdrav način življenja.

nja ozračja v zadnjih desetletjih vse bolj izpostavljeno hudim nevihtam in poplavam, ki odnašajo cele dele otokov, prebivalci vasice Shishmaref pa to še posebej boleče občutijo.

Dolga pot steklenice Steklenica s sporočilom, ki jo je z obale na severovzhodu Škotske v morje vrgla šestletna deklica v upanju, da bo prispela v Skandinavijo, se je nedavno znašla na drugem

koncu sveta, v Novi Zelandiji. Kely Reid, ki je plastenko v morje vrgla med počitnicami pri starih starših na Škotskem, je namreč v odgovor na sporočilo v steklenici prejela pismo šestletnega Jamesa Wilsona iz Whangamata s severa Nove Zelandije. Steklenica je prepotovala več kot 32.000 kilometrov v samo 47 dneh. Za primerjavo – luksuzna jahta razdaljo od Velike Britanije do Nove Zelandije prepluje v 40 dneh.

Nemški srečnej Enainštiridesletni zdravstveni tehnik iz nemške zvezne dežele Severno Pore-

nje-Vestfalija je srečnej, ki mu je pripadel največji dobitnik v zgodovini nemške loterije, vreden kar 37,7 milijona evrov. Kot so dejali na loteriji, jih je srečni dobitnik, oče treh otrok, poklical šele tri dni po žrebanju, njegov glas pa je bil presenetljivo »hladen in miren«. Dobitnik glavne premije po besedah tiskovnega predstavnika družbe Lotto GmbH še ne ve, kaj bo storil z denarjem, želi si le, »da bi se mu življenje čim manj spremenilo«. Dobitna kombinacija je bila 28, 30, 31, 34, 41, 48 in 4.

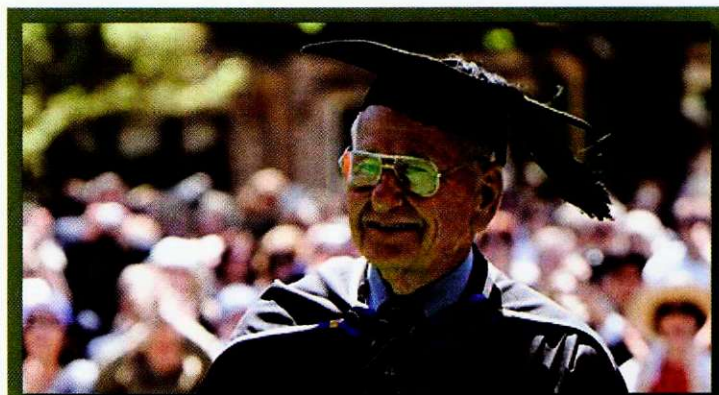
Romantični poet Turkmenistanski predsednik Saparmurat Nijazov, znan kot Turkmenbaši, ki v svoji domovini v osrednji Aziji vlada s trdo roko in kultom osebnosti, je tokrat napisal novo zbirko pesmi, posvetil pa jih je ljubezni in domovini, piše državni časnik Neutral Turkmenistan. Knjiga z naslovom »Turkmenistan – moja sreča« je bila predstavljena poslancem, vladi ter kulturni in znanstveni eliti Turkmenistana. Knjiga se bo znašla na knjižnih policah 27. oktobra, na dan neodvisnosti. »Posebnost te knjige je, da je velik del Turkmenbašijeve poezije posvečen večni temi ljubezni v najširšem smislu te besede,« piše Neutral Turkmenistan. Od leta 2002 Nijazov vsaki dve leti objavi zbirko pesmi, njegovo glavno delo ostaja Roukhnama

(2005), politično-duhovni vodnik, ki je obvezna literatura za uslužbenca, šolarje in študente.

Usodni petek, 13. Nedavni petek, 13., je bil za Nemca iz kraja Söst še posebej nesrečen. Njegov dan se je začel z ločitvijo, žalost pa je poskušal utopiti v alkoholu. Nesreča

pa ga je še kar naprej zasledovala, tako da so ga med vožnjo v vinjenem stanju zalotili policisti in mu za kazen odvzeli vozniško dovoljenje. Nemeč, po poklicu voznik, je to sporočil svojemu nadrejencu, ta pa je nesrečnej vrgel na cesto. Čeprav se ob misli na petek, 13., marsikom zašibijo kolena, pa nesrečni Nemeč takšnega dne vseeno ni pričakoval. Marsikdo je sicer za tokratni petek, 13., napovedal, da bo še posebej nesrečen, saj je tudi vsota števil datumov 13. 10. 2006 trinajst.

Diplomiral pri 91 letih

Na avstralski Univerzi New England je iz prava nedavno diplomiral 91-letni Allan Stewart. Šestletni študij je končal predčasno, ker je, kot pravi, »čas zlato«. »Pravniki pravijo, da je čas zlato, in če ne bi pohitel, študija morda ne bi končal,« je dejal novopečeni pravnik. Stewart je dejal, da mu je bil pri študiju največji izziv naučiti se, kako se uporablja internet. Tega se je naučil popolnoma sam.

Vir: STA

TUJI TISK

The New York Times

Tisočinka sekunde

Skupina ruskih in ameriških znanstvenikov je sporočila, da so pridobili najtežji kemijski element, ki je bil kadar koli izdelan v laboratoriju. Obstajal je manj kot tisočinko sekunde in nato razpadel. Element bodo zapisali na

zadnje mesto periodnega sistema in povzročili intenzivno razmišljanje o elementih, ki bi lahko obstajali za njim. Po obstoječem dogovoru bo element ostal brez imena, dokler njegovega obstoja ne bodo potrdili še drugi laboratoriji. Za zdaj nosi element ime 118. element – po številu protonov, ki jih ima v jedru. Najlažji od vseh elementov je vodik, ki ima v jedru samo en proton, uran, najtežji element, ki obstaja v naravi, pa ima v jedru 92 protonov. 118. element bo takoj za radonom, v podskupini periodnega sistema, kamor sodijo inertni plini, ki imajo takšno ime zaradi svoje nizke kemične aktivnosti.

Mignews

Krvoločni zmaji

Unikatno zbirko starih mozaičnih plošč, ki so jih odkrili pri izkopavanju znamenitega spomenika v Turkmeniji, so izročili Muzeju upodabljajočih umetnosti v državi. Dragocene izkopanine so iz 3. stoletja pred Kr.; mozaiki so krasili

notranjost ene od grobnic, vendar so bili že v svojem času močno poškodovani. Sodelavci Nacionalne uprave Turkmenistana za varovanje, preučevanje in restavriranje kulturnih in zgodovinskih spomenikov so natančno restavrirali najdbe in jih obnovili v največji mogoči meri. Delo je bilo težko, ker so mozaiki sestavljeni iz tisoč drobnih detajlov iz mavca z reliefnimi rezbarijami, in po konturi linij, ki oblikujejo podobe, pobarvani s črno in rdečo barvo. Glavni motiv te kompozicije so zmaji, ki goltajo različne sodeprste kopitarje. Podobe so slikale idejo boja med dobrim in zlim. Do sedaj so iz tega časa znanosti znani le mozaiki iz Mezopotamije, Male Azije in Egipta, vendar imajo samo geometrične vzorce.

INTERVJU

Drago Jančar

Premišljujem o fenomenih sveta, v katerem živim

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Pisatelj Drago Jančar se je rodil leta 1948 v Mariboru, kjer je dokončal osnovno šolo in gimnazijo. Kasneje je diplomiral na Visoki pravni šoli v Mariboru, vendar se je že od začetka ukvarjal z umetniškim ustvarjanjem in publicističnim delom. Nekaj časa je bil urednik študentskega časopisa *Katedra*, nato novinar *Večera*, kjer pa je službo zaradi »širjenja sovražne propagande« izgubil, in ker je imel knjižico »V Rogu ležimo pobiti« pristal v komunističnem zaporu. Kasneje se je preselil v Ljubljano, kjer je krajši čas delal pri *Viba* filmu, kasneje pa je postal tajnik in urednik pri *Slovenski matici*, kjer deluje še danes. Je eden najbolj plodovitih in prevajanih slovenskih literatov, njegov opus obsega predvsem romane (*Posmehljivo pozebljenje*, *Galjot*, *Severni sij*, *Zvenenje v glavi*, *Katarina*, *pav in jezuit* itd.), drame (*Zalezujoč Godota*, *Veliki briljantni valček*, *Haltštat*, *Disident Arnož* in njegovi itd.) in esejistiko (*Zbirke*, *kot so Privlačnost praznine*, *Konec tisočletja*, *račun stoletja*, *Brionj*). Za svoje delo je doslej prejel veliko nagrad tako doma kot v tujini, na primer *Prešernovo* in *Herderjevo nagrado*, dvakrat *nagrado kresnik* in trikrat *Rožančevo nagrado*, nazadnje za najnovejšo esejistično zbirko *Duša Evrope*, o kateri pisatelj govori v pogovoru.

Gospod Jančar, najprej vam v imenu tednika *Demokracija* čestitam za Rožančevo nagrado, ki ste jo dobili za esejistično zbirko *Duša Evrope*. Če se ne motim, je to že tretja Rožančeva nagrada, ki ste jo prejeli. Ima esejistika za vas pomembno mesto glede na to, da največ ustvarjate romane in dramska besedila?

Zame je to sprotno premišljevanje o fenomenih sveta, v katerem živim. Predvsem družbenih in kulturnih pa tudi čisto umetniških. O teh govori zbirka besedil z naslovom *Privlačnost praznine*, ki je našla šibek odmev v javnosti. Jasno, ljudi bolj zanimajo družbeni, še posebej politični premisleki.

Nekje sem zasledil vašo napoved, da se z *Dušo Evrope* najverjetneje umikate s področja družbeno angažirane esejistike. Mar to pomeni, da ste končno dočakali Arkadijo, nekakšno pravično deželo torej, v kateri lahko književ-

niki svobodno ustvarjate, ne da bi se morali pri tem ukvarjati s problemi, ki ne zadevajo neposredno literarnega ustvarjanja?

Nikakor ne. Samo nekoliko sem že utrujen, da ne rečem naveličan. Bil sem angažiran v študentskem času, ko sem bil urednik mariborske Katedre, potem dolga leta pri Novi reviji, leta '90 sem si rekel kakor nekoč Cankar: »Ne bom več zboroval.« Ja, takrat sem za kratek čas mislil, da smo v Arkadiji. Kje pa! Tu se je stvar šele zares začela. V Sloveniji demokracija ni polno zaživela, pač pa se je nemudoma sprevrgla v nekaj, kar sem imenoval »podaljšana preteklost«. In potem so prihajala vabila z vseh koncev Evrope, debate, predavanja, intervjuji, vabila raznih redakcij, da pišem na to ali ono temo, naslovni esej iz *Duše Evrope* sem, denimo, napisal za dunajski *Die Presse*. Ves čas sem si dopovedoval, da to delam sproti, moje osrednje opravilo pa je literatura, umetnost. Ampak za to mi je zmeraj bolj zmanjkovalo časa. Zdaj sem se odločil, da sem bom bolj posvetil umetnosti. To seveda ne pomeni, da ne bom ničesar več rekel, ali bolje, kot pravi prijatelj Janez Suhadolc: nič ne bom rekel, tiho pa tudi ne bom. Neka vaša kolegica mi je pred kratkim v intervjuju sugerirala misel, da je moja družbena kritika utihnila, ker je na oblasti »politična garnitura«, ki mi je blizu. To je nonsens. Kakor da bi jaz kdaj skrival, da mi je Janševa politika blizu, nekajkrat sem SDS javno podprl, pred volitvami je šlo moje pisanje v poštno nabiralnike po Sloveniji. To je moja državljanska odločitev. In z njo sem zadovoljen. Nova vlada je prinesla svežino, gospodarski kazalci so odlični, namesto vesoljnega potopa, ki so ga krokarsko napovedovali instrumentalizirani žurnalisti, imamo gospodarski razcvet, in kar je najvažnejše, pokazalo se je, da v Sloveniji demokracija živi, da lahko na vseh področjih dobro delajo tudi drugi ljudje, ne zmeraj isti. Poleg tega se je moja esejistika zelo, zelo redkokdaj ukvarjala s konkretnimi političnimi spopadi, pisal sem o fenomenih, o trendih, o analogijah z Evropo. Nimamo Arkadije, imamo pa vse bolj evropski model demokracije, v kateri se lahko oblast brez slehernega pretresa zamenja.

Spominjam se, da je bil naslov vašega zadnjega intervjuja za *Demokracijo* pred petimi leti *Skrivnosti slovenske duše*. Marsikateri slovenski problem ima namreč tudi širšo evropsko razsežnost, obstajajo pa tudi takšni, za katere bi lahko rekli, da so *genius loci* slovenskega kulturnega, družbenega in političnega prostora. Kakšno je v vaših očeh razmerje med slovensko in evropsko »dušo«?

No, zdaj bi moral ob tem pomembnem vprašanju razviti esejistični razmislek. Ob tem, da sem se, kot veste, celo s težavo odločil za ta pogovor, tik pred nekim potovanjem in sredi novega literarnega pisanja. Tisto je bilo rečeno nekoliko ironično, a tudi ne brez začudenja nad stvarmi, ki se nam dogajajo. Priznam, da se te dni spet čudim. Kako lahko sploh kdo voli za župana privatizacijskega tajkuna, ki si je iz podjetja v večinski državni lasti v nekaj letih pridobil milijarde in milijarde nakazoval še podjetjem svojih sinov? Kako naj tak človek upravlja z javnim premoženjem? Čeprav gre tudi za zapleten duševni problem, vreden vsaj psihologa, če že ne psihiatra, mislim, da ne gre za razmerje med slovensko in evropsko dušo, pač pa med eno in drugo politično kulturo. Vzhodna Evropa je polna takih fenomenov, na Balkanu pa je to tako rekoč *modus vivendi*: kakšen moški pa si, če ne uporabljaš položaja, se pravi če iz položaja, ki ga zasedaš, ne potegneš koristi zase in za svoje sorodnike ter prijatelje!

Že v preteklih esejističnih zbirkah ste uporabili izraze, ki so prišli v vsakdanjo rabo pri ocenjevanju razmer v družbi, na primer »cinična distanca« ali pa »demokratura«. Je torej za vas esejistika v nekem smislu tudi izziv na področju jezika?

Pisatelj pač poimenuje stvari tudi s simboli in metaforami. Simbol včasih deluje močnejše kot *facta bruta*. »Egiptovski lonci mesa« so postali nekakšen simbol za tranzicijsko razpoloženje tudi med nekaterimi intelektualci v drugih državah.

V eseuju *Kino Volta* pišete o dogajanju v Trstu leta 1909, ko je pisana družčina začela sodelovati na področju kinematografije, kar

Sam ne plediram za spravo, ki je postala izrabljena politična floskula, ampak za razumevanje.

► *je bil primer sodelovanja v skupnem evropskem ekonomskem in kulturnem prostoru, čeprav je le malo zatem Trst doživel fašistični pogrom in požig Narodnega doma, sledila je doba totalitarizmov, ki je v Evropi pustila strahovito opustošenje. Je z novim združevanjem Evrope – na poti v članstvo v Evropski uniji so še nekatere države iz nekdanjega vzhodnega bloka – še mogoče doseči enoten evropski prostor, kjer ne bo več prostora za omejevanje in nasilje?*

Združena Evropa je zadnja prometejska iskra zahodne civilizacije. Na ruševinah pogubnih ideologij je zrasla zamisel o preseganju preteklosti, sodelovanju, odpiranju, prepletanju, spoštovanju različnih kultur in jezikov, toleranci, ja, tudi blaginji in skupnem gospodarskem vzponu. To je zamisel in tudi upanje, brez katerega sploh ni mogoče več živeti.

Veliko se sprašujete o evropski identiteti in problemih, povezanih s širjenjem islama. Naslovni esej predstavlja prav ta problem, poleg tega se dotaknete tudi odnosa Evrope do krščanskega izročila. Evropa je namreč zaznamovana s konfliktom idej. Je torej prihodnost Evropske unije samo v njeni gospodarski moči ali naj bi Evropska unija imela širšo vlogo, ki presega le gospodarsko povezovanje?

Seveda je vprašanje o neki novi identiteti, ki se postavlja med temi velikimi procesi, zahtevno in v veliki meri še nedorečeno. Ravno to pa je tisto, kar me vznemirja, zato o tem premišlujem in pišem. Že dolgo vemo, da je

islamski svet v težavah zaradi globalizacijskih procesov, ki s kapitalsko ekspanzijo, z njo pa tudi množično kulturo načenjajo njegovo vrednostno središče, način življenja. Nikoli pa nisem pričakoval, da bo vprašanje o islamu tako zaznamovalo Evropo. Kakor večina sem tudi jaz mislil, da se islamske manjšine integrirajo v evropske družbene modele, ne da bi pri tem izgubile svoje religiozno in kulturno izročilo. Napaka. Plaz dogodkov v zelo odprtih državah Francije, Nizozemske in Velike Britanije je pokazal, da nastopa generacija že v Evropi rojenih mladih muslimanov, ki se je iz socialnih in mnogih drugih razlogov oprijela nekega fundamentalizma, nečesa, kar je Evropa s težavo in z velikimi žrtvami preseglala. Salman Rushdie je pred kratkim rekel v Independentu, citiram po spominu: jaz sem prišel sem prav zato, ker mi je življenje tukaj všeč, in to zaradi družbene svobode, individualizma, umetniške svobode, da, tudi liberalnega odnosa do seksa, istospolnih povezav itd. Zakaj se zdaj nenehno umikate in zakaj ta umik najizraziteje doživljam prav v svojem naravnem, levičarskem okolju. Potem je rekel, da je edini odgovor na pritisk islamskega fundamentalizma to, da Evropa ostane to, kar je in kar si je pridobila z večstoletnimi izkušnjami. To pa je natančno tisto, kar sem sam pisal že pred štirimi leti.

Kako bi na kratko po vašem gledanju opredelili pojem »nacionalni interes«? Pišete namreč, da je nacionalni interes toliko, kot je gospodarski, tudi kulturni interes. Kakšno

naj bi bilo sploh razmerje med gospodarstvom in kulturo?

Vsi smo v istem čolnu sredi viharnega globalizacijskega morja in velikih integracij. Pametno bi bilo, da bi kdaj skupaj veslali v isto smer. Če bo gospodarstvo razprodano velikim multinacionalnim sistemom, od njih pač ne bo mogoče pričakovati posluha za kakršne koli slovenske posebnosti, od jezika prek ohranjanja kulturne in naravne dediščine, seveda pa tudi ne žive kulture. Politično administriranje neke dvomilijonske evropske province ne more biti naš cilj, kulturna polnost pomeni tudi politično in gospodarsko neodvisnost, vse je povezano.

Ste urednik na Slovenski matici, o njej ste se razpisali v eseju Duh čudnega časa. Gre za založbo z zelo dolgo tradicijo, ki je skrbela za ohranjanje slovenstva prek kulturnega izročila. Je danes njena vloga drugačna glede na to, da je Slovenija v Evropski uniji, ki je dokaj nekonfliktno okolje v primerjavi z minulimi desetletji in stoletji?

Takšno tradicijo nepretrganega delovanja kot Slovenska matica ima malo kulturnih ustanov in založb v Evropi. Kje je daljno leto 1864, ko so jo s svojimi prispevki ustanovili mariborski »rodoljubi« in so se jim potem pridružili izobraženci iz vse Slovenije, ker so hoteli imeti visoko znanstveno ustanovo in založbo! Če pomislim, da razen Mohorjeve pred 140 leti nismo imeli na tem področju praktično ničesar, danes pa kakšnih tristo založb izdaja 4000 knjig na leto, potem gre za neverjeten kulturni in politični vzpon nekega naroda. Današnja naloga Slovenske matice seveda ni v ohranjanju nacije, ampak v živi navzočnosti tako klasičnega kakor sodobnega mišljenja in ustvarjanja.

Edvard Kocbek je v vaših objavah eden največkrat citiranih avtorjev, tudi sami ste ga v knjigi precej podrobno analizirali, češ da je »videl položaje in dogodke, ki jih drugi niso zaznavali«. Vemo, da njegovo ime vzbuja med slovenskimi intelektualci precej mešane občutke. Je sploh mogoče objektivno opredeliti osebnost tega izjemnega pa tudi kontroverznega slovenskega literata?

Objektivno je dejstvo, da smo imeli osebnost, ki je bila v tridesetih letih v stiku s takratnimi evropskimi intelektualnimi središči in ki je vročično iskala za slovenstvo in posameznika izhod iz svetovne krize. Kritiziral je nastop nacističnega in komunističnega totalitarizma. Njegova tvegana odločitev, da gre v partizane, je odločitev velikega poguma. Objektivno je tudi dejstvo, da je že konec štiridesetih let med prvimi za stvari, ki so se dogajale v Jugoslaviji, zapisal besedi diktatura in totalitarizem. Med subjektivne ocene pa sodijo odzivi slovenskega političnega okolja, ki je na obeh straneh, potegnjeno v svetovni politični vrtinec, delalo strahotne napake.

Zato je za ene Kocbek »zažigalna vrstica do komunizma«, za druge »mežnarski klerikal«. Objektivno je mogoče reči, da smo imeli pesnika in misleca evropskega formata, ki je z občutljivo magnetno iglo potoval skozi težki in nevarni čas, včasih mu je ta igla pokazala v napačno smer, toda v celoti je globoko in na estetsko močan način reflektiral osebno in slovensko usodo sredine dvajsetega stoletja.

Dotaknili ste se tudi knjige Slovenija 1945, v kateri avtorja John Corsellis in Marcus Ferrar opisujeta zgodbo o beguncih, ki so bežali pred slovenskim komunističnim nasiljem. Pišete, da se sporočilo knjige nagiba k spravi, vendar bomo morali to nalogo Slovinci opraviti sami. Je sprava glede na zaostrovanja v zadnjem času sploh še mogoča?

Sam ne plediram za spravo, ki je postala izrabljena politična floskula, ampak za razumevanje. Razumeti je treba, da je bil čas druge svetovne vojne in let pred njo nekaj povsem drugega, kot je doba, v kateri živimo. Razumeti je treba odločitve posameznika sredi evropskega kaosa in slovenskih vse globljih razhajanj in sovraštev. Meni se zdi, da od mojih bratov po peresu lahko razumem tako Tineta Debeljaka in Franceta Balantiča kakor – skoraj prijatelja – Edvarda Kocbeka in Karla Destovnika, tako prijatelja Zorka Simčiča kakor meni dragega Cirila Kosmača. Ko bomo vse to razumeli, bo padla sprava med nas, ne da bi sploh to opazili.

V sami knjigi ste objavili tudi pismo, ki ste ga predlanskim naslovili na dr. Tineta Hribarja ob izidu njegove knjige Evroslovenstvo. Ali torej drži, da je novorevijski krog, ki mu pripadate, prostor srečanj in razhajanj, politično heterogen prostor?

Pismo Tinetu Hribarju, ki ga cenim, sem objavil prav zato, da bi se vsaj nekoliko videle te razlike. Iz neke čustvene pripadnosti temu krogu se nisem spuščal v politične polemike s kolegi ob »zaustavljanju desnice« in mnogih drugih posegih, celo Jože Pučnik ne, čeprav vem, da ga je vse to zelo mučilo. Zdaj sem objavil tole pismo samo zato, da se vsaj skromno zaznamujejo razlike med nami. To ni zelo pomembno pismo in ne spreminja vloge, ki jo je Novi reviji uspelo opraviti v nekem zgodovinskem času tudi zaradi tega, ker smo znali shajati z razlikami med nami. Danes Nova revija nekdanje vloge nima več. Še zmeraj pa tiska dobro revijo, vse bolj razgiban Ampak in številne dobre knjige.

Opazil sem, da v knjigi eden od esejev nosi naslov Uporni človek, v njem pa razmišljate predvsem o Borisu Pahorju. Že v esejistični zbirki Konec tisočletja, račun stoletja je objavljen prispevek o Borisu Pahorju z istim naslovom, vendar iz leta 1993. Gre torej za kakšno novo refleksijo o tem upornem člove-

ku z ozirom na sedanje ozadje stanja, v katerem so se znašli Slovinci zunaj meja matične domovine?

Dobro ste opazili. Vendar je bil tekst pozneje bistveno spremenjen in objavljen tudi v nekaj evropskih časopisih, zato sem objavil zdaj novo verzijo. Pahor mi je v mojih študentskih letih in poznejših srečanjih prinašal neko svobodnost in upornost, njegova revija Zaliv je bil v konfliktu s kardeljansko Slovenijo, njegova izkušnja s koncentracijskimi taboriščem je bila globoka in boleča, poznal sem jo tudi iz pripovedovanj svojega očeta. Nazadnje, ko sem nastopil s njim v Franciji, sem mu rekel: Boris, postal boš svetovno znan avtor zaradi svojih besedil o Slovincih v Trstu, tvoje knjige o njih bodo na voljo v mnogih jezikih – samo njih, Slovencev, v Trstu ne bo več. Silna asimilacija, ki se ji je upiral Pahor, postaja zdaj tiha in samoumevna, to je novo in po svoje tragično.

Nekajkrat ste v Duši Evrope omenili tudi Katoliško cerkev. Sami se imate, kot ste dejali v intervjuju za Družino (citat je objavljen v knjigi), za liberalno mislečega človeka, kar nekajkrat v svojih objavah omenjate klerikalizem kot značajsko lastnost v slovenskem prostoru. Je mogoče reči, da so pogromi proti Cerkev in vernikom v zadnjem času predvsem posledica značajske klerikalne ozkosti krogov, ki se imajo za liberalne?

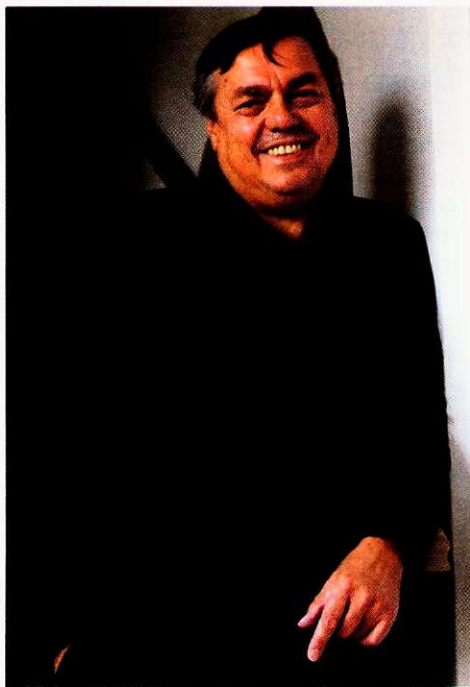
Prav o tem govorim. Načelno se zavzemajo za pravice homoseksualcev, ko se pa izkaže, da

je homoseksualec župnik, zavijajo z očmi kakor vaške tercijalke in zoper ubogeega človeka, ki je tudi samo človek, čeprav je duhovnik, ženejo strašne obrekovalske in moralistične hajke. Iz socialističnih časov imam veliko izkušenj s klerikalizmom, ampak rdečim, ki je v svojem ozkem oblastnem ravnanju, zlasti v majhnih lokalnih razmerah, povzel vse slabe lastnosti slovenske klerikalne tradicije, ki jo je poznal Cankar in ki je bila zlasti močna med obema vojnoma. Nikoli nisem solil pameti Cerkev, vendar to že moram reči: zdaj, ob vstopu v izobraževalne sisteme, ob premoženju, ki se ji je vrnilo, in sploh normalizaciji razmer, bo morala zelo paziti, da se ji ne razvije ta bolezen, ki počiva v njenih in slovenskih genih.

V Duši Evrope, pravzaprav v esejih O lažeh, nasilju in kulturi konsenza ter Medmrežje in podzemlje pa tudi drugod ste se vsaj posredno dotaknili medijske problematike. V eseju O čem govorimo? pa ste se dotaknili referendumu o zakonu o RTV. Leto dni po referendumu je opozicija vložila interpelacijo proti ministru za kulturo Vasku Simoniti, s katerim sta skupaj pripravila razstavo Temna stran meseca. Če še enkrat povzamem naslov pisnega prispevka, v katerem ste se lotili problematike RTV: o čem govorimo, ko gre za interpelacijo proti aktualnemu ministru za kulturo?

Govorimo o tem, da so si ljudje, ki jim je bila kultura zmeraj deveta skrb, o umetnosti

Kako lahko sploh kdo voli za župana privatizacijskega tajkuna, ki si je iz podjetja v večinski državni lasti v nekaj letih pridobil milijarde ...

pa niso nikoli vedeli nič, izbrali kulturo za prizorišče političnega boja. Če bi se stanje v kulturi poslabšalo, ne bi rekel nič, toda odstotek kulturnega denarja v proračunu se je povečal za knjige, film, obnovljen je mariborski teater, obnavljati se je začela Opera, izrazitejša je promocija slovenske kulture na tujem, alternativne skupine dobivajo velika sredstva, društvo pisateljev podeljuje štipendije, ki jih ni nikoli doslej. Kljub temu je veliko problemov, nismo v Arkadiji, če uporabim vaš termin, a stanje je boljše, ne slabše. Torej je interpelacija s stališča umetnosti in kulture bedarija. Kar pa se medijev tiče, tudi sam nisem z vsem zadovoljen, recimo s svetom RTV, kjer bi pričakoval manj političnih ljudi in več ljudi, ki jim je področje domače, ali recimo z institutom popravka v novem medijskem zakonu. Kljub temu pa se razmere za nas, bralce in gledalce, izboljšujejo. Verjamem pa, da so težeje za tiste, ki so bili navajeni iz strankarskih pisarn kar po telefonu urejati časopise in televizijske oddaje. ■

Vitanjska gradova pred tristo leti

Slovenještajerski gradovi

V. M.

Umetniški kabinet Primož Premzl iz Maribora je izdal še eno pomembno delo, ki grafično upodablja naše kraje pred več kot tristo leti, *Topographio Ducatus Stiriae* oziroma *Topografijo vojvodine Štajerske* Georga Matthæusa Vischerja.

Slovenska Štajerska je do konca prve svetovne vojne predstavljala južni del nekdanje avstrijske dežele Štajerske, in sicer ozemlje takratne Celjske četrti, ki je sodila k celjski grofiji (kasneje večji del t. i. Celjskega okrožja), in ozemlje med Muro in Dravo (kasneje večji del t. i. Mariborskega okrožja). Njeno zunanjo podobo so v preteklih stoletjih oblikovala starožitna naselja, več samostanov ter številni gradovi, graščine in dvorci, zato ni naključje, da je zamikala mnoge risarje in slikarje in da prav od tod izvirajo mnoge lepe stare vedute. Starejše upodobitve domačega kraja ali pokrajine so danes

izjemni dokumenti, brez katerih si zaradi neustavljivih sprememb ne moremo jasno predstavljati odmaknjene preteklosti.

Prvo slovito obdobje vedutnega upodabljanja je bil čas topografov v 17. stoletju. Polihistor Janez Vajkard Valvasor (1641–1693) je leta 1679 izdal album *Topographia ducatus Carniolie modernæ* (*Topografija sodobne vojvodine Kranjske*) s 319 vedutami mest, trgov, samostanov in gradov na tedanjem Kranjskem. Deset let pozneje je izdal svoje največje in najpomembnejše delo v petnajstih knjigah *Die Ehre dess Hertzogthums Crain* (*Slava vojvodine Kranjske*), prvi sistematični prikaz zgodovine,

ozemlja in načina življenja na območju sedanje osrednje Slovenije. Enajsta knjiga, »knjiga gradov«, zajema obsežen literarni opis Kranjske, kjer je bilo ponatisnjenih poleg številnih novih vedut še dve tretjini nekoliko odrezanih vedut iz omenjene Topografije.

Štajerski Valvasor Kaj pa Štajerska? Ali imajo tudi Štajerci svojega Valvasorja? Seveda, to je Georg Matthæus Vischer (1628–1696), geometer, kartograf in topograf. Kar tri avstrijske dežele mu dolgujejo zahvalo, da je poleg raznih drobnih del z novimi terenskimi meritvami ustvaril prve zanesljive specialke njihovega

ozemlja: Gornja Avstrija (1669), Dolnja Avstrija (1670) in Štajerska (1678), ki se jim je leta 1685 pridružil še zemljevid Ogrske s Sedmograško, prizoriščema takratnih spopadov med »rimskim in turškim cesarjem«.

Imenitno dopolnilo k tem zemljevidom so Vischerjevi topografski albumi. Na nešteti potovanjih po dolgem in počez prek naštetih dežel je že ob pripravi zemljevidov skiciral najpomembnejše arhitekture, sedeže gospo-
stev in imenj, in tako je nastala pozneje, ko so skicirane motive njegovi sodelavci vrezali v baker, več kot 1200 vedut obsegajoča grafična zbirka, objavljena v topo-

**Justus van der Nypoort, Portret
Georga Matthäusa Vischerja, 1682/84**

*Haec est effigies effulgentis patris nostri Georgij
Vischerii ab archiepiscopo Felice Maria* *Omnia sed pro agro meliore dimissa color
Pugili ad internam renovationem Italiae*

grafske albumih Dolnje Avstrije (1672), Gornje Avstrije (1674) in Štajerske (1681).

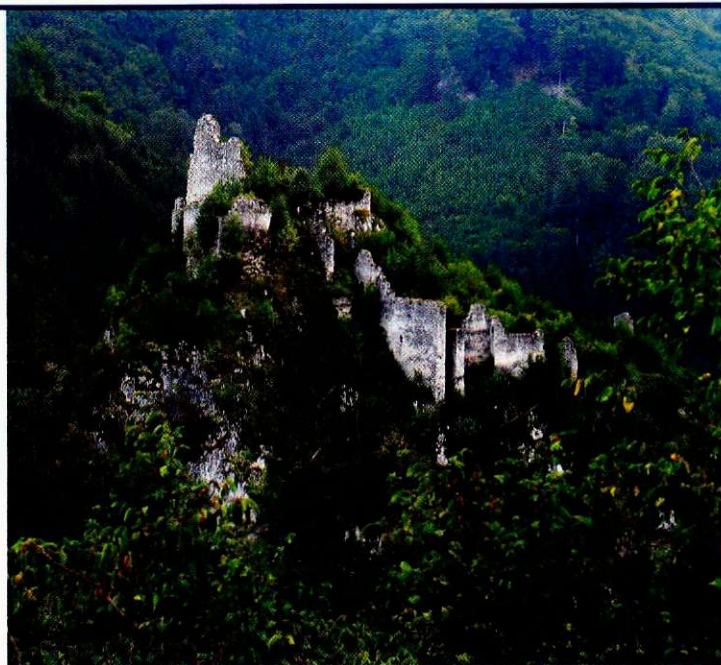
Vse to početje je terjalo od avtorja izjemne napore, spričo neurejenega financiranja pa tudi mnoge odpovedi. Prav po njegovi zaslugi nam je zdaj podoba dežel, ki jih je prehodil in premeril in ki so jih v 17. stoletju prizadevale mnoge ujme, dosti bližja. Kaj Vischerjev vedutni opus pomeni za slovensko Štajersko, nam pove že podatek, da od vseh v njegovem albumu upodobljenih stavb iz časa pred njim poznamo v grafični tehniki le upodobitev ene same grajske stavbe, bakrorez gradu Cmurek, in sicer v znamenitem delu Matthäusa Meriana *Topographia Provinciarum Austriacarum Austriae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Tyrolis etc.* (*Topografija avstrijskih dežel Avstrije, Štajerske, Koroške, Kranjske, Tirolske itd.*) iz leta 1649, le nekaj krajev ali stavb pa je upodobljenih na kakšni starejši oltarni ali votivni podobi. Kaj skromna bera torej, ki ob zajetnosti Vischerjevega dela zbledi.

Zemljevid Štajerske *Topographia Ducatus Stiriae* (*Topografija vojvodine Štajerske*), kakršno poznamo danes, je kljub letnici 1681 na naslovnem listu izšla šele po Vischerjevi smrti. Nastajala je dobrih petindvajset let. Celotna Vischerjeva *Topografija* obsega 495 vedut, od tega jih 142 predstavlja slovenski del takratne Štajerske.

Posebna obogatitev tokratne izdaje Vischerjeve *Topografije*, ali bolje tistega ozemlja, ki zadeva slovensko območje, je v prilogi dodan pomanjšan ponatis iz njegovega *Zemljevida vojvodine Štajerske* iz leta 1678. V posebnem poglavju je strnjen njegov natančen opis, v katerem so povzeta tudi vsa na njem natisnjena besedila, posebej sta pomembni dve izbrani kartuši. Prva opozarja na dobrine, ki jih ponuja dežela: poleg rudarjenja, lova in ribolova so to predvsem naše toplice in slatine, na našem ozemlju Dobrna in Rogaška Slatina. V drugi kartuši opozarja Vischer na žlahtno vino, ki ga pridelujejo v ljutomerskih vinogradih. Kar se

tega tiče, se po njegovo niti Ren, Mozel, Main in Donava ne morejo meriti z Muro. V tem poglavju je predstavljen tudi le v nekaj izvodih ohranjen Vischerjev zemljevid bojevite vojvodine Štajerske v obliki Marsove bojne glave iz leta 1681. V poglavju Vischerjevi sodelavci sta vključeni še upodobitvi gradov Beltinci in Lendava bakrorezca Justusa van Nypoorta in domnevno risarja Matthiasa Greischerja, Valvasorjevih sodelavcev. Veduti prepoznavno obogatita tokratno izdajo Vischerjevega albuma, saj sta s tega vidika zatrdno zelo pomembni in zaokrožata predstavitev severovzhodne Slovenije na upodobitvah s konca 17. stoletja.

Vischerjeva podoba Za poznavalce celotnega Vischerjevega

Vitanjski Stari grad danes

opusa vsebuje izdaja še posebno presenečenje: prvič je predstavljena izvorna grafika – mezzotinta z Vischerjevo podobo. Doslej smo ga poznali le po litografskem posnetku iz srede 19. stoletja, ki je pospremil na pot vse dosedanje ponatise Vischerjevih albumov. Grafiko hranijo v Valvasorjevi zbirki Metropolitanske knjižnice v Zagrebu in je delo Justusa van der Nypoorta.

Pri izdaji *Topografije* je treba opozoriti na tiste dimenzije Vischerjevega likovnega prispevka v zakladnico naše kulturne dedi-

ščine, zaradi katerih ga prištevamo med najpomembnejše pričevalce o podobi Slovenije v času, preden jo je zajel val vsesplošne barokizacije in ko so še skoraj vsa naša mesta, samostani, gradovi in dvorci imeli svojo utilitarno renesančno podobo. Tako ostaja Vischer poleg Valvasorja tudi neizčrpen vir za preučevanje bivalne kulture našega visokega in nižjega plemstva v tem prelomnem času. Lepi, po francoskih vzorih umetelno zasnovani vrtovi so postajali čedalje pomembnejša sestavina fevdalnih dvorcev, ▶

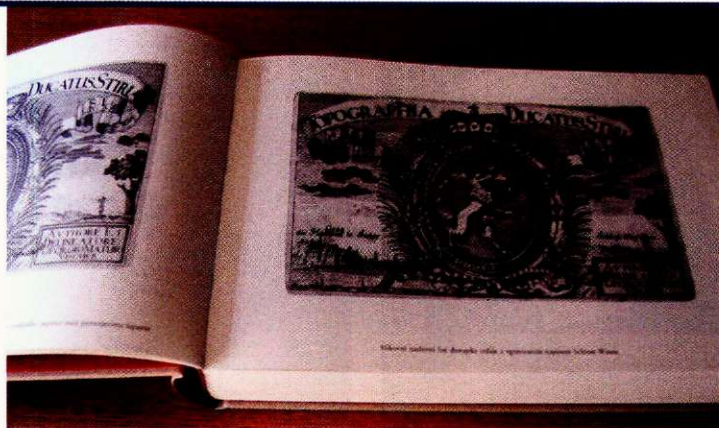

Bitka pri Ptujju leta 1110. Eden izmed junaških prizorov na zemljevidu bojevite vojvodine Štajerske, bakrorez, 1681

▶ pusta gospodarska poslopja v njihovi neposredni bližini pa so se čedalje pogosteje spreminjala v ostanke preteklosti.

142 vedut Danes vedute doživljamo predvsem tako, kot so bile zamišljene: kot pričevanje o nekem času in prostoru. *Topographia Ducatus Stiriae* – izbor slovenještajerskih vedut je druga izmed treh izdaj, ki predstavljajo upodobitve naših krajev v 17. in 19. stoletju. V tem sklopu je leta 1999 Primož Premzl že izdal ponatis znamenite *Stare Kaiserjeve suite*, ki je okvirno nastajala v letih 1824–33. Izvodi knjige so še vedno na voljo na naslovu založbe in v nekaterih knjigarnah. Na izid še čaka izbor iz Reichertove suite, znane pod naslovom *Einst und Jetzt (Nekoč in sedaj)*, iz let 1863–66, ki bo naslednja pomembna Premzlava izdaja. Namen naštetih izdaj je vzporedno ogledovanje in primerjava razvoja posamezne vedute v krajšem ali daljšem obdobju.

Reprint izbora – zaradi tega nosi Premzlava izdaja naslov *Knjiga slovenještajerskih gradov 1676–1703*

– iz Vischerjeve *Topografije* sestavljata dva dela. Za naslovnimi listi njene graške in dunajske izdaje je najprej uvrščenih 142 vedut s slovenještajerskega ozemlja, urejenih po abecednem redu slovenskih imen krajev in upodobljenih stavb, ki jih najdemo v dodanih podnaslovih. Sledi reprint izvirnega, vendar šele po Vischerjevi smrti pripravljene registra – seznama upodobljenih stavb in njihovih takratnih lastnikov. V drugem, študijskem delu je predstavljeno življenje in delo Georga Matthæusa Vischerja in njegovih sodelavcev ter opisana in z novimi spoznanji osvetljena

Topografija. Slovenci smo prvi reprint Vischerjevih upodobitev dobili leta 1971, takrat jih je izdala Cankarjeva založba. S strokovno spremno besedo jih je takrat opremil naš znani umetnostni zgodovinar in kastelolog dr. Ivan Stopar, ki je tudi zdaj prispeval izčrpno spremno besedilo o življenju in delu Georga Mattheusa Vischerja, njegovih sodelavcev, *Topografije* in zemljevidov vojvodine Štajerske. Posebno poglavje je namenil zemljevidu Štajerske, saj so posnetki tistih njegovih delov, ki so tudi za nas pomembni, vključeni v to izdajo.

456 strani V sklepnem, prav tako izčrpnem delu spremne besede – skupno sta ga pripravila Ivan Stopar in Primož Premzl – je opis upodobitev s temeljnimi podatki o upodobljenih motivih, predvsem pa tudi informacija, kateri pri nas ohranjeni bolj ali manj popolni izvodi Vischerjeve *Topografije* vsebujejo posamične bakroreze. Ob koncu so nemški seznam upodobitev, seznam lastnikov, prevod registra, uporabljena literatura, ki naj bralcem olajša nadrobnejše preučevanje in nadaljnje poglobljanje v avtorjev ustvarjalni opus, ter povzetek s prevodoma v nemščino in angleščino.

Monografija obsega 456 strani albumskega formata (30 x 20 cm). Knjigi je v žepu platnic dodan nekoliko pomanjšan ponatis slovenještajerskega dela Vischerjevega zemljevida vojvodine Štajerske iz leta 1678. Umetniški kabinet Primož Premzl (Slovenska ul. 8, Maribor, tel. 02/250-0670) je Vischerjeve upodobitve izdal v bibliofilski nakladi 500 ročno oštevilčenih izvodov. ■

Radio Ognjišče, Trg Brolo 11, Koper

12. gala koncert

Radia Ognjišče

Nedelja, 19. november, ob 15h in 19h
Gallusova dvorana Cankarjevega doma v Ljubljani

Nastopili bodo:
Zbor sv. Nikolaja iz Litije
Vokalna skupina Krila
Folklorna skupina Tine Rožanc

Nuša Derenda
Irena Vrčkovnik
Alexia
Alfi Nipič
Gianni Rijavec
Andrej Šifrer

Tone Kuntner, igralec
Pavle Ravnohrib, igralec
Gregor Čušin, igralec

Radijski voditelj

Lepo povabljeni tudi vi!
Rezervacija vstopnic po 1.11. na 01/512-11-26

RADIO OGNJIŠČE

www.demokracija.si/knjigarna

Ladislav Bevc: SPOMINI

Obseg: 312 strani.

Zanimiva spominska pripoved gradbenega inženirja Ladislava Bevca, ki je bil že pred drugo svetovno vojno zelo dejaven na različnih področjih in v slovenski javnosti dobro znan.

Med drugo svetovno vojno je bil član Sokolskega vojnega sveta, ki je organiziral odpor proti italijanski in nemški okupaciji, ter član vodstva Demokratske stranke v Ljubljani. Leta 1944 je bil izvoljen v slovenski narodni odbor, katerega član je bil do smrti. Kot član Narodnega odbora je zapustil domovino, preden so jo okupirali komunisti. Iz Evrope ga je življenjska pot vodila v ZDA.

Cena knjige za bralce tednika Demokracija je
4.990,00 SIT / 20,82 EUR.

Redna cena knjige je 5.800,00 SIT / 24,20 EUR. Naročila sprejemarno po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu 01 230 06 66.

knjigarna
DEMOKRACIJA

Polnina po veljavni ceni Pošte Slovenije plača nosilca na prevzem. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV. Informativne cene evra za preprosto in iz volarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR je 239,64 SIT.

Nova izdaja d. o. o., Komarjeva 11, Ljubljana

Brezplačni oglas

Okrog edinega sveta

V. M.

Znani slovenski letalec, alpinist in fotograf Matevž Lenarčič je leta 2004 v osemdesetih dneh v ultralahkem letalu preletel svet. Iz Slovenije je poletel 6. junija, vrnil se je 25. avgusta, v zraku pa je preživel kar 215 ur.

» Nekdanji Frobisher Bay ali današnji Iqaluit je skrit med granitnimi skladi okoliških gora. Po dolgem letu preko neobljudenega Labradorja in prečkanju mrzlega, z ledenimi gorami posutega Hudsonovega preliva se v večernem mraku spustim v prestolnico Nunavuta.

Z naslednjo etapo imam kar nekaj skrbi. Vreme se noče izboljšati, dež, veter, nizka temperatura in baza oblakov skoraj na višini letališke steze. Skrbi me tudi vreme na Grenlandiji in Islandiji. Skoraj nemogoče je pričakovati, da bo lepo na vsej 2.300 km dolgi poti. Slabo vreme pa je tukaj na severu lahko usodno. Temperature so nizke, zato je letenje v oblakih zelo nevarno zaradi nabiranja ledu na površini letala. Seveda me skrbi tudi izredno mrzlo Se-

verno morje s temperaturo vode 1 do 2 stopinji, v katerem se namakajo ledene gore. Prav tako nisem ravnodušen do velikega in visokega grenlandskega platoja, kjer se pne ledenik vse do višine 3.000 metrov. Slabo vreme je tam usodno za tako lahko letalo, kot je moje.

Sedim v letalu, pripravljen na odhod. Temo noči zamenja sivna megljena in deževnega jutra. Konca steze se ne vidi, baza oblakov je na manj kot sto metrih. Dežuje in piha veter s hitrostjo 17 vozlov, k sreči skoraj natanko v smeri steze. IFR procedura je enostavna. Naravnost naprej v smeri steze do

V knjigi so objavljene avtorjeve čudovite fotografije (Denali – Aljaska).

višine 1.500 metrov potem pa levo proti Grenlandiji.

Letalo je težko in se le počasi odlepi od steze. Nekje na 1.800 metrih predrem prvi sloj oblakov in se za nekaj trenutkov oddahnem, potem se izmenjavajo oblačni pasovi vse do 3.000 metrov. Morja pod seboj ne vidim, saj je skrito pod debelo plastjo kondenzirane vode, ki še vztraja v zraku. Pogled naprej se izboljšuje. Vse redkeje se vozim v oblakih, pasovi jasnine so vedno večji in čez štiri ure končno zapeljem v modro nebo. Spodaj je morje še prekrito vse tja do zadnje zahodne obale Grenlandije.

Gore zahodne obale 'zelenega otoka' se kopljejo v soncu, ledenik izginja v modri belini proti notranjosti otoka.

V kabini ne občutim vse tiste smrtonosne sile, ki je zbrana v tej gmoti ledu. Na vse strani enako bel razgled.

Najhujši strah zaradi slabega delovanja motorja na preletu ledenega platoja, največjega otoka na svetu, se konča na vzhodni strani v bližini letališča Kulusuk. Pred menoj je še 750 km Danskega preliva.«

To je le kratek odlomek iz slikovno bogate knjige *Okrog edinega sveta*, ki jo je avtor obogatil z natančnimi opisi doživetij poti, dodal pa tudi veliko podatkov o deželah, čez katere je potoval. Na vznemirljivi poti, dolgi kar 37.582 kilometrov, ki ga je vodila prek Rusije, Mongolije, Kanade, Grenlandije in Islandije nazaj domov, je okušal prvinski stik z osupljivo pokrajino, spoznaval domačine ter razmišljal o svobodi in odgovornosti ljudi do Zemlje. Pri tem je ves čas fotografiral divje in čarobne širjave, reke in gore. Sad tega je razkošna in vrhunska fotomonografija – izdala jo je založba Didakta iz Radovljice –, ki podaja tudi pomembno etično sporočilo. ■

Slovenska turistična borza SIW 2006

Petra Janša, foto: arhiv STO

Slovenska turistična organizacija vsako leto kot osrednji poslovni dogodek v slovenskem turizmu izvede največje srečanje domačih turističnih ponudnikov in najpomembnejših organizatorjev potovanj na svetovni ravni – **SLOVENSKO TURISTIČNO BORZO**, prepoznavno pod mednarodnim imenom **Slovenian Incoming Workshop (SIW)**. Letos je potekala v Radencih od 12. do 15. oktobra in je bila že deseti največji poslovno-turistični dogodek v Sloveniji.

Poslovna priložnost

Borze se vsako leto udeleži celotno turistično gospodarstvo, ki ima priložnost predstaviti svojo ponudbo širokemu krogu partnerjev iz tujine – od organizatorjev potovanj, organizatorjev motivacijskih potovanj, predstavnikov turističnih agencij do avtobusnih prevoznikov. Cilj tega vsakoletnega srečanja slovenske turistične ponudbe z globalnim turističnim povpraševanjem je **negovanje že navezanih in vzpostavljanje novih poslovnih stikov** ter **seveda sklepanje konkretnih pogodb o medsebojnem sodelovanju**. Pri tem je celotno borzno dogajanje pripravljeno v obliki poslovne delavnice, katere končni rezultat je povečanje števila tujih turistov v naslednjih sezonah.

Zanimanje za udeležbo na Slovenski turistični borzi iz leta v leto narašča. Letos je bila udeležba organizatorjev potovanj, agentov in prevoznikov rekordna. Iz tujine je iz 23 držav na turistično borzo prišlo 190 organizatorjev potovanj, agentov in prevoznikov, ki so zastopali 147 podjetij (lani se je borze udeležilo 174 predstavnikov 135 podjetij iz 22 držav). Slovenskih podjetij na borzi je bilo 136, kar je toliko kot na Slovenski turistični borzi 2005.

Voda navdihuje

Letošnja Slovenska turistična borza je potekala na temo **VODE**, kar se je odražalo

Mag. Andrej Vizjak,
mag. Marjan Hribar in mag. Dimitrij Piciga

tako v zunanji podobi sejma kot tudi v vsebinskem delu na tematskih študijskih potovanjih tujih udeležencev ob reki Muri. Tuji poslovni partnerji so tako lahko Slovenijo spoznavali neposredno na enem enodnevem in dveh tridnevni študijskih potovanjih. Enodnevno študijsko potovanje za tuje udeležence »**Križarjenje po reki Muri**« je potekalo po Prekmurju s predstavitvijo tamkajšnje turistične ponudbe. Tisti, ki so se odločili za tridnevno študijsko potovanje, so lahko izbirali med dvema programoma: tako imenovanim »**Križarjenjem po Sloveniji**«, študijskim potovanjem s predstavitvijo slovenske turistične ponudbe na poti iz Radencev skozi Maribor in Ljubljano proti Obali s sklepnim delom na Bledu, ter študijskim potovanjem »**Conference & Incentive Travel Tour**«, na katerem so udeležencem predstavili ponudbo slovenskih kongresnih središč in možnosti za motivacijska srečanja.

S študijskimi potovanji tujim udeležencem omogočimo spoznavanje Slovenije in hkrati postrežemo z dodatnimi argumenti za trženje slovenske turistične ponudbe. Prav zaradi tega se tudi Slovenska turistična borza vsako leto seli iz kraja v kraj, kar tujim partnerjem še bližje predstavi različne dele Slovenije.

Napovedi za leto 2007

ACTB 2007, Austrian & Central European Travel Business, je tradicionalna turistična borza oziroma Incoming Workshop v organizaciji Avstrijske turistične organizacije (Österreich Werbung). Potekala bo od 28. do 30. januarja 2007 na Dunaju, kjer bo prvič predstavljena tudi turistična ponudba držav osrednje Evrope: Avstrije, Madžarske, Češke, Slovaške in Slovenije.

Prihodnje leto bo znova potekala tudi **Slovenska turistična borza SIW 2007**, in sicer **od 14. do 17. junija 2007 v Portorožu**, ko se bo slovensko turistično gospodarstvo že deseti predstavilo tujim gostom, ki jih zanima Slovenija.

Vir: www.slovenia.info/siw

Slovenska turistična borza – SIW 2006

9. slovenski turistični forum

Hotel Habakuk, 7. in 8. decembra 2006

Spoštovani,

vabljeni v družbo vodilnih managerjev turistične stroke, ki se bo letos ponovno spopadla z izzivi na najpomembnejšem strokovnem srečanju v slovenski turistični panogi, na 9. slovenskem turističnem forumu.

TEMA FORUMA: Inovativnost in poslovna odličnost v turizmu

NAMEN FORUMA:

Slovenski turistični forum poteka enkrat na leto in pomeni javno usklajevanje stališč o razvoju turizma na državnih, regionalnih in lokalni ravni. Na forumu se preverjajo strateške usmeritve, tekoča politika in najpomembnejši projekti slovenskega turizma.

Temi 9. slovenskega turističnega foruma **bosta inovativnost in poslovna odličnost v turizmu**. Pred Slovenijo so na področju turizma pomembni cilji, med drugim pridobiti in ohraniti konkurenčno prednost, spremljati potrebe in zahteve trga ter uresničevati nov Razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma za obdobje 2007-2011 in Načrt trženja slovenskega turizma za obdobje 2007-2011. V okviru sekcij, namenjenih javnemu in zasebnemu sektorju, bomo predstavili številne domače in tuje primere dobre prakse ter forum sklenili z okroglo mizo s temo nove blagovne znamke države Slovenije.

ČAS FORUMA: Že danes si rezervirajte **četrtek, 7. decembra, in petek, 8. decembra**, v kratkem pa vam bomo poslali **podrobnejše informacije s programom**.

KRAJ FORUMA: Maribor

9. slovenski turistični forum predstavlja:

- pomen inovativnosti in poslovne odličnosti v turizmu,
- uspehe slovenskega turizma v letu 2006,
- uspešnost uresničevanja slovenske turistične politike,
- razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma za obdobje 2007-2011 in Načrt trženja slovenskega turizma za obdobje 2007-2011,
- mednarodne trende,
- primere dobre prakse v Sloveniji in tujini,
- nove možnosti za učinkovitejše poslovanje.

Izrabite navzočnost številnih vrhunskih tujih in domačih mednarodno priznanih predavateljev in se čim prej prijavite.

Kotizacija za udeležbo na forumu je 40.000 tolarjev (brez DDV). Vsak drugi in vsi nadaljnji udeleženci iz iste organizacije imajo 10-odstotni popust. V kotizacijo so vključeni; izbornik prispevkov, pozdravni paket za udeležence, osvežilni napitki med odmori, skupno kosilo in večerja z zabavo.

Na forum vabimo:

- slovenska gostinsko-turistična podjetja, turistične agencije in podjetnike,
- predstavnike izpostav slovenskih turističnih agencij v tujini,
- predstavnike lokalnih turističnih organizacij,
- predstavnike turistično-informacijskih centrov,
- predstavnike Gospodarske zbornice Slovenije,
- predstavnike Obrtne zbornice Slovenije,
- predstavnike Turistične zveze Slovenije,
- predstavnike Nacionalnega turističnega združenja,
- predstavnike javnega sektorja,
- predstavnike akademskih krogov,
- predstavnike regionalnih razvojnih agencij,
- predstavnike finančnih institucij,
- novinarje,
- predstavnike STO in njihove partnerje.

Informacije

Slovenska turistična organizacija
Dunajska cesta 156, 1000 Ljubljana
Telefon: 01/58 91 840
Faks: 01/58 91 841
E-pošta: mojca.marovic@slovenia.info

Pamukov roman

1.

Založba Mladinska knjiga

Letošnji Nobelov nagrajenec za literaturo je turški pisatelj Orhan Pamuk, ta čas najbolj znan turški romanopisec. Njegova dela so prevedena v več kot 25 jezikov in zanje je prejel ugledna priznanja, leta 2005 nagrado združenja nemških založnikov na frankfurtskem knjižnem sejmu. Rojen je bil leta 1952 v meščanski družini sekulariziranih muslimanov v Istanbulu, mednarodni sloves pa si je pridobil z romanom *Bela trdnjava*, ki je izšel leta 1985. Pamuk je znan tudi zaradi kritičnih posegov v turško politično življenje in zaradi nedavnega procesa, ker je odkrito govoril o turškem genocidu nad Armenci. Roman *Ime mi je Rdeča* je izšel leta 1998 in velja za vrh Pamukove ustvarjalnosti, hkrati pa je postal največja turška knjižna uspešnica vseh časov. Dogaja se ob koncu 16. stoletja, njegovo temeljno vsebinsko in problemsko vozlišče pa je knjiga v nastajanju, ki jo je naročil sam sultan, a mora biti izdelana v nasprotju s tamkajšnje strogo tradicijo. Trk med civilizacijami, nasprotje med »orientalskim« in »zahodnim« slikarskim pogledom se preneseta v skupino najbolj večjih miniatristov in takoj zahtevata smrtno žrtev. Iskanje moralca in resnice je posledaj rdeča nit te nadvse bogato stkane pripovedi, ki ji daje dodaten čar dejstvo, da ji sledimo, kot jo pletejo njeni junaki, se pravi iz različnih zornih kotov in perspektiv.

Sto let letalstva

Tehniška založba Slovenije

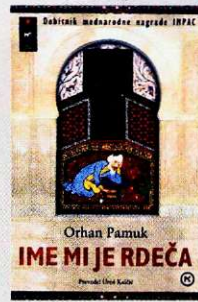
Knjižico *Sto let letalstva* je napisalo več naših najboljših poznavalcev letalstva. Jure Miljevič piše o štirih temah: o začetkih motornega letenja, medvojnih letih, drugi svetovni vojni in o potniškem letalstvu po drugi svetovni vojni. Stane Grčar prikazuje konstrukcijski biro Letalske zveze Slovenije. Jaka Alijeski Ulčar piše o sodobnem vojaškem letalstvu, Marko Malec o športnem letalstvu, Sašo Babič o letalskem modelarstvu, naslov prispevka Mitje Maruška pa je *Na plastičnih krilih zgodovine*. Na koncu je Matej Pavlič prispeval dva seznama: o objavljenih člankih o letalstvu v reviji *Življenje in tehnika* v letih 1990–2003 in seznam načrtov za izdelavo modelov in maket letal v reviji *TIM* v letih 1992–2003.

Posočje 1916

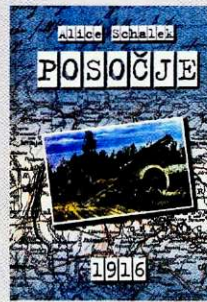
2.

Karantanija

Alice Schalek je bila avstrijska novinarka, vojna poročevalka in pustolovka, katere dela iz prve polovice 20. stoletja so zelo izčrpna, žal pa precej pozabljena. Knjiga *Posočje, marec do junij 1916* je bila izdana na Dunaju avgu-

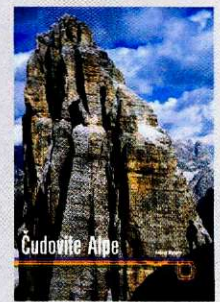
1.

2.

3.

4.

sta 1916, potem ko je Schalekova štiri mesece preživela na bojišču, ki ga opisuje z dušo in spoštovanjem do navadnih, brezimnih vojakov ter do same zemlje in krajev, ki so se po krivdi Italije znašli v vojnem viharju. V teh mesecih je obiskala vse pomembnejše točke soške fronte, kjer je skupaj z vojaki doživljala smrtni strah in ugotovila, da tudi ta po nekaj preživetih bitkah mine. Knjiga je opremljena z mnogimi avtoričinimi fotografijami, ki nam natančno in slikovito prikazujejo soško bojišče.

Uvod v ikonografijo

Založba ZRC

Kaj je ikonografija? Kaj so personifikacija, alegorija, simbol, atribut, emblem? Katere knjige so uporabljali umetniki in katere nam danes pomagajo razumeti in interpretirati likovne upodobitve? Kaj je ICONCLASS in zakaj si zasluži tako natančno obravnavo? Na ta in številna druga vprašanja odgovarja knjiga *Uvod v ikonografijo*, ki je postala uspešnica med priročniki na svojem področju. Namenjena je študentom umetnostne zgodovine, umetnostnim, literarnim in kulturnim zgodovinarjem ter vsem ljubiteljem umetnosti. Avtor Roelof van Straten jo je napisal ob koncu študija. Ponudil jim je uporaben priročnik, razdeljen na teoretični in praktični del. Bralca večkrat napoti tudi na spletne strani.

Hrvaško-slovensko

3.

Založba Modrijan

Obojestranski sodobni *Hrvaško-slovenski in slovensko-hrvaški slovar* ima več kot 40 tisoč iztočnic (v vsakem delu približno 20 tisoč), ki so skrbno izbrane glede na pogostnost in dejansko živo rabo. Avtorja Igor Kafol in Branka Mirjanić sta pri izboru hrvaškega besedja upoštevala naj sodobnejšo hrvaško normo, hkrati pa tudi dejansko rabo v živem knjižnem jeziku. Geselski članki so kakovostno in ne glede na manjši obseg slovarja tudi bogato obdelani, poudarek je prav tako na

primernem izboru frazeologije, zlasti takrat ko se le-ta v sicer tako bližnje sorodstvenih jezikih razlikuje. Zato bodo lahko po njem segli tudi malo zahtevnejši uporabniki.

Medenina in patina

Založba kaset in plošč RTVS

Orkester Slovenske vojske je bil ustanovljen aprila 1996 z jasnim namenom in programom – ustanovitelji so želeli postaviti trdne in profesionalne temelje za izvajanje meddržavnih protokolarnih sprejemov. Od leta 2004 je v sestavi Generalštaba Slovenske vojske. Sestavljajo ga diplomanti Akademije za glasbo v Ljubljani, ki so povprečno stari manj kot 29 let. Na zgoščenki *Medenina in patina* je posnetih sedem skladb: *Domžalska koračnica*, *Pohorske cvetlice*, *Potovanje po Kranjski deželi*, *Duhovna pesem*, *Na Trški gori*, *Mlada pota*, *Koračnica generala Maistra*.

Čudovite Alpe

4.

Planinska zveza Slovenije

S knjigo *Čudovite Alpe* se Andrej Mašera predstavlja kot izreden poznavalec Alp zunaj Slovenije, kot pisec, ki so mu znane najmanjše podrobnosti o gorah, o katerih piše, ki pozna zanimivosti iz davne zgodovine osvajanja vrhov in prvih pristopov, in kot sodobnik, ki redno spremlja dogajanje v svetu Alp. V vodniku so podrobni opisi izbranih vrhov, njihovih značilnosti, praviloma tudi značilnosti celotne verige, kateri pripadajo. Na zanimiv način je predstavljeno vse, kar je na gori privlačnega, podana je zgodovina vzponov, pogosto tudi zgodovinski oris, včasih tudi zanimivi pipeptljaji iz »življenja gore«, v vodniku dobimo vse potrebne podatke, ki jih potrebujemo za obiske neke gore. *Čudovite Alpe* so bogat in z veliko ljubeznijo napisan vodnik za 45 vzponov na najlepše vrhove v našem zahodnem zamejstvu: iz Karnijskih in Ziljskih Alp je 13 vrhov, iz Dolomitov 18, iz Severnih apneniških Alp trije in iz Visokih Tur enajst.

KNJIGA MESECA OKTOBRA

USPEŠNICA

**Državna ureditev
Republike Slovenije****Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan,
mag. Jurij Toplak, Tadej Dubrovnik***Obseg: 376 strani, format: 17x24,5 cm, trda vezava*

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja države in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva daje tudi pregled nad postopkom pred ustavnim sodiščem in nekaterimi njegovimi odločitvami. Knjiga je opremljena tudi z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili prof. dr. Rafaela Cijana, mag. Jurija Toplaka in Tadeja Dubrovnika.

Redna cena: 8.500,00 SIT / 35,46 EUR

Pri nakupu knjige meseca oktobra
vam priznamo **20% POPUST**,
zato boste zanjo odšteli le **6.800,00 SIT / 28,37 EUR**.

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **30% POPUSTA**,
zato boste za knjigo odšteli le **5.950,00 SIT / 24,82 EUR**.

Akcijska ponudba velja do 31. oktobra 2006 oz. do razprodaje zaloga. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

 Naročam knjigo Državna ureditev Republike Slovenije

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 230 06 61.**Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu 01 230 06 66.***Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.*

Podelili Aškerčeve nagrade

Lucija Horvat, foto: Bor Slana

Aškerčevo nagrado za življenjsko delo za leto 2006 so podelili dr. Emi Umek. Aškerčevo priznanje so prejeli Aleksander Žižek za prevod celjskih mestnih privilegijev in avtorji razstave ob 500-letnici ljubljanskih županov.

Dr. Ema Umek prejema nagrado za življenjsko delo.

V utemeljitvi Aškerčeve nagrade za življenjsko delo, ki jo bialno podeljuje Arhivsko društvo Slovenije, je zapisano, da je Ema Umek s svojim strokovnim delom na področju arhivistike, objavami arhivskega gradiva in strokovnih člankov, delom v arhivskih komisijah in pri vzgoji številnih mlajših kolegov dala neizbrisni pečat arhivski stroki. Njen prispevek ni močno vplival le na delo in razvoj v Arhivu Slovenije, bila je tudi sodelavka arhivskega društva, njena strokovnost pa je vplivala na razvoj celotne arhivske stroke. Ema Umek, rojena leta 1929, je diplomirala iz zgodovine in geografije na Filozofski fakulteti v Ljubljani in za diplomsko nalogo prejela študentsko Prešernovo nagrado. Leta 1953 se je zaposlila v takra-

tnem Državnem arhivu LR Slovenije, kjer je delala 35 let, vse do upokojitve. Med letoma 1984 in 1988 je bila tudi direktorica arhiva. Leta 1990 je doktorirala z disertacijo Erbergi in dolski arhiv. Umekova je kot specialistka za urejanje in popisovanje arhivskega gradiva pripravila strokovne podlage za popisovanje različnih

zvrsti arhivskega gradiva. Svetovala je tudi pri pripravi podzakonskih aktov o popisovanju. Delovala je v komisiji za vračanje arhivskega gradiva na podlagi sporazuma med Republiko Avstrijo in Jugoslavijo iz leta 1923 in protokola iz leta 1958. Bila je med ustanovitelji in pobudniki ter nekaj časa tudi glavna uredni-

ca stanovskega glasila Arhivi in soustanoviteljica zbirke Viri.

Priznanja za arhiviste Aleksander Žižek iz Zgodovinskega arhiva Celje je Aškerčevo priznanje prejel za kritično objavo in prevod integralnega prepisa in potrditve celjskih mestnih pravic cesarja Karla VI. Izvirna listina v obliki privilegijske knjige – potrditve mestnih pravic iz leta 1717 vsebuje prepise 22 listin od leta 1451 dalje. Žižek je s strokovno obdelavo, prepisom, prevodom, komentarji in z interpretacijo zgodovinski vir približal strokovni in širši javnosti ter s tem veliko pripomogel k popularizaciji arhivske dejavnosti in svojega arhiva. Sonja Anžič in Tatjana Šenk, arhivistki v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, ter Damjan Hančič, nekdanji arhivist v istem arhivu, so pripravili razstavo Ljubljanska mestna uprava od prvega župana dalje, ki je bila oktobra 2004 na ogled v galeriji Kresija. Razstavo sta pospremila bogato opremljen katalog ter zgibanka v slovenščini in angleščini. V knjigi Ljubljanski župani skozi čas pa so na enem kraju zbrali podatke o 113 ljubljanskih županov v političnem obdobju ljubljanske mestne uprave. Damjan Hančič je tako pri razstavi kot v knjigi obravnaval obdobje od začetka 16. do začetka 19. stoletja, Sonja Anžič čas od 19. stoletja do II. svetovne vojne, Tatjana Šenk pa obdobje socialistične mestne uprave do vzpostavitve vnovične mestne samouprave leta 1995. Kot je zapisano v utemeljitvi, je projekt ob 500-letnici ljubljanskih županov pomemben prispevek k poznavanju zgodovine slovenskega glavnega mesta. Z razstavljanjem in objavljanjem je postalo arhivsko gradivo zanimivo in dostopno tudi za širši krog ljudi, kar utrjuje zavest o pomembnosti arhivov in arhivskega gradiva. ■

Aleksander Žižek

Sonja Anžič

Damjan Hančič

Arheološka odkritja

V Brežicah so zaščitna arheološka izkopavanja na glavni ulici Brežic dala pričakovane in nepričakovane rezultate. V minulih dveh mesecih so ob severnem vstopu v mesto naleteli na ostanke srednjeveškega obzidja, obrambni stolp in obrambni jašek. Nepričakovano pa so ob mnogih pridatkih, med katerimi je tudi lep vrč, odkrili ostanke

Brežički grad

predzgodovinske naselbine. Zdaj so končno dobili dokaze, da sodijo Brežice med najpomembnejša stara slovenska mesta. Najdbe bodo shranili v Posavski muzej Brežice. Na lokaciji ostankov obzidja in obrambnega stolpa, ki jih bodo zagrnili, bi morali namestiti oznake v tlak ter postaviti informativne table, ki bi opozarjale na bogato preteklost mesta. Podobno velja za preostala letošnja arheološka odkritja v Brežicah, saj so na obzidje in obrambni stolp naleteli tudi pri novi pošti, pri nekdanjem sejmišču ob Savi pa so, ko so gradili novo policijsko postajo, odkrili predzgodovinsko naselbino. Ker so se arheološka dela končala, bo v Brežicah mogoče začeti z načrtovano celovito prenovo osrednje brežiške prometnice. L. H.

Mojo srčno kri škropite

Mnogim proslavam letošnje 100. obletnice smrti pesnika Simona Gregorčiča so se pridružili tudi zamejski Slovenci. V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici so predstavili zbirko zborovskih skladb na besedila Gregorčičevih pesmi z naslovom *Mojo srčno kri škropite*, v soboto, 21. oktobra, pa so v goriškem Ljudskem vrtu odkrili doprni kip goriškega slavčka, ki ga je izdelal domači likovni umetnik Silvan Bevčar. Gregorčič je namreč svojo življenjsko pot sklenil v Gorici. Zbirka *Mojo srčno kri*

Simon Gregorčič

škropite, ki jo je Zveza slovenske katoliške prosvete Gorica izdala v 500 izvodih, prinaša izbor 53 zborovskih partitur, ki so jih po Gregorčičevih pesmih napisali različni slovenski skladatelji. Ob tem vključuje tudi seznam več kot 200 pesmi goriškega slavčka, ki so doživele uglasbitev. Gregorčičeve pesmi so bile med pesmimi drugih slovenskih pesnikov največ-

krat uglasbene. Zbirko in pesnika sta predstavila učitelj Adrijan Pahor in mladi goriški skladatelj Patrick Quaggiato, poleg njiju pa je nastopil Mešani pevski zbor Podgora. Quaggiato je zbirko tudi uredil. Zveza slovenske katoliške prosvete Gorica bo 100. obletnici Gregorčičeve smrti posvetila tudi letošnjo revijo pevskih zborov Cecilijanka, ki bo v Gorici potekala sredi novembra. Letos sta izšli tudi knjigi o tem primorskem pesniku. Mladinska knjiga je izdala monografsko publikacijo *Zlata*

knjiga Simona Gregorčiča, ki prinaša vzporedno ponatisnjena faksimile rokopisa in prvo izdajo *Poezije* iz leta 1882, dopolnjuje pa ju mala slikovna monografija. Slednja pesnika prikaže v širši, tudi neliterarni luči. Goriška Mohorjeva družba pa je izdala zbirko petdesetih pesmi z naslovom *Simon Gregorčič – Izbrane poezije*. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 26. 10. 2006

11.00 Cankarjev dom: Big Band RTV Slovenija – džez. Alenka Godec, vokal; Hugo Šekoranja, povezovalac

20.00 Cankarjev dom: Simfonični orkester RTV Slovenija – klasična glasba

20.00 MGL: Rok Vilčnik: O čem govorimo, kadar govorimo o ljubezni. Glasbena predstava po motivih zgodb Raymonda Carverja.

19.30 SNG Drama: Viliam Klimáček: Hipermarket. Gostuje Slovaško narodno gledališče Bratislava.

PETEK, 27. 10. 2006

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: L. Visconti: Somrak bogov. Začetek zgodbe je postavljen obdobje nacistične Nemčije, v februarso noč leta 1933, ko je goren Reichstag, in opisuje razpad nemške družine v času nacističnega režima.

20.00 MGL: Rok Vilčnik: O čem govorimo, kadar govorimo o ljubezni. Glasbena predstava po motivih zgodb Raymonda Carverja.

19.30 SNG Drama: R. Schimmelpfennig: Ženska od prej

SOBOTA, 28. 10. 2006

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: L. Visconti: Somrak bogov

19.30 Cankarjev dom: Šukar & Magnifico – romska glasba, pop.

Skupina Šukar je tamburaški kvintet, ki je začel delovati leta 1990. Igra romsko glasbo z vseh koncev Evrope, izvaja pa jo na ljudskih brenkalih, tipičnih za Panonijo. Snov za skladbe pridobijo z zbiranjem zapisanih, posnetih pa tudi ustno prenesenih pesmi, ki so večinoma poskočnice in balade.

NEDELJA, 29. 10. 2006

20.00 KUD France Prešeren: Gverila Teater: Muviok (filmske karaoke) – improvizacijsko gledališče

16.00 Tehniški muzej Slovenije: Prikaz poskusov Nikole Tesle

PONEDELJEK, 30. 10. 2006

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: L. Visconti: Somrak bogov

TOREK, 31. 10. 2006

20.00 Cankarjev dom: 5moških.com, premiera. Režija: Jurij Zrnec. Igrajo: Lado Bizovičar, Boris Cavazza, Sebastijan Cavazza, Matjaž Tribušon, Jurij Zrnec.

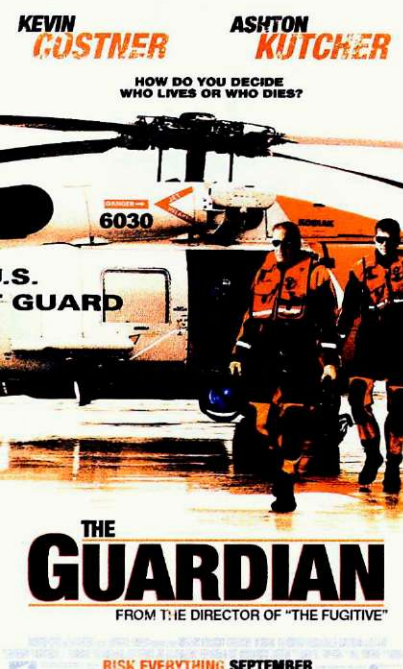
SREDA, 1. 11. 2006

Rdeča Galerija Ateljeja 2050: Jana Pestotnik: V njihovem svetu – fotografije, do 18. 11. Avtorica je razstavo posvetila konjem in njihovem »večkrat prezrtemu svetu občutij in čustev, skritemu očem naključnega opazovalca, ki pa je vendarle tako podoben človeškemu«.

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Življenje za druge

Monika Maljevič

Pravi pomen herojstva, prijateljstva in požrtvovalnosti bomo spoznali v filmu Varuh, ki govori o nesebični pomoči obalne straže in o njenih nevarnih reševanjih.

Varuh je zgodba o neomajnem pogumu in nesebičnem žrtvovanju v doslej na filmu še ne prikazani službi reševalnih plavalcev obalne straže. To so dejansko posebna vrsta moških in žensk, ki v vrtincu najhujših neurij in razpenjenih valov tvegajo svoja življenja v službi z načelom: Da bi drugi živeli! Doslej svetu in večini Američanov neznani in noro drzni junaki, ki so rešili na tisoče življenj iz smrtonosnih povodnji Katrine, so v tej pretresljivi fiktivni filmski zgodbi tudi timskega delu predani reševalci obalne straže v Beringovem morju dobili svoj prepoznavni obraz.

V kratkem uvodnem delu spoznamo legendarnega plavalca – reševalca obalne straže Bena Randalla (Kevin Costner) v enem njegovih najhujših trenutkov – v spletu okoliščin in izjemno nevarnih delovnih razmer izgubi svojo ekipo in žrtve, ki jih je prišel reševati. Še močno pod vtisom nesreče ga proti njegovi volji pošljejo poučevati na elitno šolo »A« za reševalce obalne straže. Z izjemno težavnim programom usposabljanja poskušajo inštruktorji sposobne, po naravi nadarjene, toda nemalokrat arogantne mlade rekrute vzgojiti v najboljše in najpogumnejše reševalne plavalce.

Ben, ki se otepa za žalostjo in obžalovanjem, se povsem posveti poučevanju na edini način, ki ga pozna, in s svojimi nekonvencionalnimi, na izkušnjah temelječimi metodami postavi program na glavo.

Zakaj? Ker brezkompromisno razume in dojema, kaj služba terja od vsakega posameznega reševalca; nekega dne se bo moral sleherni izmed njih odločiti tudi o tem, kdo bo živel in kdo umrl. Ko z mladim, domišljavim plavalnim prvakom in rekorderjem Jakeom

The Guardian

Režija: Andrew Davis

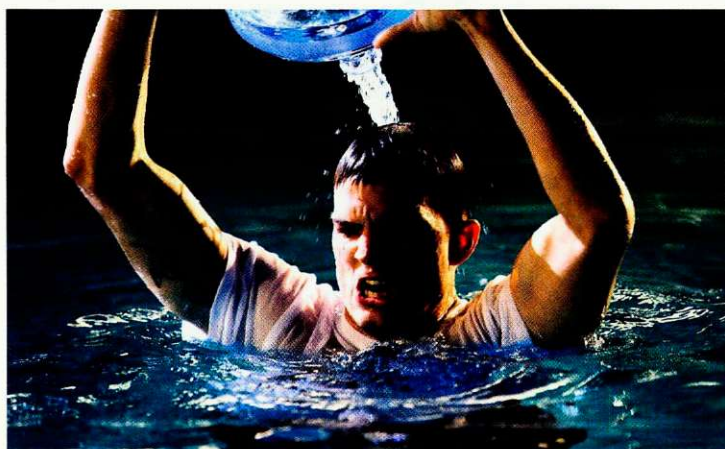
Scenarij: Ron L. Brinkerhoff

Produkcija: Armyan Bernstein, Charlie Lyond, Zanne Devine

Igrajo: Kevin Costner, Ashton Kutcher, Neal McDonough, Clancy Brown, Melissa Sagemiller, Brian Geraghty, Sela Ward

Premiera: 26. 10. 2006

Distribucija: Cenex

Fischerjem (Ashton Kutcher), ki mu sprva nadane poniževalni vzdevek zlata ribica, merita moči, Ben to počne samo zato, ker v njem vidi nekoga, ki ima vse odlike, da bo postal najboljši med najboljšimi, če bo le zmožal združiti svoj talent s srcem in predanostjo in se izogniti napakam, ki jih je storil Ben. Na svoji prvi nevarni reševalni misiji v razdivjanem Beringovem morju bo moral Jake vse svoje pridobljeno znanje preletiti v akcijo in hkrati

spoznati, kaj v resnici pomeni tvegati vse. Snemanje je bilo neprestan boj z vremenom in naravnimi elementi, čeprav so skoraj vse najnevarnejše prizore posneli v orjaškem, z najmodernejšo tehniko opremljenem vodnem rezervoarju, ki lahko pričara divje, razpenjene valove odprtega morja. Prav zaradi vsega naštetega v filmu lahko vidite nekaj izjemno realističnih prizorov reševanja, kakršnih doslej še ni bilo.

Reševalci ameriške obalne straže, čeprav zelo poredko javno pohvaljeni, na leto v povprečju rešijo približno 5.000 življenj, ki so neprecenljiva, in 2,5 milijarde vredno premoženje. Če se ozremo na eno najhujših naravnih katastrof v ameriški zgodovini, poplave zaradi orkana Katrina, so tedaj reševalci obalne straže rešili ali evakuirali več kot 33.000 ljudi. **D**

Samo za naročnike
časnika Večer!

Še niste
naročnik Večera?
Naročite se in
si sposojate
filme na dom
20% ceneje!

iTVI za naročnike Večera 1 mesec brezplačno* in 20% ceneje!

Za vse nove in obstoječe naročnike časnika Večer smo v sodelovanju s spletno videoteko iTIVI pripravili posebno ugodnost - 1 mesec brezplačne iTIVI naročnine in 20% popust na pakete iTIVI.

Kako do ugodnosti?

Na strani www.itivi.si/vecer aktivirate promocijsko kodo s tega oglasa, ki velja samo za naročnike časnika Večer.

NAROČILNICA

Da, naročam časnik Večer in si s tem zagotovim ugodnosti: 1 mesec brezplačne iTIVI-naročnine in 20% popust na pakete iTIVI. Ugodnosti aktiviram s promocijsko kodo:

V1032BDZ531

Ime in priimek: _____

Ulica in hišna številka: _____

Kraj in poštna številka: _____

Elektronski naslov: _____

Davčna številka: _____

Telefon: _____ Podpis: _____

Navedeni podatki so točni in naročnik dovoljuje, da jih ČZP Večer d. d. uporablja za vzdrževanje naročniškega razmerja in obveščanje o akcijah (največ enkrat tedensko). Naročilnico pošljite na naslov:

ČZP Večer, Prodaja edicij, 2504 Maribor ali e-pošti: narocnina@vecer.com.

* Ugodnost 1-mesečne brezplačne naročnine na iTIVI velja samo do konca leta 2006, 20% popust na katerikoli iTIVIjev paket pa za naročnike Večera velja neprestano.

INFORMACIJE NA:
www.itivi.si/vecer

VEČER

Sonata za klavir in orkester

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Hyundai sonata 2,0 CRDi VGT GLS/TOP-KU

Njeno najmočnejše orožje je veliko avtomobila za malo denarja. Če pa zraven dodate še garancijo za zanesljivost, saj Hyundai na tej lestvici kotira na več kot zavidljivem tretjem mestu, je ta avtomobil primeren nakup za vse tiste, ki jim več kot prestižna znamka pomeni udobje, zanesljivost in varnost.

Spogledovanje z Ameriko

Od daleč bolj spominja na kakšno ameriško potovalno limuzino, saj je oblika zrisana po zgledu teh avtomobilov, kajti prenovljena sonata želi ugajati tudi petičnim ameriškim kupcem. In njena 4,8 metra dolga pojava to vsakakor odraža. Mimogrede naj omenim, da je sonata s svojimi centimetri največji avtomobil v svojem razredu in se že spogleduje z razred večjimi avtomobili.

Tudi v samem kokpitu so ti centimetri kvantitetno odmerjeni in le kakšen košarkarski center bi se utegnil pritožiti, da mu primanj-

kuje prostora. Več kot dovolj je najrazličnejših odlagalnih poličk in predačkov za drobnarije, ki vedno pridejo prav, ko je treba kaj

na hitro odložiti. Tudi prtljažni prostor z ravnimi površinami je izdatno odmerjen in tako ni strahu, da bi prehitro zmanjkalo prostora v njem.

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

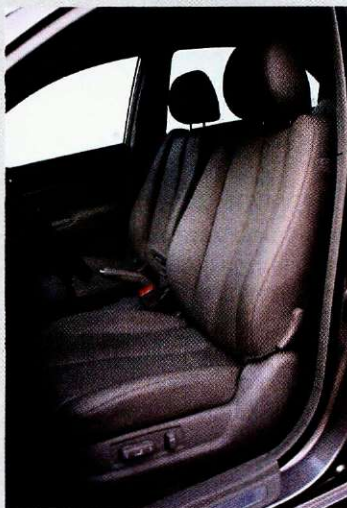
TEHNIČNI PODATKI	HYUNDAI SONATA 2,0 CRDI VGT
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1991
moč v kW (KM) pri vrt./min	100 (136) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	305 pri 1800-2500
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4800 x 1832 x 1475
medosna razdalja v mm	2730
prtljažnik v litrih	523
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1666 (484)
največja hitrost v km/h	203
pospešek 0-100 km/h v s	10,7
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,2/5,0/6,1
poraba na testu v l/100 km	6,3
cena vozila v SIT	5,597.990

Bogastvo opreme

Oprema GLS/TOP-KU je največ, kar vam lahko ponudijo pri Hyundaiju. Tja spada usnjeno oblazinjeno z električno nastavljivim voznikovim sedežem (medtem ko sovoznikov zahteva ročne spretnosti), 6 varnostnih blazin, potovalni računalnik, daljinsko osrednje zaklepanje, stabilizacijski sistem ESP, senčilo zadnjega stekla, samodejna klimatska naprava in usnjen večfunkcijski volan. Da pa sonata še vedno ni povsem 'evropski' avtomobil, vas opomni s svojimi muhami. Medtem ko vsa konkurenca ponuja daljinsko zaklepanje na zagnoskem ključu, se sonata še vedno ponaša z da-

ljincem, ki je ločen in dodan kot obesek za ključe. Rahlo neprivočno. Še ena posebnost je potovalni računalnik, ki ga ne upravljamo na obvolanski ročici, kot je to sicer v navadi, ampak z dvema gumboma, ki sta nameščena pod merilnikom hitrosti, in ne meri trenutne porabe goriva. In ob pritiskih na ta gumba se vam utegne še enkrat narisati nasmeh na obraz. Ob polnem tanku, ki meri 70 litrov, vam potovalni računalnik hitro izračuna, da boste prej omagali vi, preden bo treba spet na postanek na bencinsko črpalko, saj poraba ob umirjeni vožnji dosega vrednost 6,5 litra na 100 kilometrov.

V koraku s časom Za to pa ima največ zaslug kultiviran in prožen dvolitrski štirivaljnik, ki streže z največjo močjo 100 kW (136 KM). Prikladno pri zavarovanju, da ne padete v višji razred. Motorju, ki v večini primerov zadošči večji masi avtomobila (1700

kg), le ob daljših klancih, prehitvanjih nad 120 km/h in polni obremenitvi poide sapa. Je pa zato odlični partner šeststopenjskemu ročnemu menjalniku, ki je sicer dober, vendar bi se sami pojavi avtomobila verjetno bolj podal umirjen samodejni menjalnik. Podvozje je udobno naravnano in ob hitrih menjavah smeri pokaže svojo mehko stran, zato je najboljša za cestna križarjenja, kjer odlično požira neravnine. Tudi zvočna izolacija je odlična, tako da niti ne veste, s kakšno hitrostjo avtomobil nabira kilometre, medtem ko vi poslušate Mozarta, Straussa ali Beethovna. Za še udobnejša cestna križarjenja manjka le tempomat.

Sonata je odlični potovalni avto, ki voznika in potnike varno in zanesljivo pripelje na cilj. Ni hitrostni rekorder med svojimi tekmeči, vendar ima dovolj atributov, da še vedno privabi kupce in jih zapelje. **▣**

Novice

PEUGEOT 207 THP Peugeot je v sodelovanju z BMW predstavil nov tehnološko napreden bencinski agregat, ki ga nad druge dviguje predvsem zahteven dvojni turbinski sklop. BMW je zraven primestal še VVT – spremenljivi čas odpiranja ventilov, ne manjka pa niti neposrednega vbrizga goriva. Dosegli so moč 110 kW (150 KM) pri 1,6-litrski delovni prostornini in 240 Nm navora pri le 1400 vrtljajih, porabo pa spustili na ugodnih sedem litrov na 100 km. Pospšek do 100 km/h traja le trenutek dlje od osmih sekund, končna hitrost pa 210 km/h, kar malčku daje pravo mero športnosti.

KIA SORENTO Sorento je pred štirimi leti Kii tako dobro uspel, da so ga po štirih letih le malce osvežili in spet se uspešno kosa s svojo konkurenco, od katere je cenovno občutno ugodnejši. Več sprememb kot na pločevini je pod njo, predvsem turbodizelski motor je precej zmogljivejši in čistejši, osnovna cena za tipično sodobno športno-terensko vozilo pa znaša 6,6 milijona tolarjev. Inženirji so se ob prenovi lotili podvozja, ki ima sedaj boljše lastnosti, poleg tega pa konkretno posodobili turbodizelski agregat. Za petino je močnejši od predhodnika, tako da ima sedaj 125 kW (170 KM), za 2,6 sekunde boljše pospešek do 100 km/h in bistveno čistejši izpuh, ki s filtrom trdnih delcev izpolnjuje norme Euro4. Menjalnik ima pet stopenj, ob doplačilu pa si je mogoče omisliti tudi samodejnega.

ZVD

ZVD Zavod za varstvo pri delu d.d.
Institute of Occupational Safety

Kot specializirana enota medicine dela opravljamo vse vrste preventivnih zdravstvenih pregledov – med drugim tudi preglede kandidatov za voznike in voznike motornih vozil vseh kategorij. **Zdravstveni pregled voznika amaterja stane 9.890,00 SIT in poklicnega voznika 26.920,00 SIT, s psihološkim pregledom in nočnim vidom pa 38.040,00 SIT**
Preglede opravljamo vsak dan od 6.30 do 13.00 ure. Celoten pregled opravite na enem mestu in za voznika amaterja traja pol ure in za poklicnega voznika do tri ure. Zaželeno je predhodno naročanje.

Lokacija: Chengdujska cesta 25, Ljubljana, W: www.zvd.si
Kontakt: T: 01/585 51 00, F: 01/585 51 01, E: info@zvd.si

Radio Krka
106.6 MHz

Spremljevalec prehladov

Lucija Horvat, foto: iStockphoto, arhiv Demokracije

Jutra in večeri so ta čas že precej hladni, zato je dobro biti pozoren na obleko. Da bi preprečili neprijetne prehlade, angine, gripe in kašelj, je več tanjših oblačil najprimernejša izbira, saj to omogoča uravnavanje temperature.

Če pa se vendarle prehladi-mo, je najpogostejša reakcija na to kašelj. Kašelj je refleksna reakcija dihalnih poti, ki se na ta način lažje očistijo dražičih snovi in odvečne sluzi. Navadno začnemo kašljati zaradi vnetja dihal, alergije, kašelj izzovejo tudi suh ali zadimljen zrak, avtomobilski izpušni plini, hlapi kemikalij in sluz iz nosnih prehodov, ki se cedi po grlu. Kašelj je lahko tudi suh in je najpogostejši pozimi pa tudi na območjih z bolj onesnaženim zrakom. Suh kašelj lahko povzroči astma, pri kateri se bronhialne cevke, drobni zračni prehodi, zožijo, pa tudi alergijske reakcije na nekatere alergene v zraku, kot sta cvetni prah in izločki pršic, ki živijo v hišnem prahu. Najpogostejši vzrok za kašelj pa je seveda vnetje zgornjih dihal, prehlad, gripa in bronhitis. Takšno vnetje povzroči razdraženost in oteklost sluznice zgornjih dihal in pogosto tudi sluz, ki še bolj draži.

Varujte svoje zdravje Tudi pri kašlju je zelo pomembna preventiva, varovanje pred prehladom in ukvarjanje s športom za večjo odpornost. Da bi se izognili kroničnemu kašlju, je najbolje, da ne kadite, poleg tega pa se izogibajte zakajenim prostorom in vztrajajte pri prepovedi kajenja na delovnem mestu. Posebej ob epidemijah hudih prehladov in gripe se izogibajte zelo obljudenih krajev, čakalnic in kinodvoran. Kašelj je mogoče preprečiti tudi z okrepitevijo imunskega sistema, to pa dosežemo tako, da uživamo čim več takšnih jedi, predvsem sadja, ki vsebujejo veliko vitamina C. Redno je treba skrbeti za

telesno aktivnost in se naučiti obvladovati stres, ki velja za enega ključnih dejavnikov, ki znižujejo odpornost organizma. Dovzetenost za kašelj pomaga pregnati tudi azijska terapevtska vadba, kot so joga, tai čí ali čí gong. Vse tri spodbujajo pravilno dihanje in izboljšajo držo. Sproščajo napetost v mišicah, prsih in trebuhu, ki marsikdaj spremlja kašelj, ter pomagajo obvladati stres.

Zdravljenje kašlja Kadar pa kašelj vseeno napade, ga je pomembno pravilno zdraviti ali vsaj lajšati. Preizkušeno zdravilo proti kašlju sta limonin sok in med z vročo vodo. Sicer pa je pri vseh vrstah kašlja treba spiti čim več tekočine, po možnosti toplih pijač. Kašelj pomirijo sadni sokovi, topla voda ali čaj iz črnega ribeza, hkrati pa tudi pomagajo izločiti morebitno sluz. Sadje in zelenjavo jejte petkrat na dan. Kadar vas napade kašelj, se sistematično izogibajte kavi, pijačam s kofeinom in alkoholu, saj delujejo diuretično, izločajo vodo iz telesa in zaradi izgube tekočine povzročajo

težje izkašljevanje sluzi. Če izkašljujete sluz, ne jemljite kupljenih pripravkov za zatiranje kašlja, dekongestivov, ki naj bi posušili sluz, in ekspektoransov, ki naj bi izčistili pljuča, saj ni dokazov, da bi bili resnično učinkoviti. Pri suhem kašlju si je mogoče pomagati tudi z domačimi zdravili, kot je čaj iz črne mete z medom.

Zelenjavna zdravila Med dobra domača zdravila sodi tudi zelenjava in pripravki iz nje. Zelenjava je namreč osnova za sokove, čaje in vroče obkladke. Korenčkov sok bo pomagal izločiti sluz, sok iz repe krepi imunski sistem in učinkuje antiseptično na dihalni

Domača zdravila pomagajo.

sistem. Sok iz repe dobimo tako, da repo naribamo in za nekaj ur posujemo s sladkorjem. Pri kašlju pomaga tudi sok kuhanega pora, pretlačenega skozi krpo. Porov sok po okusu sladkajte z medom in ga spijte. Odlično pomaga tudi surova čebula, ki jo je treba pokapljati z medom in pustiti čez noč. Naslednji dan je treba na vsaki dve uri popiti dve žlici čebulnega soka.

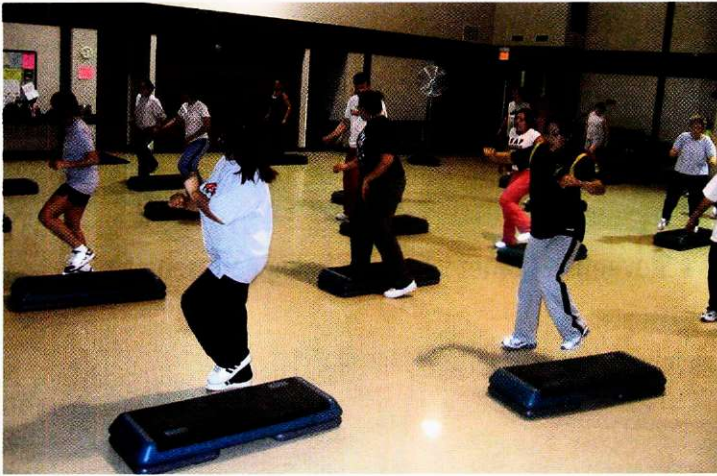
Namesto čebule lahko na enak način uporabimo tudi česen. Zelo dobro in učinkovito domače zdravilo je čaj iz zelja in zeljni obkladki, ki jih polagajte na prsi.

Zeliščni pripravki

Kašelj lajšajo in blažijo tudi različni zeliščni pripravki, ki hkrati pomirjajo vnete dihalne poti, mehčajo sluz, da se lažje

Kašelj je nadležen.

Telovadba pomaga krepiti odpornost.

izloča, in odvrtačo vnetje. Pripravki iz bezgovih jagod odvrtačo virusna vnetja, ki so vzrok za različne vrste kašlja, ameriški slannik pa krepi odpornost organizma. Pri kašlju s sluzjo je dobro piti čaj iz timijana, ajbiša, lučnika ali ožepka, saj ti čaji redčijo in pomagajo izločiti sluz. Čaj iz listov pljučnika pa pomaga pri suhem kašlju. Več vrst kašlja olajšajo tudi grahovec in

gobe reiši v obliki kapsul, kot čaj ali pa kot dodatek v hrani.

Aromaterapija proti kašlju

Pri dolgotrajnem kašlju pomaga tudi aromaterapija z eteričnimi olji, ki olajšajo tudi tako trdovraten kašelj, kot je kronični bronhitis. Vredno je poskusiti s parno inhalacijo, odišavljeno z nekaj kapljicami evkaliptovega olja in/ali olja poprove mete. Ne-

kaj kapljic tej olj kanite na robec ali papirnat robček in vdihavajte hlapce. Kašelj, ki je posledica prehlada ali vnetega grla, je mogoče ponoči pomiriti tako, da kanete dve kapljici evkaliptovega olja na robček in ga položite pod blazino. Enak učinek ima evkaliptovo olje, če ga kanete v dišavno lučko. Z mešanico zeliščnih olj si lahko namažete prsni koš in vrat; najbolje učinkujejo, če dvema čajnima žličkama neodišavljenega losjona dodate tri kapljice olja cedrovca, dve kapljici olja poprove mete in eno kapljico kajputa. Velja le opozorilo, da cedrovca in kajputa ne smemo uporabljati v prvih dvasetih dnevih nosečnosti.

Obisk pri zdravniku Včasih niti vsa domača zdravila niso dovolj ali pa so simptomi tako močni, da je treba nemudoma k zdravniku. Takoj je treba poiskati zdravniško pomoč, če izkašljujete kri in začnete loviti sapo ali če vas boli v prsih. Tudi dojenčka, ki kašlja, je treba takoj brez odlašanja peljati k zdravniku. V ambulanto je treba

tudi, če se suh kašelj vleče več kot en mesec, če blag kašelj po treh dneh ne pojenja ali se celo poslabša, če je kašljanje boleče in se ves dan s kašljanjem izloča rumena ali zelena sluz, če imate temperaturo in če se je kašelj pojavil, potem ko ste začeli jemati zdravila. **D**

FM 102.1
 99.5 stereo RDS
Radio VIVA
 M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 tel.: 02/537 1949
 fax.: 02/537 1948
 GSM: 041/34 66 46
 GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
 e-mail: viva@radio-viva.com

RADIO CENTER
102.4, 103.7 MHz

102.4
103.7

Radio Slon in Sadež

Krademo frekvence od 1946

WWW.RADIOCENTER.SI

Iz viharja v orkan

Ana Müllner, foto: Gregor Pohleven, AP

Že nekajkrat je bilo rečeno, da sta edina prava športna dogodka v Sloveniji rokomet v Celju in hokej na Jesenicah. Slednji s pridružitvijo avstrijski ligi dobiva povsem nove razsežnosti.

HK Acroni je čedalje uspešnejši v avstrijski ligi EBEL.

Jesenice, mesto jekla in cve-
tja« piše na pozdravnem zna-
ku ob cesti pred železarskim
središčem Slovenije. Kdor se ga je
spomnil, je pozabil na morda naj-
večji ponos Jeseničanov – hokej na
ledu. In pozabiti nanj je tam skoraj
bogokletno, kajti kraj s 13.000 pre-
bivalci je za slovenske razmere Ka-
nada v malem. Najhitrejši ekipni

šport je za mnoge življenjski slog.
Kdor ga ni igral, je vsaj oboževalec
moštva v rdečih dresih, tisti redki,
ki z njim nočejo imeti opravka, pa
se mu ob vsesplošni evforiji ne mo-
rejo izogniti. Po dveh sanjskih se-
zonah so na Ledarski 4, glavni bazi
hokejskega kluba Acroni Jesenice,
začutili, da je slovenski hokejski
prostor premajhen in predvsem

premalo razvit, da bi lahko v njem
resnično pokazali svoj potencial.
Julija podpisana pogodba o nasto-
panju v avstrijski ligi EBEL je bila
skrbno načrtovana, z njo pa se je
odprlo novo veliko poglavje jese-
niškega hokeja.

Prevetritev garderobe Logična
posledica priključitve ligi EBEL je

bila okrepitev moštva in letos se
Acroni lahko pohvali z eno naj-
boljših postav v zadnjih desetlet-
jih, sestavljeno tako iz domačih
asov kot tudi tujih okrepitev. Ko
so svojo zvestobo klubu obno-
vili domači igralci, kot sta brata
Rodman in kapetan Dejan Varl,
je vodstvo kluba v svoje vrste pri-
vabilo tudi legendo slovenskega
hokeja, 36-letnega Ljubljanačana
Tomaža Vnuka. A nesreča niko-
li ne počiva in ne prizanaša niti
najboljšim. Natanko to je Vnuk
izkusil na lastni koži. Le mesec
dni po podpisu pogodbe si je na
prijateljski tekmi v Celovcu po-
škodoval koleno, mirovati pa bo
moral vsaj pol leta. Z njegovo
poškodbo so v Acroniju izgubili
ne samo dobrega igralca, temveč
predvsem odličnega poznavalca
avstrijske lige. Njegovo odsotnost
v letošnji sezoni bodo poskušali
nadomestiti trije tujci, ki bodo v
sezoni 2006/2007 zaigrali v rdečih
dresih; Kanadčan Jean-Philippe
Pare ter Američana Aaron Fox in
Seamus Kotyk. Na presenečenje
mnogih pa se je v dvorano Pod-
mežakla vrnil tudi eden najbolj-
ših jeseniških hokejistov Tomaž
Razingar. Po sporazumno razdrti
pogodbi v Trincu se »rdeči 9« na
Jesenice vrača iz osebnih razlogov,

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DNEVNIK TV PRIMORKA
Od ponedeljka do petka ob 20.00

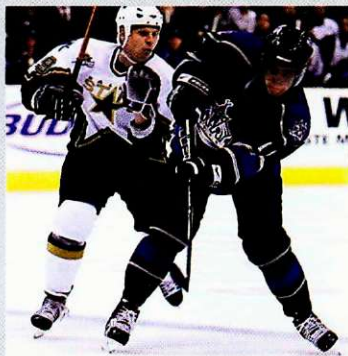
s svojo vrnitvijo pa je razveselil predvsem navijače, saj med njimi že dolgo časa velja za enega najbolj priljubljenih igralcev.

Pravila igre S pridružitvijo avstrijski ligi je HK Acroni postal osmo moštvo avstrijske lige, v novi vlogi pa se varovanci trenerja Matjaža Kopitarja čedalje bolj izkazujejo. V primerjavi s prejšnjimi sezonami EBEL pomeni predvsem večjo kakovost igre, ki je v naši severni sosedbi precej trša, zaznamujejo pa jo tudi številni severnoameriški igralci. Da se bo treba prilagoditi novim pravilom, je že pred sezono napovedal Matjaž Kopitar: »V bistvu tu ne gre le za eno tekmo in potem 14 dni igranja z lažjimi tekmeči, kar je bila dosedanja praksa v državnem prvenstvu in delno tudi v mednarodni ligi. Vsaka tekma, ki nas čaka v novi sezoni, bo namreč na nož, prideš iz viharja in greš v orkan, popuščanja ne bo, časa za počitek pa tudi ne bo na pretek.« Obdobje prilagajanja se, kot kaže, že nagiba h koncu in temu primerni so tudi izidi. Po petih zaporednih porazih so Jeseničani po kazenskih strelh dosegli zmago nad Gradcem, nato pa še proti Salzburgu. Obe zmagi

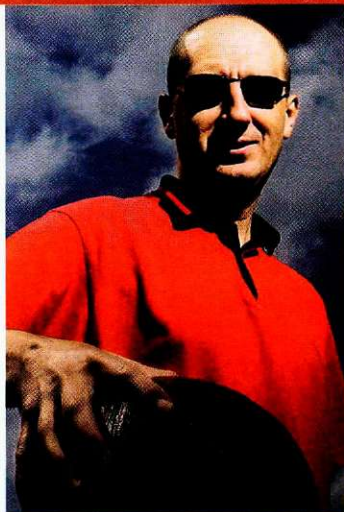
sta bili bolj kot zaradi stanja na lestvici potrebni zaradi samozavesti ekipe, ki čedalje bolj verjame v kakovost jeseniške igre. To potrjuje tudi prvi Acronijev vratar Gaber Glavič. »Seveda smo imeli obdobje prilagajanja, kar je normalno. To je velika sprememba za nas, predvsem kar se tiče višjega nivoja hokeja, ki je hitrejši in močnejši od tistega, ki smo ga navajeni igrati. Zadnji zmagi pomenita nekaj korakov naprej in potrjuje, da napredujemo kot ekipa.« Novopečeni očka še dodaja, da je ozračje v garderobi odlično, kar se ne nazadnje pozna tudi na ledeni ploskvi. O nadaljevanju sezone pa tako v vodstvu kluba kot v garderobah modro molčijo, čeprav se že krepijo pričakovanja o igranju v končnici. Bolj kot končni izid je pomembno, da se Acroni v EBEL dokáže kot enakovreden nasprotnik in si tako zagotovi mesto v ligi tudi v prihodnje. Ne nazadnje v Avstriji ne izključujejo možnosti, da se ligi priključijo tudi druga slovenska moštva, prva naj bi na vrsto prišla ljubljanska Olimpija. Sprejem več ekip v ligo bi zagotovo močno dvignil kakovost slovenskega hokeja, ki je v srcu mnogih že dolgo prvi slovenski ekipni šport. ■

Car med kralji

Govoriti o aktualnosti hokejistov iz Gornjesavske doline in pri tem pozabiti na Anžeta Kopitarja, bi bilo skorajda bogokletno. Medtem ko se železarji dokazujejo na avstrijskem ledu, pa Anže Kopitar z dolgimi koraki stopa med zvezde svetovnega hokeja. Prvi Slovenec v NHL, najmočnejši hokejski ligi na svetu, je po podpisu pogodbe za moštvo Los Angeles Kings 7. oktobra debitiral na severnoameriškem ledu in že s prvim nastopom navdušil. Čeprav je bil njegov nastop v letošnji sezoni zaradi njegove mladosti vprašljiv, se je Anže dokazal že v pripravljalnem obdobju in si tako izbojeval mesto v prvi postavi. Na prvi tekmi sezone je dosegel dva zadetka in se v trenutku priljubil tako navijačem kot tudi kalifornijskim delodajalcem. Da je izreden talent in da mu trener zaupa, dokazuje tudi dejstvo, da je od napadalcev na prvih dveh tekmah prebil na ledu največ minut. Po sanjskem začetku sezone lahko 19-letnemu Hruščanu zaželimo tudi sanjsko nadaljevanje. Z njegovim nastopom v ligi NHL se je Slovenija dokončno uvrstila na svetovni hokejski zemljevid, kar je seveda močna spodbuda za druge slovenske hokejiste, ki igrajo v tujini ali v domovini.

MLADI ENHAELOVEC Anže Kopitar

Hokejska trma

Esad Babačić

Jeseničani so se začeli počutiti kot doma tudi v avstrijski ligi, ki je bila do naših prvakov precej neprijazna.

Tisti, ki so pričakovali, da bodo železarji lažje shajali z bogatimi sosedi, so se morali ugrizniti v jezik, saj je že sedaj jasno, da se bo treba za vsako zmago bojevati do konca.

Še sreča, da so naši hokejisti vse prej kot mevže, ki bi se vnaprej vdale. Tudi kadar je nasprotnik boljši, so sposobni izvleči pozitiven izid, kar je lastnost, s katero se ne morejo pohvaliti vsi naši športniki. Niz petih porazov obrniti v niz treh zmag je vse prej kot lahko, še posebej če nekajkrat izgubite zaradi pomanjkanja sreče. V igralce se lahko naseli skepsa, ki vpliva na samo igro, in takrat je težko premagovati slabše od sebe, kaj šele bogatejše in samozavestnejše. Očitno je spet na delu znamenita gorenjska trma, ki zelo dobro pristaja hokejski igri. Tisto, česar ni mogoče dobiti s kombinatoriko in telesno pripravljenostjo, lahko hokejisti nadomestijo z bojevitostjo ob ograji in v igri mož na moža. Naši imajo gotovo velik motiv, če nič drugega, se ne želijo osmešiti pred svojimi sosedi. Na srečo so že navajeni, da denar ni na prvem mestu in da je veliko bolj zdravo, če se osredinjijo na nasprotnika, kot pa na vse neplačane obveznosti s strani kluba in zveze. Pred dejstvo sta postavljena tudi naša telovadca Aljaž Pegan in Mitja Petkovšek, ki žanjeta sadove svojega predanega dela. Kaj je to popolnost, je še enkrat pokazal Pegan, ki ga je od novega zlatega odličja ločil en sam doskok. Morda pa je za trenutek nehote pomislil, koliko »nagrada« bo za uspešno predstavitev svoje države deležen, ko bo spet enkrat svetovni prvak. Da je brez denarja težko tekmovati, so na svoji koži začutili tudi košarkarji Olimpije, saj se ne morejo zanašati na svoje tujce, ki so bili očitno bolj slab nakup. Zdaj se je poškodoval še edini biser, ki se je pred sezono preselil pod Rožnik: up turške košarke Arslan je staknil nadležno poškodbo, ki ga bo za nekaj časa ločila od igrišč. Več kot jasno je, da naš prvak nima domačega materiala, s katerim bi lahko zakrpal praznine v igri. Pomanjkanje domačega kadra je vsekakor slab obet pred začetkom evrolige, ki bo močnejša kot kadar koli prej.

Najboljši recept za dobro psihološko pripravo je podal deskar Rok Flander, ki se lahko za prepoved zahvali dvomesečnemu popotovanju po Madagaskarju. Poklicni športniki se pogosto srečujejo z izpraznjenostjo, zaradi katere ne morejo dosegati optimalnih rezultatov, zato je včasih dovolj, da se za nekaj časa preprosto umaknejo.

Jelinčiča je sodišče oprostilo, njegova soobtoženca pa spoznalo za kriva.

Poslanec je bil oproščen

Bogdan Sajovic, foto: Sašo Bizjak/Večer, arhiv Demokracije

Po petnajstih letih mletja je sodišče Zmaga Jelinčiča Plemenitega spoznalo za nedolžnega v poskusu bombnega napada, njegova soobtoženca pa za kriva. Tožilstvo je sicer za poslanca zahtevalo štiri leta zapora, za soobtoženca pa po pet let.

Po petnajstih letih je prišlo končno do prvostopenjskega epiloga za eno najhujših kaznivih dejanj, to je umora. Po seveda še nepravnomočni sodbi sta bila dva obtoženca spoznana za kriva, tretji pa je bil oproščen. Zadeva je toliko odmevnejša, ker je oproščeni obtoženec Zmago Jelinčič Plemeniti, prvak Slovenske nacionalne stranke in poslanec v državnem zboru. Obtoženca Andrej Šiško in Matjaž Jerič pa bosta morala, če bo obsodba postala pravnomočna, za rešetke. Šiško, ki ni popolnoma neznan, pred časom je bil vodja mariborskih navijačev, t. i. Viol, je bil obsojen na dve leti zapora, Jerič pa na leto in pol. Seveda se bosta pritožila, verjetno pa se bo pritožilo tudi državno tožilstvo, ki je za Šiška in Jeriča zahtevalo po pet let, za Jelinčiča pa štiri leta zapora.

Zgodba sega v leto 1992, ko je bila v avtomobil zastava 101, last Milana Klementa, nastavljena bomba. Bomba je bila po mnenju strokovnjakov sestavljena profesionalno, prav nič profesionalno pa ni bila nastavljena. Žica, ki je segala do vrat vozila in ki naj bi sprožila bombo v trenutku, ko bi vrata nekdo odprl, je bila namreč predolga in do aktiviranja ne bi moglo priti. Tožilstvo je menilo, da je bil organizator bombnega atentata Šiško, ki naj bi bil z Jeričevo pomočjo nastvil eksplozivno telo na avtomobil, Jelinčič (znan tudi kot pirotehnik) pa naj bi jima pomagal pri izdelavi bombe. Šiško in Jerič sta namreč pred preiskovalnim sodnikom sprva priznala dejanje, a kakšen mesec pozneje sta priznanje preklcala.

Banansko sodišče Jelinčič je vsa leta, kar se je zadeva vlekla,

zatrjeval, da z zadevo nima nič. Po njegovo je šlo za konstrukt, ki so ga zrežirali nekateri zaposleni v policiji oziroma v obveščevalni službi. Le-ti naj bi ga bili poskušali odstraniti iz politike, saj naj bi bil osebno in kot predsednik stranke prenevaren nekaterim političnim krogom in tudi omenjenim policijskim uslužbencem. Poleg tega naj bi bili ti policisti oziroma obveščevalci pravzaprav kriminalci, ki so snovali veliko golju-

fijo s ponarejenimi tolarskimi boni. Po Jelinčičevem mnenju naj bi si bili nabavili 24 tisoč tolarskih bonov (tedaj smo prave tolarske bankovce šele izdelovali) po pet tisoč tolarjev in jih nameravali zamenjati za tedanje nemške marke.

Na razsodbi Jeriča ni bilo, ker naj bi bil službeno odsoten. Šiško je po obsodbi hudo zarobantil čez sodišče in mu očital, da se obnaša, kot da bi bilo v neki bananski republiki, recimo v afriškem Kongu. Jelinčič je bil seveda z razsodbo zadovoljen in je dejal, da je vesel, da je sodišče končno spoznalo, ker ni kriv očitanegega dejanja, kar je vsa leta poudarjal. Omenil pa je, da je tudi vesel, da se je medtem zamenjala politična oblast, kajti drugače najbrž ne bi slišal oprostilne obsodbe. **D**

Beg je bil kratek

Pripornika sta za kratek čas pobegnila iz zaprtega oddelka ljubljanske psihiatrične bolnišnice.

V Sloveniji očitno manjka ljudi, ki bi se prijavljali za varuhe reda oziroma za zaporniške paznike. To naj bi bil razlog, da sta pobegnila nevarna osumljenca kaznivih dejanj. V psihiatrični bolnišnici v ljubljanskem Polju obstaja zaprt oddelek, kamor nameščajo pripornike ali zapornike, za katere stroka meni, da je zanje bolniška soba primernejša od zaporniške celice. Na zaprtem balkonu so bili tako okoli sedme ure zvečer trije priporniki pod nadzorom enega samega stražarja. Eden od zastraženih se je želel vrniti v celico in stražar ga je odpeljal. Nekaj trenutkov nezastraženosti sta izkoristila druga dva in pobegnila na svobodo.

Takoj je stekla iskalna akcija, saj eden od pobeglih, 23-letni Jaka Ulčnik čaka na sojenje zaradi umora in poskusa umora. Lani poleti je namreč s pištolo ustrelil

svojega starejšega brata, obstrelil pa bratovo partnerko. Menda se bo moral kmalu zagovarjati še za en umor, ki naj bi ga bil storil v Bosni, kjer naj bi bil ustrelil nekega moškega. Motivi za umore niso znani. Drugi ubežnik je bil 25-letni Robert Žirovnik, ki je v postopku zaradi prekupčevanja z mamili.

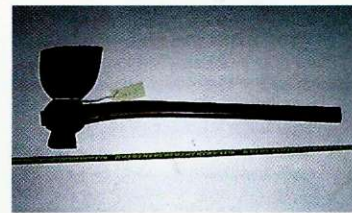
Poleg iskalne akcije je stekla tudi interna preiskava okoliščin bega, ki pa je paznika oprostila krivde za pobeg pripornikov, saj ni mogel biti na več krajih hkrati. Navzoč bi moral biti še kakšen paznik, a kot rečeno, je slednjih premalo, zapornikov pa je čedalje več.

Ubežnika sta tudi na begu ostala skupaj, njuna svoboda pa se je končala že naslednjega dne okoli 13. ure blizu Zidanega Mosta. Tam sta se napotila v bife na pijačo, a so ju prepoznali in po kratkem begu sta se spet znašla za rešetkami. B. S.

Umoril mlajšega brata

Starejši brat je mlajšega najprej udaril po glavi s sekiro, potem pa ga je zadavil z verigo. Motiv za to še iščejo.

V hiši na Spodnji Vižingi so skupaj živeli 85-letna mati Marta ter njena sinova 49-letni Albin in sedem let mlajši Marjan. Oba neporočena brata sta hodila v službo, starejši brat je dimnikar, mlajši pa je delal v avtomehanični delavnici. Mlajši brat je tudi pomagal na domači kmetiji, ki pa ni prav velika. Pravzaprav je bolj za ohišnico, kajti vsega skupaj je okoli četrte hektarja zemlje, kar zadostuje za vrtilček in nekaj živali, ki jih redijo pri hiši. Glede na to, da je mati obeh bratov že precej v letih in tudi bolehnata, je bila pomoč sinov pri hiši nujno potrebna. A očitno se starejši sin za to ni prav dosti brigal, ampak je vse prepuščal mlajšemu bratu. Zaradi tega se je mati odločila, da bo hišo in zemljo po smrti zapustila mlajšemu sinu, s čimer pa se seveda starejši ni strinjal.

Med drugo in četrto uro zjutraj je tako Albin vstopil v bratovo sobo s sekiro v rokah. S topim delom sekire je mlajšega brata udaril po glavi, nato pa mu je okoli vratu ovil verigo. Stiskal je tako dolgo, dokler brat ni umrl. Po umoru se je umil in preoblekel ter se z motorjem odpeljal na policijo. Motor se je med potjo pokvaril, zato ga je pustil ob cesti in peš odšel do policijske postaje v Radljah ob Dravi, kjer se je vdal policiji.

Na sojenje bo počakal v priporu, pravi motiv za umor brata pa še preiskujejo. B. S.

HULIGANI ZA REŠETKAMI Poleti je v Mariboru prišlo do nogometne tekme med domačim klubom in nogometaši beograjskega Partizana. Gostje so se ogrevali, na stadion pa so počasi prihajali gledalci. Skupino mariborskih navijačev je razbesnela srbska zastava na tribuni in kmalu je prišlo do prepira z varnostnikom gostujočega kluba. Besede so prerasle v udarce in Beograjčan jo je precej skupil. Osem navijačev se je zato znašlo pred sodiščem. Enega so oprostili, sedem pa so jih obsodili na zaporne kazni od pet do sedem mesecev, dva med njimi pogojno. To je prva občutnejša kazen za nogometne huligane v Sloveniji.

ZMEDLO GA JE Od Napoleona naprej vsa Evropa vozi po desni, samo na Britanskem otočju so prepričani, da je edino pravilno voziti po levi strani ceste. Zato Otočane kdaj pa kdaj zmede, kadar vozijo po »kontinentalnih cestah«. Prav to se je očitno zgodilo 41-letnemu Britancu, ki se je vozil po Papirniški cesti v Ljubljani. Nenadoma je s svojim citroënom zapeljal na nasprotni vozni pas in čelno trčil v renaulta 5, ki ga je nasproti pravilno vozil 45-letni Kranjčan. Britancu se ni zgodilo nič, Kranjčan pa je bil hudo ranjen. Na pločevini je bilo za dva milijona tristo tisoč tolarjev škode.

ELEKTROPROM

**EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.**

Loke pri Zagorju 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Ponudila je svoj dom.

Posvojitve

V zadnjem času so med zvezdniki zelo »moderne« posvojitve sirot, predvsem iz Afrike. Po zgledu Angeline Jolie, ki je pred časom posvojila malo Zaharo (pred tem pa že Maddoxa iz Kambodže), se je za posvojitve afriške sirote odločila tudi Madonna in pred nedavnim posvojila nekajmesečnega Davida. Slavna pevka pa se menda zanima

že za drugo posvojitve sirote iz Malavija, tokrat punčke. Pravi, da ne prenese trpečih otroških pogledov. Svoji vzornici Madonni naj bi sledila tudi Britney Spears, mati dveh sinov. Kakor koli, takšna dejanja so vsekakor hvale vredna!

Angie ne bo več naga!

Prelestna Angelina Jolie je sklenila, da se na filmskem platnu ne bo več pojavila naga. Razlog, da se igralka in mati treh otrok ne bo več razgalila pred kamero, naj bi bil ta, da s strastnimi filmskimi scenami svojih otrok ne želi spraviti v zadrego. Angelina ne želi ali pa ne potrebuje več razkazovanja zapeljivega telesa na filmskem platnu, saj ne bi rada, da bi se morali njeni otroci Maddox, Zahara in Shiloh Nouvel, ko odrastejo, s tem soočati. Angelina, za mnoge ena najlepših hollywoodskih igralk, je svoje obline že pokazala v številnih filmih, med drugim v filmu *Gia* in *Girl Interrupted*.

Turboangelčki v gmajni

Turbo Angels so pred kratkim napovedali prihod nove pesmi in novega singla *S tabo grem v gmajno*, ki v začetku novembra prihaja na vse slovenske radijske postaje. Za omenjeno skladbo je skupina že posnela videospot. Snemali so z ekipo Iluzija (ki je posnela več spotov za MTV) in režiserjem Urbanom Vučerjem v enem najprestižnejših ljubljanskih hotelov in v Arboretumu, v »improvizirani« gmajni, o čemer govori tudi

besedilo. Za podobo sta sicer puncici v veliki meri poskrbeli sami, oblačila je dodelala Iris Mulej, ličenje in frizure so bili delo Emperatrizz, frizerska ekipa salona TIP v Ljubljani pa je poskrbela za Mašine in Marjetkine podaljške.

Tudi videospot bo na male zaslone prišel novembra, teden dni po prihodu pesmi na radijske postaje. Več o spotu in zgodbi boste lahko že čez nekaj dni prebrali na spletni strani www.turboangels.si, kjer bo tudi galerija slik s snemanja videospota. S tem tednom je na njihovi spletni strani že na voljo tudi rubrika VIDEO.

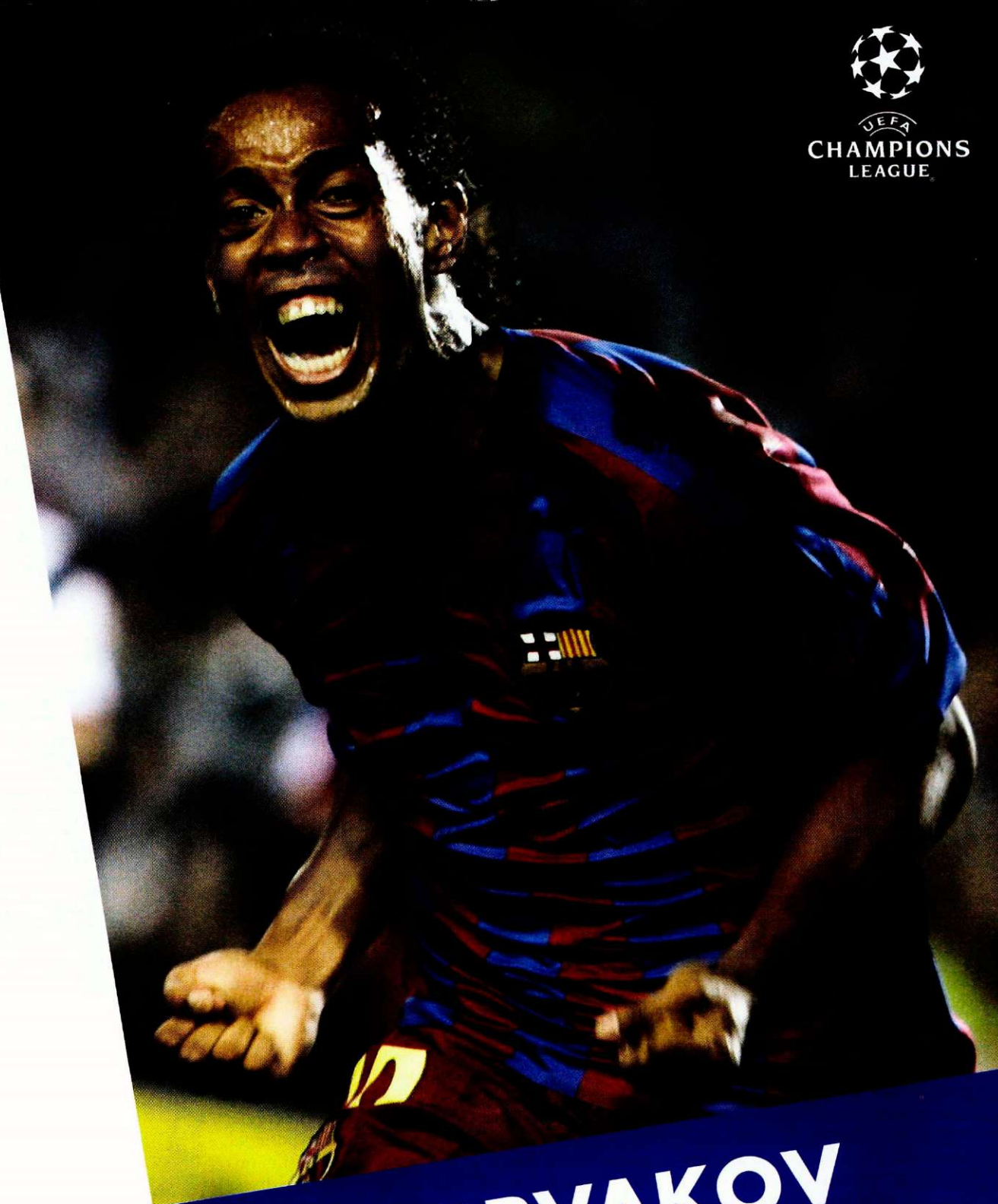
Rebeka spet prepeva

Rebeka Dremelj, nekdanja mis Slovenije, ki je postala pevka in je nedvomno ena najuspešnejših žensk na slovenski glasbeni in estradni sceni, je po nekajmesečnem premoru znova v polnem glasbenem zagonu. Svojim poslušalcem je namreč pripravila novo pesem. Tokrat je pisanje besedila in glasbe zaupala glasbenemu kolegu Janu Plestenjaku. Njuno sodelovanje, ki je, kot kaže, zadetek v polno, ima naslov *Še en dan*. Že v kratkem bo singel izšel na cedeju, saj se je prav Rebekina pesem kot *VROČI NAMIG* uvrstila na kompilacijo revije Bravo. 2. novembra namreč izide album *BRAVO HITS 1*, na katerem so zbrane največje uspešnice slovenske in hrvaške glasbe v zadnjih nekaj mesecih ter tudi Rebekina *Še en dan*.

Podali so se v gmajno ...

LIGA PRVAKOV

31. OKTOBER IN 01. NOVEMBER

PRENOS V ŽIVO OB 19:55
EKSKLUZIVNO NA TV3

Brez konkurence

Magična gledalka

Ves volilni dan sem se veselila večernega boja med nacionalko in komercialko, med Televizijo Slovenija in POP TV, pa iz tega ni bilo nič.

Ob 20. uri je štartala samo TVS z oddajo Kako smo volili in sestra je nekje proti koncu oddaje izustila: »Teh na nacionalki je pa res 2000. Samo poglej, koliko se jih je oglasilo nocoj.« Sestro je seveda navdušila bogata dopisniška mreža, ki jo ima TVS po vsej Sloveniji, kar sem ji brez kančka slabe vesti potrdila. Bila je to parada hitrosti, dobre informiranosti, dobrih tehničnih zvez, praznavrav ni bilo opaznih tehničnih napak, kar je svojevrstna redkost.

Nikomur ni zmanjkalo tona, le tu in tam nervoza, bodisi pri voditeljici Tanji Starič v studiu, bodisi pri novinarjih, ki so se oglašali s terena, ker so si zmagovalci vzeli čas ter govorili in govorili. Kandidati so bili res naporni. Vsak je izkoristil priložnost in se kot za stavo zahvaljeval za podporo svojim volivkam in volivcem. A to je še šlo. Seveda pa nihče niti slišati ni hotel o kakšnem porazu ali izgubi. Vsi so vse pričakovali in razočaran praktično ni bil nihče. Najbolj mojstrski so bili v LDS, kjer je Kacin na hitro povedal, da so oni dno že dosegli, zdaj pa se dvigujejo. »V čem je ta dvig?« bi morala vprašati no-

vinarka, pa nič. Še njihov županski kandidat Kunič ji je ušel in je, namesto da bi komentiral katastrofalen osebni izid, najprej čestital Zoranu Jankoviču za triumfalno zmago, kot da bi hotel reči: no, nič hudega, če meni ni uspelo, je pa vsaj naš Jankovič zmagal.

Podobno težavo z oceno neuspeha Francea Arharja so imeli v štabu Zbora za Ljubljano, dokler se tam ni našel mož, minister Bručan po imenu, ki je odkrito dejal: »Arharjev rezultat vzporednih volitev je pod pričakovanji in ni dober!« Resnicoljuben mož pač v primerjavi z večino drugih, ki so ta večer nastopali v oddaji.

Sicer pa se je oddaja začela z veliko, res presenetljivo zmago Zorana Jankoviča v Ljubljani, z veseljem iz njegovega štaba in njegovimi izjavami, ko je med drugim dejal: »Besede 'ne da se' ne poznam.« Presenetljivo visoka Jankovičeva zmaga je bila tudi velik šok za oba gosta v studiu, Danila Slivnika in Miho Kovača, ki pa sta bolj redko prišla do besede in sta bolj rabila za zapolnjevanje vmesnih premorov kot za resne komentarje. Ko pa sta le prišla do besede, si je nista pustila kar tako vzeti. Slivnik je razvil tezo o turborevoluciji v Ljubljani in Kovač mu ni kaj prida oponiral. Na koncu pa mu je vendarle uspelo izpostaviti ključno vprašanje, kako je lahko levica za župana izbrala enega najbogatejših Slovencev.

Oglašanje iz Kopra z zmagovalcem Popovičem in iz Celja z zmagovalcem Šrotom je bilo dobro in učinkovito. Prav tako iz večine drugih občin. Nekoliko nas je vrgla iz tira le reporterka Lidija Pak, ki se je oglašala z najnovejšimi neuradnimi izidi, saj je marsikdaj navajala druge številke, kot jih je dobila TVS na vzporednih volitvah. Na prave izide smo morali počakati do jutranjih ur, vendar zato sij TVS ni bil nič manjši. POP TV je ostala le repriza. **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Je začetek preostanka vašega življenja, zato si ga naredite kar se da lepega in dobrega. V sredo in četrtek se boste lotili nove aktivnosti, zato ne boste imeli dovolj časa za premislek o pomembni zadevi. V nedeljo boste potrebovali čas zase.

Bik
21.4.-21.5.

Srečni ste, saj do nekoga čutite zelo močno čustvo, zato je ta čas vse zelo prijetno in veselo. Ves teden se boste zabavali in se počutili v središču pozornosti. Ne pozabite pa na svoje službene in domače dolžnosti, ki jih morate opraviti.

Dvočrka
22.5.-21.6.

Količina prostega časa se vam bo neizmerno povečala, saj boste opustili nekatere obveznosti. Potem se boste spraševali, kako ste lahko naredili vse to, kar ste. Petek bo prinesel obilo zabave in vseh mogočih prijetnosti. Sprejmite se.

Rak
22.6.-21.7.

Ne boste se več zanimali za pogajanja, ki vam ne prinašajo nobene koristi, svoj interes boste prenesli na bolj koristna vprašanja. Ne boste se vdali tako zlahka, zato naj se vaši nasprotniki kar dobro pripravijo. Veselo bo šele konec tedna, ko boste prosti.

Lev
22.7.-21.8.

Ta teden imate sprint in fini, zato se odpovijte pohajanju in vsem drugim rečem. Srečali boste veliko ljudi in jim naredili vse, za kar vas bodo prosili. Ne nadomna boste obveljali za največjega velikodušneža in postali zelo iskani.

Devica
22.8.-21.9.

Zelo radi nadzorujete potek igre, kar vam ne prinaša dodatnih točk v priljubljenosti pri ljudeh. Lahko se zabavate po svoje, vendar nikar ne posegajte na območje drugih ljudi. Za vas bo zelo dobro, če boste z nekom nekoliko potrpežljivi in zadržali jezo.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Vaš okus je nekaj posebnega, zato vas malokdo razume. Potrudite se, da ne boste imeli težav s svojimi dragimi, zato jim pripravite veliko dobro delo. Veselje vas bo gledati, kako se posvečate svojemu delu in opravljanju.

Škorpion
23.10.-21.11.

Ponedeljek ni pravi čas za to, da bi pritegovali pozornost, posebno v službi. Potrudite se, da ne bo nepotrebnih zdrh, pa se bo vse lepo in prav izteklo. Čarobnih štiriindvajset ur se bo za vas začelo ob koncu tedna.

Strelec
22.11.-20.12.

Sanjate pri belem dnevu in prav nič naj vam ne bo nerodno! Končno je tudi za vas prišlo sladko življenje. Kmalu boste zagledali osebo, ki jo pričakujete že najmanj pol leta. Spotaknili se boste obno in iskrice bodo preskočile že v prvem trenutku.

Kozorog
21.12.-19.1.

Ta teden vas bodo, po vašem mnenju, preveč napadali in se boste morali vsaj začasno umakniti s scene. Nič takega, nabrali si boste novih moči za nove podvige in doživlja. Energije boste imeli izredno veliko, navduševali pa vas bodo same nove stvari.

Vodnar
20.1.-18.2.

Imeli boste občutek, da vas je zadela strela, ker bo toliko novih stvari in opravil. Bodite zadovoljni, da vas nihče ne preganja in si lahko novosti ogledate po svoje in s svojim tempom. Vaša ustvarjalnost bo takšna, kot si jo le želite, zato boste uspešni.

Ribi
19.2.-20.3.

Vsak ima svoje cilje, svoje prijatelje, svoje skrivnosti in to je v redu. Ni vam treba oblikovati svojih prepričanj glede na mnenje drugih, veliko bolje bo, če boste ostali pri svojem. Bodite kar najboljše volje, saj bo nedelja, ki prihaja, velik dan.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

103.4 MHz

RadioDur

107.4 MHz

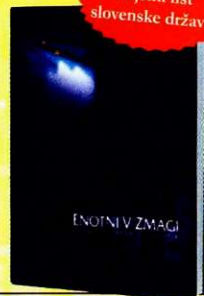
trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

DEMOKRACIJA	ŠOP POVEZANEGA ŽITA	VRSTA ZAPONKE ZA VZMET	ZVEZDAR, ZVEZDOGLED	DEMOKRACIJA	PRIZORIŠČE V CIRKUSU	REKA V ŠPANJI	POGAN EDO ŠLAJMER			NIZ. ARH. (JACOBUS) REKA V RUSIJI			
VRSTA SODOBNEGA PLESA				GL. MESTO GRČIJE TLAKOVALEC								KRAJ NA SEVERU FINSKE	
DEL STREHE, NAPUŠC												DEDALOV SIN OTON ŽUPANČIČ	
GORA V ITALJANSKIH ALPAH							20. IN 6. ČRKA	INDOEVR. PLEMENA SL. KIPAR (PETER)					
ZVEZNA DRŽAVA V BRAZILIJ							LEŽIŠČE VRTEČI DEL ELEK. STROJA					ŽELEZOV OKSID	
DEMOKRACIJA	SLAP NA BOVSKEM KRMILNA RASTLINA							AMERIŠKI IGRALEC HOWARD				DANSKI SLOKAR IN GRAFIK (ASGER) ŠTULA	
GOROVJE V BOLGARIJI					AVSTRIJSKI GLEDALIŠKI REŽISER (LEON)	CEV ZA POVEZOVANJE PALIC							ITALJANSKA IGRALKA (MIRANDA) KAREL TOMAN
ITALJANSKI SKLADATELJ ZAFFIRI						SL. IGRALEC (ARNOLD) ROBERT OWEN							
HRVAŠKI OTOK POD VELEBITOM				ZNAČILNOST PRODORNEGA									
ANJA RÜPEL			ROBERT ALTMAN	LUKNJICA V KOŽI					ROMAN EMILA ZOLAJA				TONE KUNTNER

Rešitev prejšnje križanke

DONAR, OLEVEK, MILANO, AVALON, NE, ARICA, SAMARKAND, HANA, PRETIRANOST, DN, RAS, LOS, BIAFRA, EGAN, NEAL, LEL, GORA, ANKA, VOJE, ANIL, OK, ISAK, TICINO, NIKE, RT, EJAKULAT, ATAKA, VA, ANETO, SENO

Nagrajenci 41. številke

- 1. nagrada:** ANICA PONIKVAR, Trg Franca Fakina 9, 1420 Trbovlje
- 2. nagrada:** ZALKA STRAH, Selo 26, 8233 Mirna
- 3. nagrada:** MARKO SELAN, V Murglah 225, 1000 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 2. 11. 2006 pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **23.10.1908** so v Ljubljani ustanovili Slovensko filharmonijo.
- > **23.10.1887** se je v Kopru rodil pisatelj, politik in nestor novinarstva Rudolf Golouh.
- > **23.10.1990** je Srbija uvedla carinske takse na blago slovenskega in hrvaškega izvora.
- > **24.10.1867** je bila v čitalniški dvorani v Ljubljani prva gledališka predstava Dramatičnega društva. Uprizorili so češko igro Na mostu.
- > **24.10.1945** so na konferenci 51 držav v San Franciscu ustanovili OZN.
- > **25.10.1838** se je rodil francoski skladatelj Georges Bizet.
- > **25.10.1885** so pod predsedstvom Andreja Einspielerja v Celovcu ustanovili prvo podružnico Družbe sv. Cirila in Metoda na Koroškem.
- > **25.10.1954** je anglo-ameriška zavezniška uprava izročila Trst italijanskim oblastem.
- > **26.10.1911** je bila Kitajska razglašena za republiko.
- > **26.10.1911** se je rodila slavna pevka črnskih nabožnih pesmi Mahalia Jackson.
- > **26.10.1990** sta predsednika izvršnih svetov Slovenije in Hrvaške Lojze Peterle in Josip Manolić zahtevala od predsednika ZIS Anteja Markovića depolitizacijo JLA.
- > **26.10.1991** se je nekaj minut po polnoči končal umik JLA iz Slovenije.
- > **27.10.1864** se je v Drakovcih med Ptujem in Ljutomerom rodil pionir slovenskega filma Karol Grossmann. Leta 1905 je posnel prvi slovenski amaterski film.
- > **27.10.1970** sta Slovenija in Hrvaška podpisali sporazum o skupni graditvi Jedrske elektrarne Krško. Prva verižna reakcija je stekla septembra 1981.
- > **27.10.1990** so v Gornjem Seniku ustanovili Zvezo Slovencev na Madžarskem.
- > **28.10.1830** se je v Brodeh v Poljanski dolini rodil slovenski fizik Simon Šubic, avtor prve fizikalne razprave v slovenščini.
- > **28.10.1903** se je rodil angleški pisatelj Evelyn Waugh. Rekel je: »Lepe navade so potrebne samo grdim. Lepim se vse oprost.«
- > **28.10.1918** je avstrijski zunanji minister Andrassy sprejel pogoje ameriškega predsednika Wilsona. To pomeni praktični razpad Avstro-Ogrske.
- > **29.10.1918** je slovenski Narodni svet v Ljubljani razglasil odcepitev Slovenije od avstrijske monarhije in vključitev v Državo Slovencev, Hrvatov in Srbov.
- > **29.10.1998** je slovensko ustavno sodišče izdalo odločbo, v kateri je razsodilo, da je bil na referendumu 8. decembra 1996 izglasovan večinski dvokrožni volilni sistem. Z njo je obvezalo slovenski parlament, da spremeni volilni sistem v državi ...

POGLED NAZAJ (OD 23. 10. DO 30. 10.)

Odločitev na Soški fronti

Na Soški fronti se je od **24. maja do 28. oktobra 1917** zvrstilo 12 italijanskih ofenziv. V dvanajsti štiridnevni bitki na soški fronti je prišlo 24. oktobra 1917 pri Tolminu in Bovcu do odločilne bitke med Avstriji in Italijani. Nekako je šlo tudi za slovensko bitko, saj se je na slovenski zemlji na avstrijski strani bojevalo tudi veliko slovenskih mož.

Ob dveh zjutraj so zagrmeli topovi in oznaili začetek ofenzive. Pehota je napadla pri Tolminu ob osmih, uro pozneje pri Bovcu. Do večera prvega dne je bila italijanska fronta razbita v širini 35 kilometrov. 27. oktobra je moral italijanski poveljnik priznati poraz in ukazati umik na Tilmont. Šlo je za paničen beg. Višji častniki in generali, ki so imeli avtomobile, so se rešili prvi. Ujetih je bilo okoli 300.000 vojakov in Italija je začasno izstopila iz vojne. V dogodkih pri Kobaridu je sodeloval pozneje sloviti pisatelj Ernest Hemingway. Iz spominov in vtisov je leta 1922 nastal njegov znani roman Zbogom orožje.

Japonski kamikaze

25. oktobra 1944 so Japonci v bojih v zalivu Leyte pri Filipinih prvič uporabili samomorilske pilote, ki so se z letali, natovorjenimi z bombami, zaletavali v nasprotnikove ladje. Imenovali so se kamikaze oziroma šimpu, po božjem vetru, ki je v letih 1274 in 1281 rešil Japonsko pred invazijo ladjevja mongolskega kana Kublaja.

V prvem napadu je pet letal, z 250-kilogramskimi bombami natovorjenih lovcev zero, ki so jih pilotirali kamikaze, izsledilo skupino ameriških ladij – dve letalonosilki in več drugih bojnih ladij – in se pognalo proti njim. Eno ladjo so potopili, štiri pa močno poškodovali.

V enote šimpu so sprejemali izključno prostovoljce. Pozneje so posebej za kamikaze izumili letečo bombo na raketni pogon, v kateri je bila tona eksploziva. Pilot je sedel zadaj in jo vodil proti cilju. Letečo bombo, ki je imela kratek doseg, je v bližino tarče ponesel bombnik. Običajno so jo odvrgli z višine okrog 7.500 metrov in kakih 80 kilometrov daleč od tarče. Ko je bila oddaljena od nje približno pet kilometrov, je pilot vžgal tri raketne motorje, ki so jo v končnem strmoglavljenju pospešili do hitrosti okrog 1000 km/h v tarčo.

Izpod partijskega klobuka

Nova civilnodružbena gibanja so prisilila vodstvo ZSMS (Zveza socialistične mladine Slovenije) k odločitvi, ali bo še naprej poslušalo vodstvo komunistov o tem, kaj naj bi si želeli mladi, ali pa bo v prihodnje prisluhnilo resničnim željam mlade generacije in se odreklo pokroviteljstvu ZKS. V Novem mestu je bil **25. oktobra 1982** kongres

ZSMS, na katerem so se mladi začeli otesati pokroviteljstva komunistov. Povod za dokončno soočenje vodstva ZSMS s stvarnostjo je bila represija državnih organov proti ljubiteljem punka na začetku osemdesetih let. Ob tem je Igor Bavčar zapisal: »Postavljeni smo bili pred dilemo. Od nas so zahtevali, da se odrečemo delu mladinske populacije, tistemu delu slovenske mladine, ki je očitno šla nekam drugam in je to, s čimer smo se ukvarjali, ni zanimalo.«

V naslednjih letih se je vodstvo ZSMS otreslo vpliva ZKS in postalo dejaven del političnega prostora. Ker je ZSMS kot politična organizacija postala nekakšen pokrovitelj novih družbenih gibanj – študentske, mirovniške, ekološke ali feministične skupine –, jim je olajšala tudi boj za njihove cilje.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

Naslovka št. 40/63

Stanovnik brani neubranljivo (5)

Le s težavo sem se odločil, da se tudi sam oglasim na »nebeška« sprenevedanja in zamegljevanje tov. dr. Janeza Stanovnika (Demokracija št. 38 in 40). Pa vseeno.

Ko prebiram odgovore predsednika borčevske družine v Sloveniji svojcem pomorjenih s strani udeležencev NOB, partizanov torej, vedno pomislim, kakšna je moralna avtoriteta te osebe. Sicer pa dr. Stanovnik v svoji zadnji knjigi, ki jo posveča svojemu stricu Alešu, že na prvi strani še danes žaljivo obdolžuje moje rojake (kar je po prvem odstavku 171. čl. KZ kaznivo dejanje) za smrt Janeza Tominca 3. 9. 1942, ki so mu različni zgodovinski kreatorji pripisali kar 22 različnih smrti. Seveda bo tudi ta primer podrobno opisan v knjigi raziskav za Suho krajino.

Pa se dotaknimo nadaljnjega Stanovnikovega sprenevedanja, ko pravi, »to, da sem služboval 7 let po vojni pri Kardelju, si štejem v čast«. Za nekatere še danes ljubljani Tito ukaže junija 1948 Kardelju in ne Rankoviću, da poišče lokacijo za koncentracijsko taborišče za tiste, ki bolj verjamejo Stalinu kot Titu. Kardelj se o tem posvetuje s svojim prijateljem kiparjem Augustinčičem, ki prikaže tudi okoliščine Golega otoka (4,7 m²) in Sv. Grgur v Kvarnerju. Kardelj pokliče takratnega hrvaškega ministra Ozne Ivana Krajačiča, s katerim si ogledata

lokacijo za postavitev koncentracijske mučilnice na teh dveh otokih. Tako je nesporno avtor tega taborišča sam Edvard Kardelj, čigar desna roka je bil v tistem času Janez Stanovnik, današnji predsednik zveze borcev. Te mučilnice so si julija 1950 in junija 1951 ogledali vsi republiški partijski funkcionarji, med katerimi so bili v spremstvu generalov J. Šašiča in J. Kapičiča med drugimi B. Jovanović, P. Stambolić, Đ. Pucar, V. Tomšič, B. Kraigher, I. Krajačič, C. Babović itd.

Vsako sprenevedanje, ali da je Stanovnika zapustil spomin, je nedopustno. Še več, kot Kardelj sekretar in ne vratar, obstaja verjetnost, da je v soavtorstvu lahko tudi sostorilec navedenih taborišč. Predsednik borcev se vsaj danes ne bi smel sprenevedati, da ne ve, kaj so ljudje, ki so jih imenovali »banda«, med katerimi je bilo 130 španskih revolucionarjev, doživljali v Petrovi rupi. Od približno 32.000 »band« je bilo obsojenih le 5.037 ljudi.

Da je slovensko sodstvo majorja Mitjo Ribičiča-Cirila, šefa povojne Ozne, oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov, je velik in nedopusten škandal za naše sodstvo. V tem primeru bi se morala oglasiti tako zakonodajna veja oblasti kakor varuh človekovih pravic. Samo po sebi se postavi vprašanje: Storjen je bil genocid, o čemer priča nad štiristo množičnih grobišč, in to brez enega samega zločinca? Žal se bo moralo v list zgodovine zapisati, da so za storjeni genocid nad lastnim narodom odgovorni vsi udeleženci NOB, iz katerega izhajata tako Knoj kot Ozna. Da zgodovina s tem ne bo obremenjevala tudi partizanov, ki s tem niso imeli opravka, je njihova dolžnost in pravica, da pokažejo odgovorne za storjene zločine. Za invalide in ranjence je dokazano, da sta jih odpeljala in nečloveško umorila ter zmetala v brezna pod Konfinom izključno slovenska Ozna in Knoj.

Tov. Stanovnik, predsednik borčevske organizacije, vi ste na potezi. Dolžni ste oprati velik madež, ki leži nad vsemi udeleženci NOB, predvsem nedolžnimi partizani, in to brez leporečja ali sprenevedanja. Imejte vsaj

danes moralno držo do storjene zločina nad lastnim narodom in operite že enkrat madež nad borci NOB. Ne dopustite, da bodo v zgodovino kot storilci genocidnega dejanja zapisani vsi partizani. Upam, da vam raziskave angleških zgodovinarjev iz leta 1996 niso tuje, saj je v njih dokumentirano, da je Titova partija, katere član ste bili tudi vi, v letih 1941–1947 odgovorna za smrt 1,700.000 ljudi in je tako uvrščena na sedmo mesto. Seveda je na prvem mestu po teh raziskavah verjetno tudi vaš nekdanji vzornik Stalin. Ko trdite, »da si štejete v čast,« ko ste opravljali funkcijo šefa kabineta pri človeku, ki bi po vseh pravnih normativih sodil na evropski tribunal za zločine proti človeštvu, naj bralec o tem presodi sam.

Milan Muhič, Ambrus

Dvolična opozicija

Pomilovalno sem se nasmehnil napovedani interpelaciji zoper ministre, ki z drugimi člani vlade delajo pošteno in z odprtimi kartami ter poskušajo popraviti napake vašega dvanajstletnega vladanja. Verjamem, da je marsikomu žal za časom, ko se je dalo odlično ribariti v kalnem za osebne koristi in interese, kar sedaj ni več mogoče. Sam predsednik Drnovšek je v svoji knjigi priznal, da smo bili v času komunizma vsi enaki v revščini razen vladajoče elite.

V jezi, zlobi in maščevalnosti niti ne veste, kaj sploh hočete. Vaš moto je: za vsako ceno nagajati in prav v vsem nasprotovati vladi, kar dokazujete tudi s podporo Drnovškovi razpisnosti.

Ob napovedanih vladnih reformah ste vsi vi in bogati sindikalni prvaki, vaši somišljeniki Semolič, Rebolj in drugi, pro-

testirali in celo na ulici nasprotovali reformam, češ da bodo v škodo delavcem in upokojencem. Za vse te vam je v resnici figo mar, kar ste dokazali v času svojega vladanja in tranzicije, ko niste preprečili množične kraje družbenega premoženja. Dovolili ste okoriščanje in bogatenje posameznikov. S tem je bilo načrtno uničenih na tisoče delovnih mest, odvzeti sta bili več kot dve pokojnini upokojencem, s čimer se je upokojenska stranka tedaj strinjala. Ne tvezite nam torej več o varovanju delavcev in upokojencev!

Ko je vlada zaradi vašega grozotnega vika in krika proti reformam te zares omilila, ste takoj obrnili ploščo in sedaj trdite, da je to le lepotni popravek, ki ne bo imel resnega učinka in ne bo pripomogel k uspehom Slovenije. Bog jim odpusti, saj ne vedo, kaj delajo, pravi pregovor. Ne mislite, da smo plebejci in »budale«, za kar nas imate. Pozno smo spregledali vaše igre in poskuse nesramnega manipuliranja z ljudmi, vendar smo jih.

Mihaela Afner, Celje

Manipulacije novinarke

Na koncu TV-oddaje Preverjeno (prispevek o izkopavanju na Konfinu) je urednica na POP TV gospa Alenka Arko izrekla kar nekaj zanimivih »cvetk«. Najbolj me je zbudla njena hudo pavšalna ocena, da so po vojni v Franciji pobili do 100.000 ljudi. Le kje je dobila to izkrivljeno informacijo, s katero hudo zavaja slovenske državljane.

Tovrstnih informacij o pretiranem visokem številu obsojenih in usmrčenih ljudi v evropskih državah je več. V Franciji je res prihajalo do zunajsodnih likvidacij, pred rednimi sodišči je bilo ▶

▶ na smrt obsojenih 7.000 različnih kolaboracionistov, izvršenih smrtnih obsodb pa le 767 (po drugem viru 791). Za Francijo pogostokrat omenjajo visoke številke, ki pa so, če jih primerjamo s številom slovenskih žrtev, majhne (1 proti 80). Zato je prav, da v razpravah uporabljamo odstotke in ne število žrtev. Predvsem pa je treba vedeti, da so bila v večini zahodnih držav za kaznovanje vojnih zločinov pristojna sodišča, ki so spoštovala splošna načela kazenskega postopka. (Morda ga. Alenka Arko ve, katero slovensko sodišče je sodilo vrnjenim domobrancem iz Koroške; katero je sodilo ranjenim fantom, ki so bili prav tako po končani vojni pobiti in zmetani v brezno Konfin; in katero je sodilo vsem drugim pobitim, ki ležijo po vsej širni Sloveniji.)

Prav tako je izenačevanje naše domobranske obrambne kolaboracije s francosko, ki je bila skrajno nacistično in fašistično usmerjena, dovolj prepoznaven znak, da avtorica ne pozna polpretekle zgodovine ali pa je ideološko tako obremenjena, da se ne more več nadzorovati.

Očitno indoktrinacijo potrjuje tudi njeni izjavi, da bi status žrtvam lahko uredila že prva Demosova vlada (g. Jože Pučnik bi ji moral pojasniti, kaj vse se je dogajalo v takratni komisiji za raziskavo povojnih pobojev) in da ostanke žrtev iz Konfina uporabljajo v politikantske namene. (Očitek je za vsakega zavrednega Slovenca in humanista do skrajnosti nedostojen.)

S tem je ga. Arkova povedala vse: ozadje največje slovenske

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Tig osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

tragedije mora biti še vedno skrito, zato je treba naivne slovenske poslušalce še naprej na vso moč zavajati, po potrebi jim tudi lagati oziroma gledalcem prodajati samo resnico "osvoboditeljev". TV-urednici čestitam za njeno neomajno revolucionarno-ortodoksno držo, posebej v času, ko z novimi izkopi trupel čedalje bolj padajo maske komunistične gverile. Sicer pa takih in podobnih starorežimskih otrok, ki se kljub novodobni evropski naravnosti do danes niso osvobodili komunističnodogmatske preteklosti, še vedno kar mrgoli.

G. Jože Dežman je nekje zapisal: "Če se z resnico množične smrti, ki jo je povzročila druga svetovna vojna z okupacijo, revolucijo in državljanstvo vojno, ne bomo zmogli srečati v našem rodu, bomo vso neukročeno energijo duha zgodovine prepustili zanamcem." Predvidevam, da ga. Alenka Arko želi prav to.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Igralniško-zabavišni center

Razmišljanje o načrtovanem in hvala bogu še neuresničenem igralniško-zabaviščnem centru na Goriškem

Kdo bo o tem odločal? Država, občina, zainteresirana javnost, igralniški lobi, prebivalci Goriške? Mislim, da bi slednji morali imeti glavno besedo – referendum! Goričani naj bi imeli največ koristi od igralništva. Zaposlitev naj bi dobilo nekaj tisoč ljudi. Veliko dobro plačanih delovnih mest. Koncesijski denar ...

Pred kratkim sem v Črni gori opazovala in doživljala, kaj pomeni v čudovito naravno okolje vsiljevati množični turizem, kjer skoraj ne moreš več stopiti v morje drugače kot prek človeških teles. Tu, doma, gledamo zdaj čudovite vinske griče, zelena polja in mirne vasi na pobočjih. Življenje je tudi sedaj naklonjeno pridnim.

Kaj bo vnesel v idilo megazabavišni center? Zabavo, bleščeče, navidezno bogato življenje, kot ga vidimo v ameriških filmih o Las Vegasu. Ne, hvala! Ohranimo Goriško lepo in brez vsiljenih »dobrin«. Navsezadnje imamo dve igralnici in več manjših. Kaj nam je treba še megacentrov? Nova Gorica je že zdaj preobremenjena s tovrstnimi dejavnostmi. Kaj pa če zraste ne oni strani meje še en tak center? O tem že dolgo razmišljajo. Bodo bogati (ali revni) sosedi

pustili svoje denarce raje doma? Kaj ima mesto zdaj od igralnice? To naj povedo tisti, ki razpolagajo s temi denarci. Kaj pa država? Upam, da bodo še dolgo razmišljali, ali naj sprejmejo ponudbo.

Naj se Slovenija razvija iz domačih danosti! »Sloven'c, tvoja zemlja je zdrava ...« (in pridnim nje lega najprava).

Mara Obleščak, Nova Gorica

Afera na Filmskem skladu ali dogodek v mestu Gogi

Nekateri mediji, ki jim je sedma umetnost pogosto tudi sedma briga, so se na veliko razpisali. Nadzorni svet Filmskega sklada je razrešil direktorico Ireno Ostrouška. Povsod navzoči politiki iz opozicije so uprizorili pravo sveto vojno proti nadzornemu svetu, ki je soglasno izrekel nezaupnico gospe Ireni Ostrouška. Razlogi zanjo pa so prav ti, ki jih zdaj ga. Ostrouška zliva na nadzorni svet. Nabirali so se, da bi končno presegli rob potrpežljivosti nadzornikov. Ne-komunikativnost z nadzornim svetom, ki si je ves čas prizadeval za tvorno sodelovanje z direktorico, je ostajala navkljub obljubam način njenega dela. Skupaj sprejeti sklepi so bili z njene strani ignorirani, manipulacije v poslovanju nepregledne pa tudi zakonsko sporne.

Mnogi ustvarjalci, ki zdaj molčijo, so bili priče oholega ravnanja z njimi, čeprav bi Filmski sklad po svojem ustanovitvenem aktu moral biti dejaven servis slovenskega filma. Kreiranje njene ad hoc sestavljene programske politike nam je letos v Portorožu pripravilo

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpiski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

festival katastrofe brez nedokončanih filmov, predstavljeni projekti za jutri pa prej ko slej sodijo na manifestacijo pornografskega filma in ne v nacionalni filmski program.

Vztrajanje nadzornega sveta, da se dokonča film Andreja Mlakarja, ki je na ulici čakal svojo pravico več kot sedem let, je dalo dober sad. Mokuš je eden najboljših filmov, kar jih je dala slovenska kinematografija. Zdaj že nekdanja direktorica lahko »ponosno« odhaja, da je bil film Mokuš kljub njenemu nasprotovanju končan v njenem mandatu.

V mestu Gogi se v volilnem času dogajajo čudne reči. Poročevalci hitijo odpirati vrata tudi enostranskim informacijam, ki jih trosi ga. Ostrouška. Prepričan sem, da je bila odločitev nadzornega sveta FSRS – javnega sklada nujna in samo v korist slovenskega filma.

Jože Pogačnik, režiser in član nadzornega sveta FSRS

Programskemu svetu RTV Slovenija

Protestiram in zahtevam od programskega sveta RTVS in vodstva TV, da se odgovorno in spoštljivo v duhu spoštovanja Ustave RS, Zakona o javni RTVS in spoštovanja človekovih pravic, ki izhajajo iz mednarodnih konvencij, obravnava moja legitimna pobuda in zahteva, da se odgovorni na javni RTVS zavedajo, da pišemo leto 2006 in je Slovenija šestnajsto leto demokratska in pluralna država. V dopisovanju z vodstvom TVS in odgovornimi iz prevajalsko-lektorske službe je iz odgovorov prof. Dušanke Zabukovec in Ljube Šušteršič razvidno, da omenjeni odgovorni zlonamereno in ponižujoče obravnavajo in pišejo besedo BOG, še več, iz priloženih odgovorov mi je gospa Šušteršičeva nalašč pisala krščanskega BOGA z malo. Iz odgovorov je jasno, da obravnavajo vero in kristjane ponižujoče in ravnajo po preživetih vzorcih totalitarnega in nedemokratičnega režima, ki je razsežnost verovanja obravnaval ponižujoče in diskriminatorno. Ne morem

verjeti, kako lahko omenjene osebe še vedno delajo danes na javni TV, saj je iz priloženih odgovorov evidentno, da ne premore strokovnega in spoštljivega ter argumentiranega odgovora. Dovolijo pa si da se novinarjem in meni sprenevedajo in lažejo! Prosim Vas, preberite si priložene odgovore!!

Priznam in prepričan sem da se, tudi po mojem prizadevanju, na slovenski javni TV končuje kulturni boj in se razsežnost verovanja spoštuje, opažam majhne korake k izboljšanju pisanja besede BOG. Pričakujem in zahtevam od programskega sveta in vodstva TV, da celovito in v skladu z omenjenimi načeli zahteva od odgovornih korektno delo in spoštovanje tudi slovenskih kristjanov, ki to plačujemo. Sprašujem pa Vas, ali lahko na odgovornem mestu vodje prevajalsko-lektorske službe ostane prof. Dušanka Zabukovec in gospa Ljuba Šušteršič, ki ne poznata pravopisa, ne Zakona o javni RTVS in nista sposobni korektno in spoštljivo odgovoriti na postavljena vprašanja. Kot plačnik obvezne naročnine bom zahteval sprejem pri direktorju g. Jožetu Možini in imenovanje strokovne in neodvisne komisije, ki bo ob predvajanju filmov in oddaj, ki jih navajam, uradno potrdila moj prav in ugotovila zlonamernost, strokovnost in resnicoljubnost prevajalsko-lektorske službe. Kot človek in državljani sem bil zaradi svojih poštenih in argumentiranih prizadevanj s strani omenjenih prevajalcev in lektorjev stigmatiziran in so mi v oči lagali ter se zlonamerno sprenevedali, zato bom svojo čast in dostojanstvo ter javno opravičilo zahteval prek svojega pravnega zastopnika.

Posebno poglavje so podnapisi za gluhe TELETEXT pod 771, kjer so pisali BOG z malo tudi v verskih oddajah in bogoslužjih, kar je eklatantno kršenje 4. in 5. člena Zakona o javni RTVS. Prepričan sem, da bo vse te moje navedbe potrdila komisija, ki bo evidentirala strokovnost in delo prevajalsko-lektorske službe na slovenski TV leta 2006.

Pričakujem in zahtevam, da odgovorno obravnavate mojo po-

„Pokvarjene lajne“

Marija Vodišek

Lajna je ulično glasbilo, ki je v preteklih časih zabavalo ljudi. Uporabljali so jih tudi v nemih filmih. Francozi lajne imenujejo tudi Barberijeve orgle oz. Barberijeva korupcija, po izdelovalcu iz Modene. Z drugimi besedami – pokvarjeno govoričenje. Takega lajnastega spletkarskega napletanja je dandanes povsod na pretek, še prav posebno v naši Sloveniji, odkar LDS ni več na oblasti. Odprimo dnevne medije, pa ni treba, da je to umazani Direkt, in najdemo laži in obtoževanja, pogosto čisto izmišljena, ki jih največkrat nihče ne dokaže. Tudi aktualni interpelaciji poslancev LDS spadata v kategorijo pokvarjenih lajn. Te dni sem srečala znanca, člana LDS. Najin pogovor je nanesel na omenjeni interpelaciji proti ministroma Simonitiiju in Bručanu. Na moje vprašanje, zakaj vlagajo interpelacije proti ministrom, ki delajo dobro, se je zasmel in rekel, da vendar ne bodo interpelirali ministrov, ki so manj »dobri«, saj je vendar ne bode v njihovem interesu, da je takih čim več. Takšna je pač politika slovenske »konstruktivne« opozicije. Govorila sva sproščeno, verjetno pa bi ga njegov predsednik Jelko Kacin okrcal, saj je prav on največja lajna. Na primer njegova Izjava dneva v Delu, 16. oktobra: »Moralno sporni poslanec SDS, ki je DOKAZANO kršil zakone, se po izsiljenem odstopu zdaj javnosti predstavlja kot žrtev. Tržiškimi volivcem ga ponujajo in vsiljujejo kot pokončnega junaka. Predsednik vladajoče stranke, predsednik vlade in šef koalicije pa ga zaradi njegove 'žrtve' še vedno podpira za župana.« Kolikor vemo, mu morajo še dokazati kršenje protikorupcijskega zakona in ne zadostuje samo javna obtožba J. Kacina. Ali pač? Sodišče ali komisije pa bodo imele še ogromno dela in še bolj bodo v zaostanku, če se bodo množične kršitve zakona o preprečevanju korupcije za ogromno število navedenih in še ne navedenih funkcionarjev tudi dokazovale. Kaj pa Jelko Kacin, ki je pred leti kupoval v Izraelu službeno plačilno kartico? Kaj pa železna ograja ljubljanske vojašnice, kaj pa njegova prometna nesreča, ki ni bila nikoli javno pojasnjena? Kaj pa njegov fizični napad v parlamentu na kolega Ivo Hvalico? Še bi lahko naštel kup kršitev članov LDS, ki se morajo prav tako obsoditi kot kršitve drugih funkcionarjev. Še nekatere izjave tedna so, ki spadajo v kategorijo pouličnih lajn, na primer izjava prof. Mira Cerarja: »Kadar rhovni sodnik z izrecno navedbo te funkcije ob svojem imenu poda javno podporo kandidatu na volitvah, s tem hote ali nehot politizira svojo sodniško funkcijo.« To seveda leti na sodnika Mitjo Deisingerja in sopodpisnike. Kje je bil pravnik Miro Cerar, ko so mnogi sodniki »politizirali« svojo sodniško funkcijo? Kaj pa on sam? Mar nima nobene politične preference, in če jo ima, si je ne upa izraziti? Sleherni človek, pa naj bo to akademsko izobražen ali navaden državljani, ima ne le pravico, temveč tudi dolžnost izraziti svoj svetovni nazor. In NIHČE ga nima pravice zaradi tega klicati na odgovornost. Napadalna, zaničljiva, permanentna aroganca predsednika LDS Jelka Kacina je, če drugega ne, zelo dolgočasna in nezanimiva! Povsem v slogu lažnivega Direkta.

budo in naj v prevajalsko-lektorski službi delajo ljudje, ki bodo spoštovali pravopis, Ustavo RS in ne bodo zlonamereno in z lažmi opravičevali svojih ideoloških predsodkov, ampak se bodo za-

vedali, da ne živimo več v letu 1981. Pričakujem Vaše odgovore in še enkrat odgovore ter opravičilo prevajalsko-lektorske službe.

S spoštovanjem,

Drago Vogrinčič, Cankova

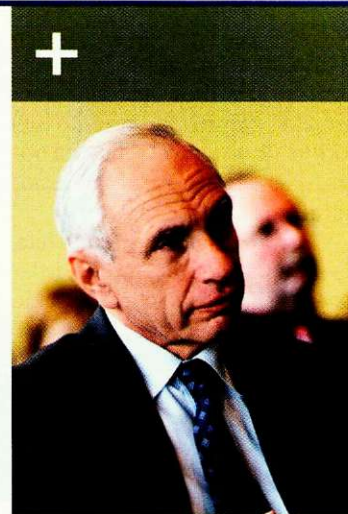
Politični semafor

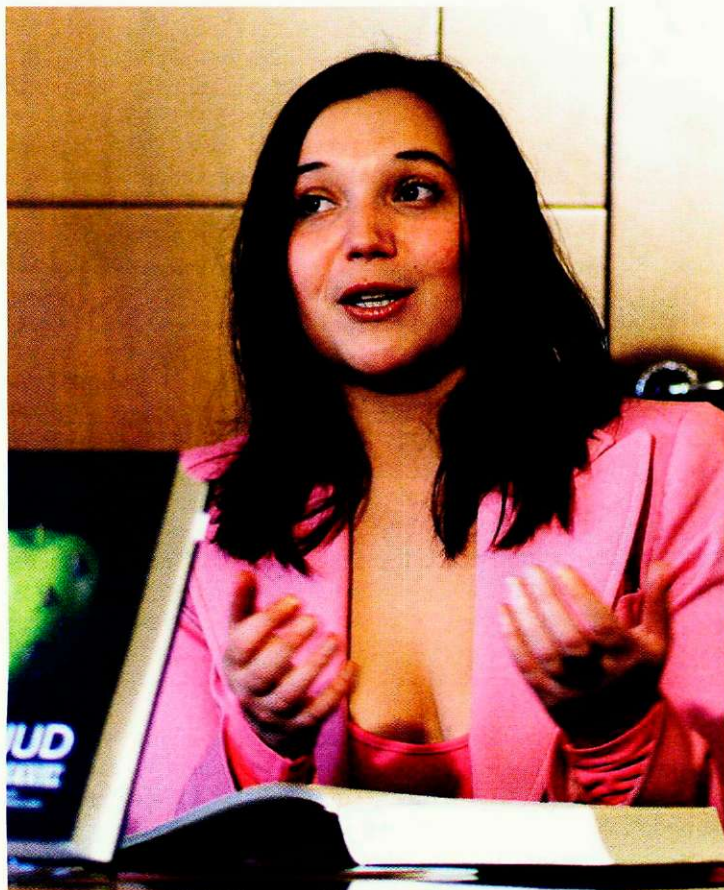
Bo odstopila? Če bi bila poslanka LDS Majda Širca načelna, potem bi odstopila, kot je pretekli teden odstopil poslanec SDS Pavel Rupel, ko se je izvedelo, da dveh svojih stanovanj ni prijavil Kosovi komisiji za preprečevanje korupcije. Širčeva je namreč naredila podobno napako, saj komisiji ni prijavila vseh podjetij svojega moža Eda Ravnikarja, najmanj eno od njih pa je poslovalo celo z državnimi ustanovami. Širčeva je očitno močna v besedah in šibka v dejanjih.

Okrcal birokrate Minister za javno upravo Gregor Virant je dal vedeti, da ne bo trpel arogantnih birokratov. Pretekli teden si je njegov ukor prislužil zavod za zaposlovanje, ki ni izdal dela odločb o štipendijah, ker prosilci niso priložili odločbe o dohodnini, kar bi moral zavod po zakonu pridobiti sam. Virant je vse organe javne uprave pozval, naj jim bo enkrat za vselej jasno, da si morajo najrazličnejše izpiske in potrdila strank pridobiti sami.

Rešil problem miz Zdravstveni minister Andrej Bručan je dobil še eno pomembno bitko, povezano z nakupom operacijskih miz. Državna revizijska komisija je namreč pretekli teden zavrnila revizijski zahtevek podjetja Sanolabor, s katerim je ta oporekal Bručanovi odločitvi, da izbira podjetja Soča za nakup operacijskih miz ni bila pravilna. Bručan je novico o zavrnitvi revizije pospremil z besedami, da se da problem rešiti legitimno in zakonito.

Rokomavhi razburjajo

Nekdanja novinarka Ana Jud je pred kratkim v Ljubljani predstavila svojo drugo knjigo z naslovom Dose Rokomavhi, ki razkriva zakulisno dogajanje v slovenski politiki, med drugim ozadje medijskega umora Franceta Arharja pred volitvami leta 2002 in prizadevanja Vzajemne, da se preoblikuje v delniško družbo. Za Arharjev linč Judova v knjigi ugotavlja, da je zadeva imela politično ozadje, podatek o Arharjevi plači, ki so ga mediji umetno napihili v nebo, pa naj bi bil razkril takratni član uprave Vzajemne Marko Jaklič. Jaklič naj bi bil podatek posredoval Gregorju Golobiču, ta pa naprej novinarju Dela Gregorju Repovžu, ki je nato podatek tudi objavil.

Glede preoblikovanja Vzajemne v delniško družbo Judova v knjigi navaja, naj bi bila Vzajemna Zmagu Jelinčiču oziroma SNS plačala 62 milijonov tolarjev podkupnine, da bi stranka v parlamentu podprla preoblikovanje Vzajemne. V knjigi je objavljen pogovor, ki naj bi ga bila

skrivalj posnela z Jožetom Biščakom iz agencije Odmev, ki dela za Vzajemno. V njem Biščak na vprašanje Judove, zakaj se Jaklič zavzema za preoblikovanje Vzajemne, odgovori: »Da bo zaslužil, kaj pa drugega.«

Marko Jaklič je zaradi zapisov v knjigi zoper Judovo že napovedal tožbo, SNS pa je zoper njo vložila kazensko ovadbo. A. K.

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja 15 aparatov GSM Sony Ericsson K300i.

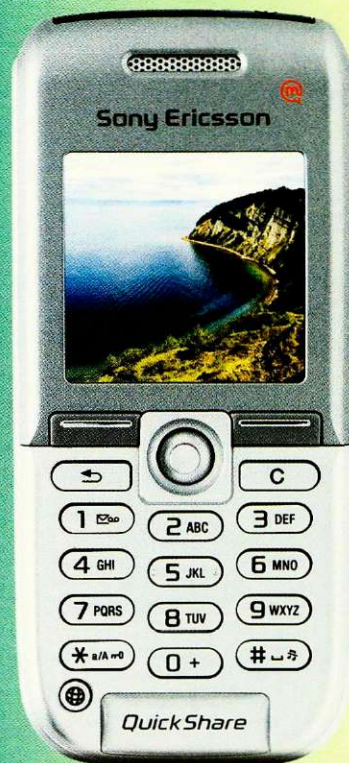
Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 5 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 31. decembra 2006.

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si. Rezultati žrebanja bodo objavljeni v tedniku Demokracija in na spletni strani www.demokracija.si.

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

► Sony Ericsson K300i: tri frekvenčna področja, barvni grafični zaslon, vgrajen digitalni fotoaparati, snemanje video posnetkov, GPRS, MMS, QuickShare, WAP 2.0, MP3 kot zvonjenje, imenik s slikami ...

Slika je simbolična

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno* 4 x letno 2 x letno 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV _____

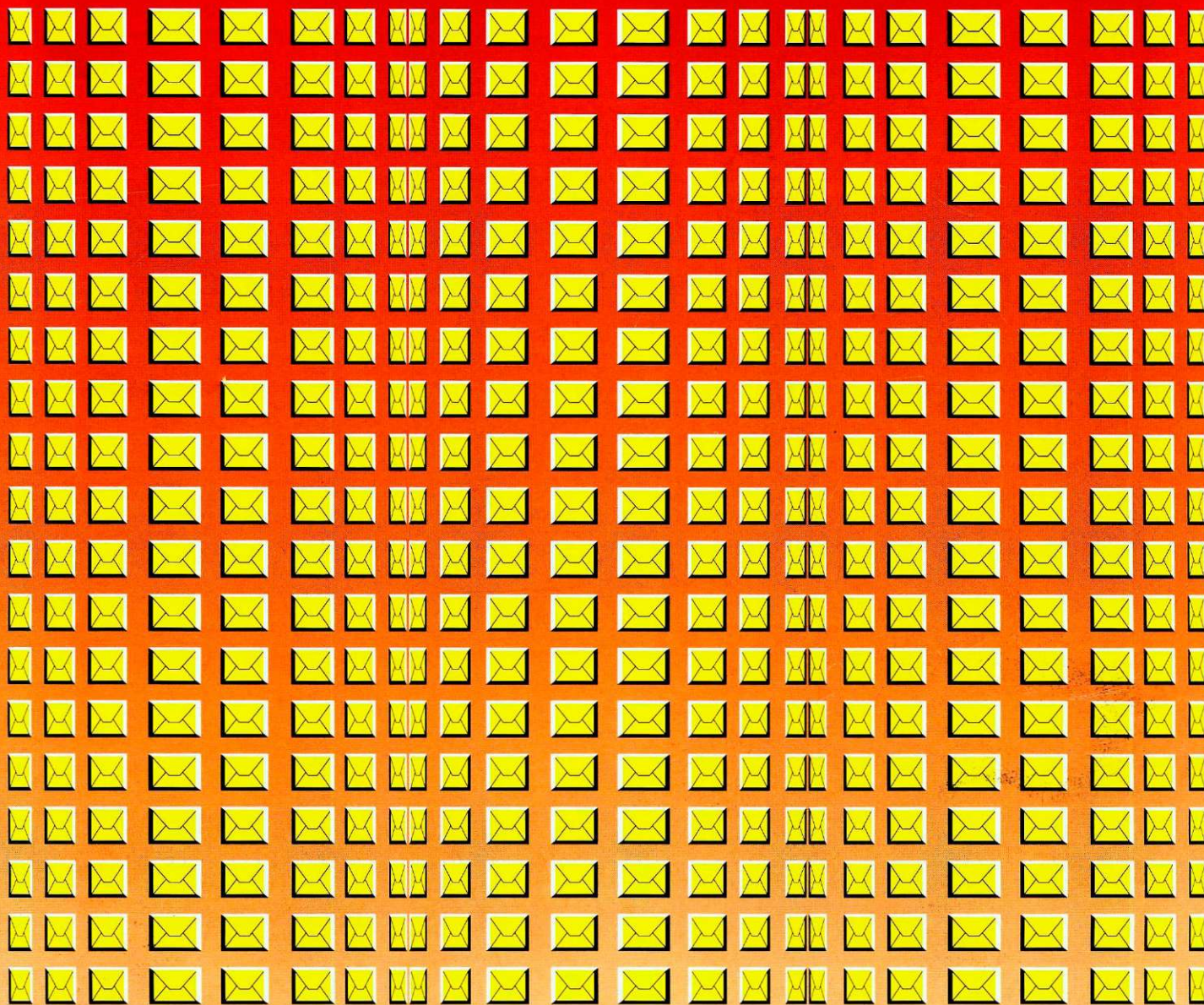
Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 550 SIT (2,29 €). Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Mobilna e-pošta ni le iluzija.

Mobitelova storitev Integral vam preko mobilnega telefona kjerkoli in kadarkoli omogoča enostavno upravljanje z elektronsko pošto in priponkami, ter avtomatično sinhronizacijo koledarja in stikov.

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

www.mobitel.si/integral

